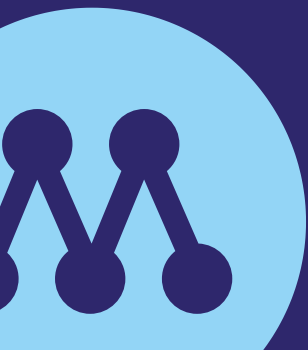


# Verksamhetsplan och budget 2024 samt ekonomisk plan 2025-2026



## Fokus på kärnverksamheten



Moderaterna i Region Örebro län

## **Förslag till beslut**

Regionstyrelsen föreslår Regionfullmäktige besluta

att anta Moderaternas förslag till verksamhetsplan med budget 2024 och planeringsförutsättningar 2025-2026,

att fastställa budgetramar för 2024 för styrelsen och nämnderna i enlighet med driftbudgeten,

att fastställa skattesatsen för 2024 till 11,55 kr

# Innehåll

Region Örebro län – En Region för framtiden!

Tillgänglig vård fri från köer

Effektivare arbetssätt som ger mer vård för pengarna

Utveckling som ger mer vård till fler

Infrastruktur anpassad till framtiden

Tillväxt och entreprenörskap som gynnar hela länet

Regionstyrelsen

Digitalisering

Hälso- och sjukvårdsnämnd

Folktandvårdsnämnd

Kollektivtrafiknämnd

Servicenämnd

Regional tillväxtnämnd

Gemensam nämnd för företagshälsovård samt tolk- och översättarservice

Patientnämnd

Ekonomi

Budgetkalkyl

Investeringsbudget

Bolagsdirektiv

# Region Örebro län

## - en region för framtiden!

Moderaterna presenterar en budget som fokuserar på en hälso- och sjukvård fri från väntetider och köer, högre effektivitet och lägre kostnader samt utveckling av hälso- och sjukvården. Moderaterna ser också behovet av att vårdens medarbetare får ägna mer tid åt patienter och mindre tid åt administration och byråkrati. Moderaterna ser ett antal stora och övergripande utmaningar, både kortsiktiga och långsiktiga. Dock ser vi också att dessa utmaningar går att hantera. Då behövs ordning och reda i ekonomin, en tydlig styrning, struktur, långsiktighet och rätt prioriteringar. Framförallt behövs ett större fokus på kärnverksamheten - där kommer vi Moderater att lägga våra prioriteringar.



**Sebastian Cehlin, Regionråd  
Gruppmedlem**



**Anna Nordqvist, Regionråd  
Vice gruppmedlem**

# Tillgänglig vård fri från köer

Kortsiktiga och långsiktiga utmaningar

- Långa vårdköer till besök
- Långa vårdköer till operation och behandling
- Kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården
- Allt för hög sjukfrånvaro

Strategier för en tillgänglig vård fri från köer

Vården ska vara lättillgänglig och fri från köer som inte är medicinskt motiverade. Vårdgarantin ska hållas, både inom primärvården och inom specialistvården. När Regionen inte klarar att tillgodose patienternas rätt till vård enligt vårdgarantin ska vården köpas in från andra vårdgivare.

Länets invånare ska känna sig trygga i att det går att få kontakt med vårdcentralen samma dag som kontakt initieras. Den psykosociala kompetensen inom primärvården ska stärkas. Det ska exempelvis finnas psykiatrisjuksköterskor, kuratorer och psykologer på vårdcentralerna för att bättre klara och tidigt se, behandla och hantera lindrig psykisk problematik. Tillgängligheten till psykiatrin måste också bli bättre, inte minst för barn och unga.

Vården behöver också anpassas bättre för de patienter som har ett stort vårdbehov och ofta besöker vården. En stärkt primärvård och fler mobila vårdteam kan bidra till bättre vård samtidigt som det frigör resurser bland annat på akutmottagningarna. Särskilda äldrevårdsmottagningar i de respektive länsdelarna samt införandet av en sjuksköterskemottagning skulle leda till ytterligare personcentrering.

Att Region Örebro län, som relativt liten region, kan erbjuda tre sjukhus är en styrka som vi ska beakta och ta tillvara på.

En ökad rekrytering av rätt kompetens är avgörande för en god vård, och en god arbetsmiljö avgörande för att medarbetarna stannar kvar. Därför måste Regionen ändra både på vem som gör vad inom olika välfärdsområden, men också vilka kompetenser som nyttjas till vad. Vårdens medarbetare ska ägna sin tid till patientnära arbete. Hälso- och sjukvården måste fortsätta utveckla och använda verktyg och metoder för att rätt kompetens finns på rätt plats och att kompetens nyttjas på bästa möjliga sätt. Bra arbetsmiljö och arbetsvillkor är en förutsättning för att medarbetare ska vilja och orka stanna kvar inom vårddyrket.

# Effektivare arbetssätt som ger mer vård för pengarna

## Kortsiktiga och långsiktiga utmaningar

- Bristande effektivitet inom organisation, styrning och ledning
- Bristande resursanvändning inom hälso- och sjukvården
- Omoderna IT-system som ger medarbetarna dåligt stöd i arbetet
- Ökande andel äldre, många med stort behov av hälso- och sjukvård
- Bristande patientsäkerhet

## Strategier för effektivare arbetssätt som ger mer vård för pengarna

Region Örebro län behöver ständigt arbeta med och bli bättre på effektivisering. Det behövs enklare och smartare sätt att utföra arbetsuppgifter, med rätt verktyg, bra stöd och närvarande ledarskap. Rätt medarbetare, eller rätt team av medarbetare med rätt kompetens, ska möta patienten. Det är viktigt att öka andelen tid som används för direkt och indirekt patientarbete och minska andelen administration, byråkrati och kringarbete.

Dubbel- och trippeldokumentationen ska avvecklas, och informationssystemen ska i första hand byggas för att underlätta patientmötet. Det är viktigt att ständigt arbeta med effektivisering av administration, planering och dokumentation. Bättre, mer anpassade stödsystem och stödverktyg är avgörande för en bättre tillgänglighet och hög effektivitet. Det är också viktigt att patienten upplever sig delaktig och inkluderad eftersom denne har avgörande information och även möjlighet att med egna insatser påverka vårdens resultat.

En av de patientgrupper där svensk sjukvård har stora brister är de mest sjuka äldre, patienter med flera olika diagnoser och ett stort behov av vård. Bättre omhändertagande av patienter i den gruppen, bättre samordning mellan äldreomsorg, hemsjukvård och sjukvård och bättre vårdprocesser kan både förbättra livskvalitén för dessa patienter och samtidigt leda till bättre effektivitet.

Samarbete och samverkan både i sjukvårdsregionen och inom Region Örebro län ska förbättras och fördjupas. Rollfördelning och specialisering kan ge högre medicinsk kvalitet och patientsäkerhet samt ge mer och bättre vård för pengarna.

Vård i rätt tid minskar lidande för patienten och minskar kostnaderna för sjukvården. Uteblivna besök är outnyttjade resurser. Genom att ta fram rutiner och nya system för bokning, avbokning samt påminnelser kan sena återbud och uteblivna besök minskas.

Genom förebyggande arbete kan fysisk och psykisk ohälsa och sjukdom undvikas. I de fall det inte går att undvika är istället tidig upptäckt och behandling i ett tidigt skede mycket viktigt. Det innebär minskat lidande för den som är drabbat samtidigt som mer resurser kan avsättas till de som behöver sjukvård.

# Utveckling som ger mer vård till fler

## Kortsiktiga och långsiktiga utmaningar

- Behov av investeringar i framtidens hälso- och sjukvård
- För lite såld vård
- Demografisk utveckling och behov av vård
- Bristen på valfrihet för patienterna

## Strategier för utveckling som ger mer vård till fler

Vårdens största uppgift är att ge patienten en god och säker vård, som ges på rätt vårdnivå med bästa möjliga effektivitet. Under flera år har Region Örebro län misslyckats med att hålla vårdgarantin. Ökad valfrihet, fler vårdgivare och effektivare användning av vårdens kapacitet och resurser är verktyg som ska användas för att åtgärda dessa problem.

Universitetssjukhuset i Örebro (USÖ) tillsammans med Lindesberg lasarett, Karlskoga lasarett, Capio Läkargruppen och länets vårdcentraler erbjuder länets patienter sjukvård av hög kvalitet. Flera delar bör utvecklas till universitetssjukvårdsenheter med den akademiska status som krävs. Genom effektivare arbetssätt och med rätt produktionsplanering finns också goda möjligheter att öka andelen såld vård.

Vården behöver komma närmare patienten och på ett bättre sätt möta den demografiska utvecklingen och invånarnas behov. En mer tillgänglig och nära vård kan i kombination med förändrade arbetssätt innebära att resurserna används mer effektivt. Närhet handlar inte bara om geografisk närhet utan också om närhet i form av kontinuitet, trygghet, tillgänglighet och samordning. Här spelar den digitala vården en viktig roll. Samverkan mellan kommuner och Region, användning av ny teknik för att utveckla nya arbetssätt samt förmågan att arbeta över traditionella gränser är viktiga faktorer i arbetet med att utveckla den nära vården.

Universitetssjukhus måste upprätthålla en hög utbildnings- och forskningsnivå. Det ska finnas goda möjligheter för såväl kvinnor som män att kombinera sin tjänst med studier och forskning.

Ledarskapet är avgörande för att skapa en flexibel, väl fungerande organisation som håller hög kvalitet inom givna ekonomiska ramar. Det kräver ett ledarskap som fokuserar på delaktighet och som är väl rustat att leda en organisation och dess medarbetare i förändring. Regionens ledare måste också vara lyhörda och främja delaktighet och inflytande från medarbetarna. Det är de som jobbar inom en verksamhet som bäst vet hur verksamheten fungerar och var det finns behov av förbättring och alternativa arbetssätt.

Valfrihet för patienten ska prägla vårdens utformning. Fler vårdgivare är positivt för vårdens kvalitet, för patientens möjlighet att välja vård och för personalens möjlighet att välja arbetsgivare. Idag är det i stort sett omöjligt för såväl väletablerade som nya aktörer att starta upp ny vårdverksamhet i länet.



# Infrastruktur anpassad till framtiden

## Kortsiktiga och långsiktiga utmaningar

- Strategiska kommunikationsmöjligheter för tillväxt i hela länet
- Kollektivtrafikens självfinansieringsgrad

## Strategier för infrastruktur anpassad till framtiden

Infrastruktur i form av vägar, järnvägar, flygplats och kollektivtrafik är viktiga verktyg för att möjliggöra regional utveckling. Det handlar både om ökade möjligheter till arbetspendling och om goda förutsättningar för företagsetableringar. Bilen är ett viktigt färdmedel som måste tas i beaktande i samhälls- och infrastrukturplaneringen av städer och tätorter. Det är också viktigt att behålla den 90km/h-standard som idag finns på många av länets vägar. En sänkning av hastighetsbegränsningen riskerar att förlänga transporttider och försvåra för pendlare.

En god förbindelse mellan Stockholm och Oslo är av stor vikt för länet. Regionens aktiva arbete med förbindelsen Oslo - Stockholm 2.55 via Örebro ska vara fortsatt prioriterat.

Det är angeläget att Region Örebro län har en långsiktig drivmedelstrategi som anger ramar inför kommande upphandlingar av trafik. Som kollektivtrafikmyndighet ska Region Örebro län bistå medborgarna med kollektivtrafik som i största möjliga mån är både miljövänlig och kostnadseffektiv.

Vid all verksamhet ska klimatbelastningen tas i beaktning. Region Örebro län är en stor arbetsgivare och en betydelsefull upphandlare av varor och tjänster, vilket ska nyttjas för att få till stånd förbättringar gällande transporter, material och tjänster för att nå målet för klimatneutralitet.



# Tillväxt och entreprenörskap som gynnar hela länet

## Kortsiktiga och långsiktiga utmaningar

- Tillväxt i länets samtliga kommuner
- Mer nyföretagande och fler entreprenörer behövs

## Strategier för tillväxt och entreprenörskap som gynnar hela länet

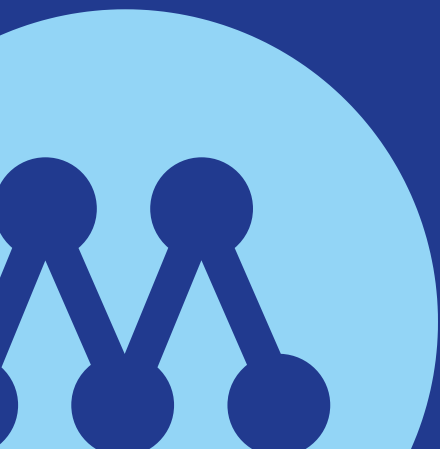
Region Örebro län ska kännetecknas av entreprenörskap, högkvalitativa utbildningsmöjligheter och en stark arbetsmarknad där fler företag startar och kan växa och där innovationer skapas. Där jobben växer fram får också medborgarna utrymme att växa.

Ett starkt fokus på entreprenörskapsfrämjande insatser och en fortsatt satsning på ett innovationssystem är nödvändigt. Ett kliv framåt har tagits i att få ihop ett sammanhängande innovationssystem, men mer måste göras. Politiken ska verka för att länet ska bli attraktivare för sådd- och riskkapital.

Nyföretagandet måste öka i länet. Fler innovationer ska kommersialiseras och omsättas i företag och jobb. Viktiga aktörer inom området är exempelvis ALMI, Inkubera, Ung Företagsamhet och NyföretagarCentrum. Fler nya företag, innovationer och jobb är viktiga för att länet ska klara stora samhällsutmaningar som utanförskap och integration. Den offentliga sektorn ska minska till förmån för en större privat- och civil sektor.

Politiken måste möjliggöra för att fler privata aktörer etablera sig inom hälso- och sjukvården. Det bidrar till ökad företagsamhet, valfrihet för patienterna och det blir möjligt för vårdpersonal att välja arbetsgivare eller att etablera sig som företagare.

# Regionstyrelsen



Budget 2024 med plan 2025-2026 Region Örebro Län

## Region Örebro län ska vara en attraktiv arbetsgivare

Region Örebro län är en av länets största arbetsgivare med ansvar för drygt 10 000 medarbetares arbetsmiljö och trivsel. En av Regionens största utmaningar är kompetensförsörjning. Brist på rätt personal har inneburit ökad arbetsbelastning hos flera yrkeskategorier.

Region Örebro län ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetare trivs, kan utvecklas och mår bra. Som anställd i Region Örebro län ska man känna sig delaktig och lyssnad på. Det ska finnas möjligheter att utvecklas på sin arbetsplats och personalens mående och hälsa ska prioriteras. Verksamheterna ska drivas framåt genom ett inspirerande ledarskap och engagemang hos personalen. Vårdutbildade medarbetare ska ägna merparten av sin tid till patientnära arbete. Arbetsuppgifter som inte förutsätter vårdkompetens ska utföras av medarbetare som inte är vårdutbildade.

Regionen behöver arbeta med flera saker för att bli en attraktivare arbetsgivare. Det är viktigt att utveckla arbetsvillkoren. Sjukvårdens verksamheter och avdelningar ser olika ut och har olika behov. Därför behöver de enheter som vill, tillåtas pröva annan schema- och skiftläggning. Det är också viktigt att ständigt arbeta med effektivisering av administration, planering och dokumentation för att ge mer tid till patienten. En annan viktig åtgärd är också att se över villkoren och ersättningen för arbetspass som sker på obekvämt arbetstid för att göra det mer attraktivt att arbeta även då.

## Rekrytera och behåll sjukvårdspersonal

Trots ökade resurser till sjukvården är det fortfarande alltför många sjuka som får vänta alltför länge på nödvändig operation eller behandling. Kostnaderna i verksamheterna har tillåtits stiga mer än vad resurserna har ökat. En stor del av de ökade kostnaderna beror på en kraftig ökning av medarbetare, en ökning som inte motsvaras av en växande befolkning. Ändå råder det akut brist på läkare och sjuksköterskor inom vissa områden.

Primärvården har under flera år behövt ersätta fasta allmänläkare med hyrläkare, vilket är kostsamt och innebär försämrad kontinuitet. Ett viktigt fokus ska vara att se till att medarbetare trivs, mår bra och har utrymme att utvecklas. Region Örebro län behöver behålla och inom vissa områden rekrytera fler läkare, sjuksköterskor, specialistsjuksköterskor samt fler medarbetare inom tandvården så att luckorna kan fyllas där kompetens saknas.



Det är dock viktigt att komma ihåg att utmaningarna med kompetensförsörjningen inom sjukvården inte enbart handlar om att rekrytera nya medarbetare. Inom flera områden kan många utmaningar lösas genom att verksamheten använder de resurser som finns på ett mer effektivt sätt. Exempelvis genom att vårdutbildade ägnar mer av sin tid åt patientnära arbete.

Som arbetsgivare måste Regionen också beakta att den nya generationen medarbetare många gånger har andra värderingar och prioriteringar än tidigare, där man prioriterar kortare arbetstid över högre lön och ställer större krav på att kunna kombinera jobb med familj och fritid. Man vill i allt större utsträckning kunna påverka sina arbetstider och arbetsuppgifter. Nya krav och prioriteringar från medarbetarna innebär att arbetsmodeller måste förändras för att kunna få personal att söka sig till och stanna kvar inom den offentliga vården. Region Örebro län måste bli bättre på att erbjuda attraktiva arbetsvillkor så att fler väljer att stanna kvar på arbetsplatsen.

### Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att fram en plan för hur Region Örebro län ska utveckla medarbetarerbjudandet och arbetsvillkoren i syfte att bli en modern och attraktiv arbetsgivare.

## Vårdutbildade medarbetare ska arbeta med patienter

### Mål

- **Samtliga medarbetare ska arbeta på toppen av sin kompetens**

Vårdutbildade medarbetare ska ägna merparten av sin tid till patientnära arbete. Arbetsuppgifter som inte förutsätter vårdkompetens kan utföras av medarbetare som inte är vårdutbildade. Produktiviteten måste öka om Regionen ska klara de utmaningar som verksamheterna står inför. Det är viktigt att minska den administrativa bördan för vårdens medarbetare för att öka andelen tid som ägnas åt patientarbete. Ett nära ledarskap som lyfter produktivitet är nödvändigt. Det behövs ett systematiskt och övergripande arbete för att höja produktivitet och effektivitet vilket ger mer vård med oförändrade resurser.

Det är viktigt att ständigt arbeta med effektivisering av administration, planering och dokumentation. Bättre, mer anpassade stödsystem och stödverktyg är avgörande för en bättre tillgänglighet. Vården ska ha IT-system som underlättar vardagen och stärker patientsäkerheten samtidigt. Sådana system gör det också möjligt att arbeta med varningssignaler och påminnelser, vilket minskar risken för skador och fel.

## Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att lämna förslag på åtgärder för hur andelen patientnära tid kan ökas genom att effektivisera administration, dokumentation och stödsystem.

## Minska antalet administrativ personal

### Mål

- **Minska antalet administrativ personal som inte arbetar vårdnära**

För varje år som går ökar Region Örebro län antalet anställda med cirka 200 nya tjänster. I tider av brist på vårdpersonal kan detta tyckas vara bra men problemet är att ökningen sällan är så stor när det kommer till den vårdpersonal sjukvården har brist på. De nyanställningar som sker gäller istället huvudsakligen administrativa yrken såsom handläggare, utredare och administratörer. De jobbar sällan vårdnära utan istället med ren administration, diverse projekt eller andra icke vårdnära uppgifter. Dessa yrkesgrupper ska dock inte förväxlas med gruppen medicinska vårdadministratörer som ofta jobbar direkt på vårdavdelning och avlastar vårdpersonalen.

Under år 2022 tillsattes 67 nya handläggartjänster och administrativa tjänster inom regionen. Inom bristyrket allmänsjuksköterskor skedde bara en ökning med 11 nya tjänster. För yrkesgrupper specialistsjuksköterskor skedde en minskning med 8 tjänster. Totalt sett hade Region Örebro län under förra året 1100 personer som jobbade med administration och handläggning. Då är inte yrkesgruppen medicinska vårdadministratörer inräknad.

För att klara de framtida kompetensförsörjningsutmaningarna behöver Region Örebro län införa ett anställningsstopp för administrativ personal som inte arbetar vårdnära. Det ska till att börja med gälla under år 2024. Parallellt med ett anställningsstopp ska Regionen under 2024 väsentligt minska antalet administrativ personal som inte arbetar vårdnära. Det är ekonomiskt ohållbart att öka antalet administrativ personal med nästan 150 personer under en fyraårsperiod samtidigt som antalet specialistsjuksköterskor under samma period minskade med 80 personer.

Region Örebro läns fokus de kommande åren ska vara på att lösa den kompetensbrist som finns inom vårdnära yrken.

### Regionstyrelsen får i uppdrag

- att införa ett anställningsstopp för administrativ personal som inte arbetar vårdnära. Det ska gälla under år 2024 med utvärdering vid årets slut. att väsentligt minska antalet administrativ personal som inte arbetar vårdnära

## Ledarskap inom vården

Ett tydligt och utvecklande lokalt ledarskap är nyckeln till en väl fungerande arbetsplats. Det är viktigt att såväl nya som befintliga ledare får stöd och mandat att utveckla, förändra och förbättra sina verksamheter för ett bättre arbetsklimat och rutiner för patienter. Region Örebro län ska ha ledare som kan möta utmaningar med moderna och effektiva arbetsformer i en rörlig och flexibel organisation. Detta förutsätter tillgång till rätt verktyg och bra stöd. Den goda ledaren ser, guidar och involverar medarbetarna och utvecklar arbetsplatsen. Som ett led i att ge sjukvårdens ledare större mandat att utveckla och förbättra sina verksamheter behöver chefsleden bli färre. Desto fler chefer och chefsnivåer som finns, desto mindre mandat får den enskilde chefen. Därför behöver sjukvårdsorganisationen genomföra en översyn över antalet chefer i syfte att minska antalet chefsled så att den enskilda sjukvårdschefen får större mandat att genomföra förändringar och förbättringar på arbetsplatsen.

### Regionstyrelsen får i uppdrag

- att införa en ledarskapsutbildning för alla som tillträder en tjänst som första linjens chef.

### Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att presentera en åtgärdsplan för att minska antalet chefsled i syfte att stärka det nära ledarskapet och ge större mandat att genomföra förändringar och förbättringar på arbetsplatsen.

### Regionstyrelsen och övriga nämnder får i uppdrag

- att ta fram en strategi för att stärka och utveckla Regionens chefer och ledare på alla nivåer.

## Premiera erfaren vårdpersonal

Personalomsättningen på Regionens vårdavdelningar är hög, erfaren personal slutar sina tjänster allt för tidigt vilket ger personalbrist och i förlängningen brist på vårdplatser. Brist på löneutveckling hos sjuksköterskor anges som en väsentlig faktor för att inte erfarna sjuksköterskor stannar. Vi vet att kontinuitet förbättrar vården och prognosen för patienterna, därför behöver vi fokusera på att utveckla kompetens och erfarenhet hos befintlig personal och personal som väljer att stanna inom Region Örebro Läns verksamhet. Vi behöver verktyg som premierar den personal som vidmakthåller vården genom att på olika sätt utveckla en långsiktighet och kontinuitet i vårdkedjan. Det är helt avgörande att man kan understödja olika möjligheter inom vår organisation för att främja en framåtsyftande vårdkedja med trygg och erfaren personal.

### Regionstyrelsen får i uppdrag

- Regionstyrelsen får ta fram förslag på hur Region Örebro län kan premiera erfaren vårdpersonal för att bibehålla kompetens inom organisationen.



## Kompetensöverföring och mentorskap i vården

Att handleda studenter under utbildning är en viktig uppgift för vården och vårdens medarbetare. De kliniska färdigheterna som vårdyrket kräver kan medarbetaren endast tillskansa sig genom praktisk övning. Ett gott handledarskap har betydelse för såväl studenternas utbildningsresultat som deras framtida professionsutövande. Handledarskap och mentorer krävs också för att ge nyutbildad vårdpersonal och nyanlända med vårdutbildning en god introduktion. En grupp som särskilt bör uppmuntras att ta sig an handledaruppdraget är medarbetare som börjar närma sig slutet av yrkeskarriären. Handledarskapet kan vara både ett sätt att utveckla yrkesrollen och att överföra värdefull kompetens till nya medarbetare.

### Regionstyrelsen får i uppdrag

- att utveckla handledarskapet och mentorskapet inom vården.

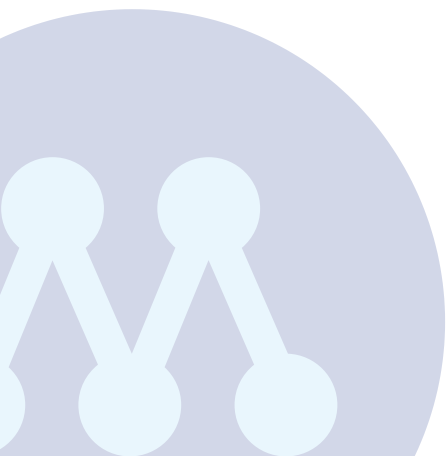
## Bättre och effektivare schemaläggning

Hög och stigande sjukfrånvaro samt svårigheter att rekrytera både läkare, sjuksköterskor och andra grupper av medarbetare innebär en ökad belastning på Regionens medarbetare. Ett problem är att arbetstiderna ofta är svåra att kombinera med familjeliv och möjlighet till återhämtning efter arbetsdagens slut.

Olika verksamheter i sjukvården har olika behov. Därför behöver de enheter som vill, tillåtas pröva annan schema- och skiftläggning. Det är också viktigt att ge verksamheterna tid att följa och utvärdera en sådan försöksverksamhet. Ibland kan det handla om flera år. Schemaläggning ska tillämpas så att de resurser som finns nyttjas på bästa möjliga vis avseende både effektivitet, produktivitet och ett hållbart arbetsliv.

### Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att arbeta mer med individuell och lokalt verksamhetsanpassad schemaläggning för ett mer hållbart arbetsliv för vårdens medarbetare.



## Öka antalet specialistsjuksköterskor

Vi behöver möta rekryteringsbehovet av specialistsjuksköterskor som finns inom såväl sjukhusvården som den nära vården. Genom att öka möjligheten för sjuksköterskor att vidareutbilda sig i Örebro län ser vi till att fler tar steget och blir specialistutbildade sjuksköterskor. Inom exempelvis Regionens intensivvård har det under de senaste åren blivit allt mer uppenbart att det finns stora problem med rekrytering av specialistsjuksköterskor.

Orsakerna till detta är många men en av anledningarna är att Region Örebro län trots ett universitetssjukhus saknar specialistsjuksköterskeutbildning med inriktning mot intensivvård. Detta är vi som universitetssjukvårdsregion ensamma om. En sådan utbildning skulle vara ett välkommet tillskott till redan befintliga utbildningar som erbjuds i länet. Om en sådan utbildning fanns här skulle förhoppningsvis fler grundutbildade sjuksköterskor i länet vilja ta steget att bli intensivvårdssjuksköterskor. Det skulle på några års sikt kunna vara en av flera pusselbitar för att kunna säkerställa en välfungerande intensivvård i Örebro län.

Region Örebro län ska erbjuda utbildningstjänster som ett steg för den framtida kompetensförsörjningen inom bland annat psykiatri, geriatrik och anestesi.

## Karriärtjänster för specialistsjuksköterskor

För att uppvärdera utbildning och premiera de skickligaste specialistsjuksköterskorna ska Region Örebro län införa karriärtjänster. En karriärtjänst ska ha specifika kriterier, som exempelvis att hålla sig uppdaterad kring aktuell forskning, vara drivande i utvecklingsarbete på arbetsplatsen och stötta kollegor i utvecklingsarbetet. En sådan tjänst ska också innebära ett extra lönelöft utöver ordinarie löneöversyn.

### Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att införa karriärtjänster för specialistsjuksköterskor.



## Ökad valfrihet i hälso- och sjukvården

### Mål

- **Fler privata vårdgivare ska etablera sig i länet**

För att kunna erbjuda alla länets patienter en bra hälso- och sjukvård som är fri från väntetider ska sjukvården vara öppen för nya lösningar. Det ska bli lättare för vårdgivare att etablera sig i länet, såväl inom primärvården som i den öppna specialistvården. Det avser bland annat specialiteter som gynekologi, internmedicin, geriatrik, psykiatri, rehabilitering, logopedi och fysioterapi.

Förändrad politisk attityd och utveckling av vårdvalssystemet krävs för att vårdgivare ska vilja etablera sig i länet. Primärvårdens uppdrag kan delas av fler genom att möjliggöra för drift av mindre enheter.

Kravet på kvalitet och kompetens ska vara desamma oavsett vårdgivare och ersättningarna ska vara av sådan storlek att verksamheterna klarar av sina uppdrag.

### Regionstyrelsen får i uppdrag

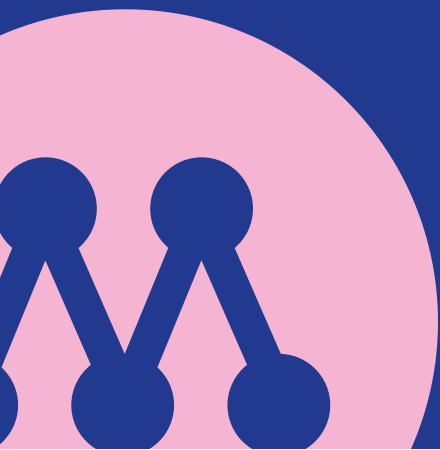
- att ta fram regelverk för lämpliga verksamhetsområden inom specialistvården som kan omfattas av lagen om valfrihetssystem (LOV).
- att reformera regelverket och ersättningsystemet i krav- och kvalitetsboken med syfte att göra det möjligt att etablera mindre enheter inom primärvården.
- att förenkla regelverket i krav- och kvalitetsboken så att fler vårdgivare väljer att starta vårdverksamhet i länet.

## Medarbetare som forskar

Det ska finnas goda möjligheter för både kvinnor och män att kombinera sin tjänst med studier och forskning. Universitetssjukvård kräver att hög kompetensnivå upprätthålls. Region Örebro län har ett strategiskt ansvar för att säkra tillgången till kompetens så att fler sjuksköterskor väljer att vidareutbilda sig. Det är avgörande att läkarstudenter väljer Örebro som studieort och erbjuds en bra AT- och ST-tjänstgöring i Region Örebro län. Det ger en god grund för det framtida rekryteringsbehovet. Det behöver också skapas ett mer attraktivt klimat för specialistutbildning och forskning med bättre och tryggare anställningsförutsättningar och tydliga lönepåslag.

Ytterligare satsningar för att tillsätta forskartjänster inom närsjukvården är nödvändiga för att höja statusen på våra vårdcentraler. Forskningen har ett egenvärde men den är också avgörande för bemanning och rekrytering av sjukvårdspersonal. Verksamheten måste i större utsträckning efterfråga disputerad personal. Det handlar om läkare såväl som om kuratorer, sjuksköterskor och sjukgymnaster och andra som disputerat och vill forska.

# Digitalisering



Budget 2024 med plan 2025-2026 Region Örebro Län

Digitaliseringen och ny teknik har stor betydelse för vårdens utveckling. Rätt genomfört ska en sådan verksamhetsutveckling bidra till effektivare arbetssätt, effektivare vård och smartare tjänster både för patienter och för medarbetare inom vården. I det privata näringslivet utvecklas ny teknik snabbt och digitaliseringen ligger i framkant. Medborgarna idag har höga förväntningar även på den offentliga förvaltningen när det kommer till ny teknik och digitalisering.

Användandet av ny teknik och möjligheten till digital vård ger en mer patientcentrerad, effektiv och tillgänglig hälso- och sjukvård. Patienten ges ökad delaktighet i sin egen behandling, enklare tillgång till sin journal, och digitala verktyg för att kommunicera med och möta vården. Digital vård ställer höga krav på säkerhet som klarar av informationsdelningen mellan vårdens olika delar och med patienten. Vårdens medarbetare kan, via olika e-hälsolösningar ges bättre verktyg och tillgång till snabb information och beslutsstöd.

## **Digitala vårdmöten och digitala bokningar**

Region Örebro län har etablerat digital vårdcentral, digitala återbesök och digital ungdomsmottagning med positiva resultat. Vårdcentraler, mottagningar och kliniker använder sig i olika omfattning av möjlighet till digitala bokningar av besök och digitala vårdmöten. De senaste årens pandemi har ökat såväl patienters som medarbetares efterfrågan och förändringsvilja vilket ska tas till vara. Utveckling bör gå mot ett utvecklat och mer likvärdigt utbud av digitala tjänster hos Regionens samtliga vårdinrättningar.

## **Effektivare arbetssätt**

### **Mål**

- **Digitalisering är ett verktyg för att förbättra arbetsmiljön**

Ett nytt journalsystem införs i Regionen under kommande år. En stor brist har tidigare varit att systemen inte kommunicerar med varandra. I det nya journalsystemet ska det vara möjligt att kommunicera mellan såväl sjukhus, vårdcentraler och Regioner.

Det finns många och stora utmaningar när det kommer till ny digital teknik inom vården. Nya tekniska lösningar och verktyg är en del men framför allt ligger utmaningen i att utveckla nya sätt att arbeta, nya sätt att möta patienterna, utmaning i hänsynen och samspelet till arbetsmiljön. Digital diktering är ett exempel på hur digitala verktyg kan underlätta i arbetet.

Under pandemin blev behovet av att använda digitala lösningar vid möten och utbildningar allt tydligare. Utvecklingen behöver fortsätta för att hitta funktionella verktyg som motsvarar behoven. Det finns stora effektiviseringsmöjligheter genom att hålla möten och utbildningar digitalt.

Fler digitala möten innebär att Regionen och kommunen spara in resurser som annars läggs på resor och restid. Färre resor leder också till mindre utsläpp och minskad miljöpåverkan.

#### Samtliga nämnder får i uppdrag

- att vid införandet av digitala tjänster inom den egna verksamheten säkerställa att de leder till ökad effektivitet.

#### Regionstyrelsen får i uppdrag

- att flera möten och utbildningar ska ha möjlighet till digitalt deltagande.

## Patientperspektiv

Ur ett patientperspektiv är det angeläget att Regionen har välfungerande system för information om hälso- och sjukvården. Länets invånare ska ha lättillgänglig information. Det handlar bland annat om hälsotips, egenvård, hur man kommer i kontakt med sjukvården, hur man gör sitt vårdval och åtkomst till sin journal. Informationen ska vara tillgänglig digitalt på ett användarvänligt sätt. Ett syfte med informationen är att stärka medborgarens egenmakt. 1177 Vårdguiden behöver fortsatt utvecklas för att på ett bättre sätt inkludera patienten i sin vårdprocess och öka egenvården. Digitalt först är även en princip som säger att digitala tjänster, när det är möjligt och relevant ska vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med privatpersoner och företag. Alla kan eller vill dock inte utnyttja de digitala möjligheterna. Det är viktigt att hälso- och sjukvården är tillgänglig även för dem.

#### Regionstyrelsen får i uppdrag

- att fortsätta utveckla fler digitala tjänster.
- att säkerställa att hälso- och sjukvården och dess information kommer alla till del.
- att fortsätta utveckla Regionens digitala mottagning.

## Medborgarperspektiv

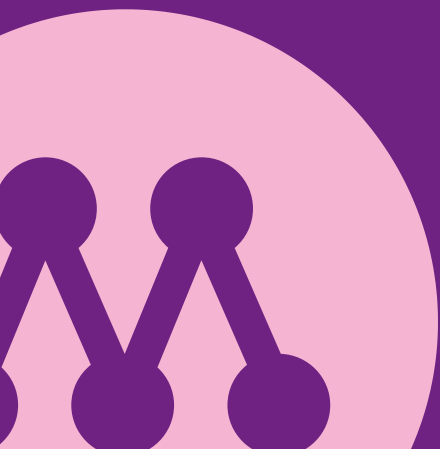
Inom den offentliga förvaltningen kan digitaliseringen skapa mycket stora välfärdsvinster i form av snabbare kontakt mellan myndigheter och medborgare, effektivare handläggning och färre fel. Möjligheten att tillhandahålla öppna data genom e-arkiv skapar nya möjligheter till insyn och uppföljning, både för myndigheterna, medierna och enskilda medborgare. Att begära ut en allmän handling bör kunna automatiseras till en mycket högre grad än hur det är nu. Offentliga handlingar och uppgifter behöver vara tillgängliga på medborgarnas villkor. Vi vill tillgängliggöra offentliga handlingar så att de är medborgare och företag till gagn, samtidigt som medborgarnas integritet självfallet aldrig får äventyras.

#### Regionstyrelsen får i uppdrag

- att tillgängliggöra offentliga handlingar och data digitalt för medborgare genom självbetjäning.



# Hälso- och sjukvårdsnämnden



Budget 2024 med plan 2025-2026 Region Örebro Län

## Personcentrerad vård med patienten i fokus

### Mål

- **En god hälsa och vård av högsta kvalitet för länets alla invånare.**

Hälso- och sjukvården i Region Örebro län ska bedrivas personcentrerat med fokus på patienten. Här ska patienten komma i första hand och alltid känna sig trygg i att en god och nära vård finns där när den behövs. Det är av stor vikt att både patient och sjukdom står i centrum vid vård och behandling.

Varje individ ska bemötas med respekt och värdighet, oavsett om vården är somatisk eller psykiatrisk. Vården ska utgå ifrån varje individs unika situation och ha sin utgångspunkt i patientens egen berättelse. Att stärka och tydliggöra patientens ställning samt att ta hänsyn till integritet och delaktighet, är en central del i den personcentrerade vården.

## Omställning till en god och nära vård

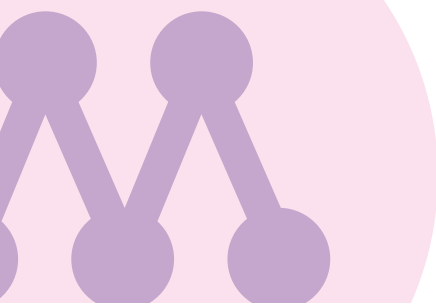
### Mål

- **Primärvården utgör navet för Region Örebro läns hälso- och sjukvård.**

Omställningsarbetet till en god och nära vård pågår. 1177 Vårdguidens tjänster, kommunal omsorg, primärvård, akutsjukvård samt öppenvård inom specialiserad sjukvård är alla viktiga komponenter i utvecklingen av den nära vården.

Mer vård ska utföras nära invånarna och mer resurser ska omfördelas från sjukhusen till primärvården och den nära vården i syfte att göra den mer tillgänglig och personcentrerad. Tillgången till en hälso- och sjukvård av hög kvalitet, god tillgänglighet och kontinuitet ska säkerställas. För att primärvården ska ha en möjlighet att utgöra navet för regionens hälso- och sjukvård i omställningen, behövs ökade resurser.

Regionen måste även öka takten i den digitala omställningen för att göra vården mer personcentrerad och effektiv. Den nära vården och utbudet av vård och tjänster inom hälso- och sjukvården måste ständigt utvidgas, definieras och utvecklas för att kunna möta invånarnas behov. Filialer och mindre enheter samt en ökad samverkan för att erbjuda enklare vårdinsatser på länets mindre orter är en möjlighet som bör ses över.



## Vårdcentralerna utgör basen i den nära vården

Vårdcentralen är ofta medborgarnas första kontakt med sjukvården. Vårdcentralerna utgör basen i den nära vården och de ska finnas nära patienterna oavsett om de bor i staden eller på landsbygden. Som patient ska man känna sig trygg med att vårdcentralen är tillgänglig och erbjuder vård samma dag som man söker den, oavsett om du har en fysisk eller psykisk åkomma. Det ska finnas vårdcentraler som erbjuder varierade öppettider och som är tillgängliga även på kvällar och helger. Telefontillgängligheten måste förbättras och vara likvärdig i hela regionen. Att kunna erbjuda besökstider på kvällar och helger, drop-in mottagningar, digitala mottagningar samt tidsbokning på nätet är väsentligt för att anpassa tillgängligheten efter individens behov. En lättillgänglig primärvård minskar belastningen på den specialiserade vården genom att kunna göra rätt vårdnivå nåbar i större omfattning. Utvecklingen av verksamheterna ska drivas framåt genom att använda egna, interna goda exempel, som en grund för hur andra delar kan organisera sig mest effektivt. Detta skapar engagemang hos medarbetarna och främjar ett inspirerande ledarskap.

Fasta läkare ska finnas på alla länets vårdcentraler. En fast läkarkontakt ansvarar för patienten genom hela vårdprocessen, vilket skapar kontinuitet och trygghet. Rekryteringsproblemen vad gäller läkare innebär att många vårdcentraler idag är beroende av hyrläkare, vilket är kostsamt och framförallt leder till bristande kontinuitet för både övrig personal och för patienterna. Att skapa bra incitament för att arbeta på landsbygd behövs för att säkra tillgången till fasta läkare i länets alla kommuner.

För att skapa konkurrenskraftiga vårdcentraler krävs en god arbetsmiljö, välutvecklade IT-system och andra stöd som gör att vårdens medarbetare får mer tid för patienten. Det ska vara möjligt för varje verksamhetschef att tillsammans med övriga medarbetare utveckla sin verksamhet och anpassa mottagningarna efter medborgarnas behov. Vi behöver tydliggöra chefernas roll och mandat över vårdcentralerna och ge dem bättre verktyg att forma verksamheten efter patientens behov. Regionens vårdcentraler ska också erbjuda mer varierade öppettider så att patienter kan göra besök kvällstid eller helger. Kvällsöppna vårdcentraler kan bidra till att avlasta länets akutmottagningar som ofta är hårt belastade. Att införa sjuksköterskemottagningar är ett annat förslag för att göra vården mer personcentrerad och trygg, framförallt för kroniker och cancerpatienter.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att utveckla och stärka primärvården.
- att utveckla och stärka den psykosociala kompetensen så att den finns tillgänglig på alla länets vårdcentraler.
- att införa kvällsöppna vårdcentraler i länets kommuner.
- att ge förvaltningen i uppdrag att utforma ett systematiskt arbete kring spridning av goda exempel inom den nära vården.
- att utreda möjligheten att öppna sjuksköterskemottagningar.

## Fokus på god och jämlik hälsa

### Mål

- **Minskade hälsoklyftor och en friskare befolkning.**
- **Felbehandlingar, undvikbara vårdskador och vårdrelaterade infektioner ska inte förekomma.**

En stor del av hälso- och sjukvårdens insatser och resurser läggs idag på att behandla kroniska sjukdomar. Ohälsosamma levnadsvanor, rökning, alkohol och stillasittande är några av orsakerna till dessa sjukdomar. Därför behövs en tydlig och samlad strategi för ett långsiktigt förebyggande och hälsofrämjande arbete. De hälsofrämjande och förebyggande investeringar som vi gör idag kommer att minska välfärdskostnaderna i framtiden.

Region Örebro län har en viktig uppgift i att prioritera det förebyggande arbetet för att öka kunskapen om hur man som patient förebygger ohälsa och kroniska sjukdomar. Preventivt och hälsofrämjande arbete är ett långsiktigt arbete vars effekt kan vara svår att mäta på kort sikt. Detta kan leda till att arbetet inte får lika hög status som andra kortsiktiga insatser där resultatet kan mätas relativt snabbt. Effekterna kan dock på lång sikt leda till bättre hälsa och minskade kostnader för Regionen.

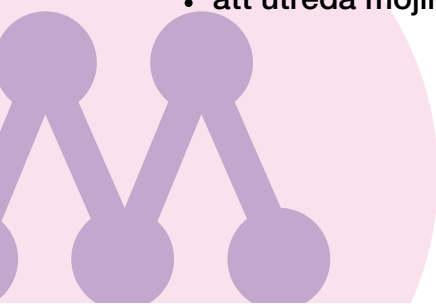
För att få fler att välja en hälsosam livsstil är ett samarbete mellan Region och föreningsliv av stor vikt. Även digitala verktyg som appar och webbaserade redskap kan användas i arbetet med att få fler invånare att välja att leva hälsosammare.

En god och jämlik hälsa är en förutsättning för långsiktig och hållbar tillväxt, vilket ger bättre förutsättningar för att klara välfärden.

Förebyggande hälsosamtal utifrån vilken åldersgrupp man tillhör bör på sikt införas i Region Örebro län. En utveckling av de digitala möjligheterna kopplat till ett sådant arbete bör också göras. Samtalen erbjuds vart tionde år med syfte att underlätta för invånarna att leva hälsosamt och behålla en god livsstil mellan dessa samtalstillfällen bland annat genom att samla och följa olika data om allt från levnadsvanor och kostvanor till vikt och motion.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att ge hälso- och sjukvårdspersonal möjlighet att vidareutveckla sin kompetens i hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete.
- att utreda möjligheten att införa digitala hälsosamtal för relevanta åldersgrupper.



## Fokus på tillgänglighet

### Mål

- **Ökad tillgänglighet i hela länet**
- **Region Örebro län följer lagen om vårdgaranti**
- **Länets invånare ska erbjudas kontakt, besök och behandling inom vårdgarantin**

Vårdgarantin är lag i Sverige. Patienten ska garanteras kontakt med vårdcentral samma dag, en medicinsk bedömning inom 3 dagar om behov finns, besök inom specialistvården inom 90 dagar samt behandling och operation inom 90 dagar. Region Örebro läns växande vårdköer och upparbetade vårdskuld gör att vårdgarantin inte nås. Det gäller både inom primärvård och specialistvård, vilket är oacceptabelt. Vård i rätt tid minskar både lidande för patienten och kostnader för sjukvården.

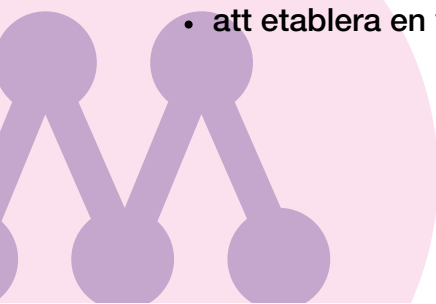
En god vård förutsätter att vården är lättillgänglig och fri från väntetider. Flera vårdcentraler har svårt att klara telefontillgängligheten, vilket leder till att patienter inte har möjlighet att boka tid. Även tillgängligheten mellan vårdcentralerna i länet varierar, vilket kan leda till en ojämlig vård. Digitala mottagningar, möten och bokningar är viktigt för att öka tillgängligheten och kan samtidigt avlasta traditionella sätt att komma i kontakt med vården. Tillgången till digitala tjänster ska vara likvärdig över Regionens alla vårdinrättningar.

Att etablera en vårdgarantienhet för att öka tillgängligheten har varit ett framgångsrikt koncept i flera regioner. Vårdgarantienheten arbetar aktivt i samverkan med vårdverksamheterna och produktionsenhet för att förbättra tillgängligheten och korta köer genom t.ex. information till patienter, slussning, rätt patienter i kö, att säkerställa behov av ny tid vid uteblivna besök, uppföljning av patienter som väntat mer än 90 dagar, stöttning i aktiv väntan på nästa åtgärd i vårdprocessen.

Kö-miljarden har återinförts i syfte att patienter inte ska behöva vänta på vård. I vår Region är köerna långa till operation och kortandet av köerna går för långsamt, trots upphandlade operationsteam. Inte förrän i början av 2023 började Region Örebro län att ta poäng. Regionen måste arbeta hårdare med att öka effektivitet och produktion, för att uppnå kömiljardens krav.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att samarbeta och upphandla vårdavtal med andra vårdgivare för att nå kömiljardens krav.
- att etablera en vårdgarantienhet.



## Ökad produktion och effektivitet

### Mål

- **Hälso- och sjukvården ska bedrivas på ett effektivt och kvalitetssäkert sätt**

Effektiviteten och produktiviteten i sjukvården måste öka. Den planerade vården som sköts upp under Coronapandemin har skapat en ännu större vårdskuld än tidigare år.

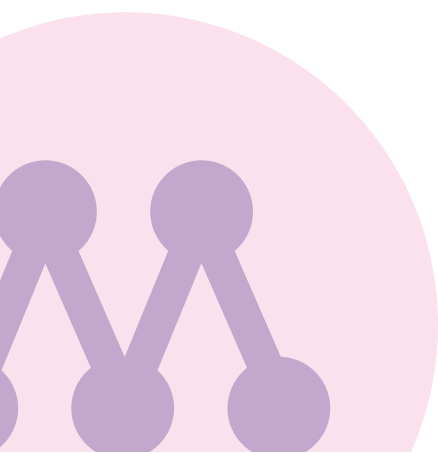
Region Örebro län bör samarbeta tillsammans med övriga regioner i Mellansverige och samordna sina resurser när det kommer till cancervården, både vad gäller operationer men även i screening och behandling. Detta för att minska risken för uppskjuten cancervård och dess konsekvenser.

Värdet, kvalitén och effektiviteten i vården skapas i mötet mellan patienten och vårdens medarbetare. Detta förutsätter att tillräcklig tid ges till mötet med patienten och att patienten ges god information före, under och efter mötet. Det kräver också att patienten görs delaktig eftersom denne har avgörande information och även möjlighet att med egna insatser påverka vårdens resultat.

Fler medarbetare behöver arbeta kliniskt och incitament för detta bör skapas. Det behövs också ett systematiskt arbete för att öka andelen klinisk tid med patienter, minska onödig administration och utveckla arbetssätt och stödsystem så att vårdens medarbetare får rätt verktyg för att kunna arbeta så effektivt som möjligt.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att organisationen snarast ska vidta kraftigare åtgärder för att vårdskulden och de långa operationsköerna ska opereras bort.
- att möjliggöra fler besökstider i vården och minska antalet uteblivna besök.
- att utveckla digitala bokningar och möten med vården, så att de blir tillgängliga och likvärdiga hos regionens alla vårdinrättningar.
- att öka andelen klinisk tid för vårdens medarbetare.
- att utöka incitamenten för kliniskt arbete.
- att ta fram relevanta effektivitetsmått och jämförelsetal.





## Fokus på ekonomi

### Mål

- **Hälso-och sjukvårdsnämnden har en budget i balans.**

Ekonomi inom hälso- och sjukvården är i fritt fall och har så varit under en längre period i Region Örebro län. Förutom hög inflation och pensionskostnader så har investeringstakten ökat väsentligt, vilket har påverkat underskottet i negativ bemärkelse.

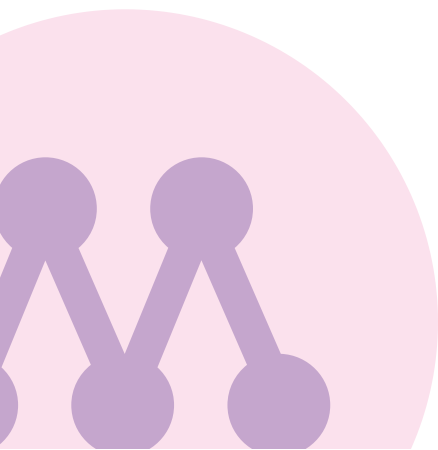
Verksamheterna har inte använt budgeten som styrdokument samtidigt som Regionens ekonomisystem inte möjliggör att det på ett lättöverskådligt sätt går att följa verksamheternas kostnader och eventuella budgetavvikelser. Detta har lett till felbudgetering av verksamheter som redan från början får kämpa med en budget som inte håller. På samma sätt finns svårigheter att se vilka verksamheter som är kostnadseffektiva.

Ett annat återkommande problem är att investeringar inte verkställs trots beslut utan istället flyttas över år efter år. En regelbunden uppföljning av dessa är väsentligt. Den ekonomiska handlingsplanen som upprättats år efter år har inte heller den följs och åtgärder likväl som effekt på resultatet uteblir.

Ordning och reda i ekonomin är grunden för att klara sjukvården. Det ska vara en självklarhet för ledande medarbetare att budgeten är styrande i verksamheten. Region Örebro län ska rusta och utbilda hälso- och sjukvårdens ledare att arbeta efter den principen.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att utbilda sjukvårdens ledare i ekonomistyrning.
- att upprätta en realistisk ekonomisk handlingsplan.
- att följa den ekonomiska handlingsplanen och vidta de åtgärder som krävs.
- att införa regelbunden uppföljning av investeringar.



## Tre sjukhus – en trygghet för länets invånare

### Mål

- **Region Örebro län ska ha tre fullvärdiga akutsjukhus.**
- **Region Örebro län ska ha ett starkt Universitetssjukhus.**

Region Örebro län har förmånen att ha tre akutsjukhus, Universitetssjukhuset i Örebro, Karlskoga lasarett och Lindesbergs lasarett. Alla tre sjukhus är viktiga kugghjul för den specialiserade och högspecialiserade vården i länet. Att Region Örebro län kan erbjuda tre fullvärdiga akutsjukhus är både en styrka och en trygghet för länets invånare, även ur ett beredskapsperspektiv, vilket vi ska beakta och ta tillvara på. Genom att fortsatt utveckla och stärka våra tre sjukhus kan Region Örebro län erbjuda en god och tillgänglig vård för våra länsinvånare.

Region Örebro län ska arbeta för att upprätthålla ett starkt universitetssjukhus, det är av stor vikt för länets utveckling och för dess invånare. Det handlar både om ändamålsenliga byggnader om förnyelse av medicinsk teknik. Det handlar också om att skapa förutsättningar att utveckla och upprätthålla kunskap inom området högspecialiserad vård i syfte att få fler uppdrag att utföra och även sälja mer vård. För att garantera länets invånare kvalitet och kontinuitet måste USÖ tillsammans med Karlskoga lasarett och Lindesbergs lasarett producera och fortsätta sälja mer vård.

En viktig del i arbetet för ökad tillgänglighet är att Region Örebro läns tre sjukhus, med samtliga kliniker och enheter, genomför en väl fungerande produktionsplanering. Som en del i produktionsplanen ingår också Capiro Läkargruppen. Universitetssjukhuset ska ligga i den medicinska utvecklingens framkant. Med hjälp av medicinsk teknik kan patienter erbjudas en effektiv och patientsäker vård. Den medicinska tekniken förbättras och utvecklas ständigt, därför behöver det finnas ekonomiskt utrymme för investeringar inom medicinsk teknik.

För Moderaterna är det viktigt att du som patient har rätt till bra vård var du än bor. Basen i hälso- och sjukvården utgörs av primärvården. Genom en god samverkan med den specialiserade vården på sjukhusen skapas en trygg och patientsäker vård som finns nära dig, antingen på vårdcentralen, på ditt närmsta sjukhus eller i hemmet.

Det är rimligt att även patienter med enklare åkommor kan få hjälp med dessa vid länets samtliga tre akutmottagningar under dygnets alla timmar. Viss akutsjukvård, exempelvis vid svåra trauman, kräver mycket omfattande insatser från den högspecialiserade vården. Akuten är dessutom den enda ingången till sjukvården nattetid. Regionen bör utreda möjligheten att stärka akutmottagningarna med specialistutbildade akutläkare för att kunna möta de akuta behoven. Detta skulle också bidra till en förstärkning av kompetensen på länets akutmottagningar.



Organisationsförändringar, ojämn löneutveckling och försämrade arbetsmiljö har orsakat personalflykt inom organisationen. Idag finns stora skillnader gällande löneutveckling mellan nyexaminerade och erfarna specialistsjuksköterskor. För att bibehålla erfaren kompetens och få befintlig vårdpersonal att stanna kvar i organisationen behöver vår Region se över löneutveckling, arbetsvillkor samt premiera erfaren personal. Vi behöver förbättra arbetsmiljön på alla tre sjukhus för att skapa en välmående organisation.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att patienter kan få hjälp vid länets samtliga tre akutmottagningar dygnet runt, året om.
- att bevara och utveckla länets tre sjukhus som fullvärdiga akutsjukhus.
- att ta fram förslag på hur RÖL kan premiera erfaren vårdpersonal för att bibehålla kompetens inom organisationen.
- att stärka akutmottagningarna med specialistutbildade akutläkare.

### Utveckling av specialiserad och högspecialiserad vård

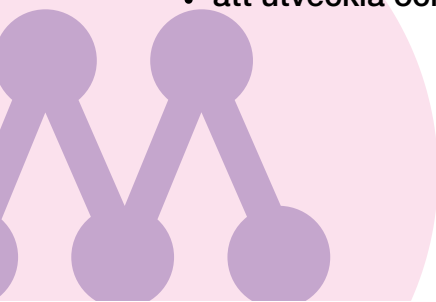
För länets utveckling och dess invånare är det viktigt att Region Örebro län kan upprätthålla ett universitetssjukhus som har kraft att konkurrera med Sveriges andra universitetssjukhus. Det handlar både om ändamålsenliga byggnader, som exempelvis H-huset och om förnyelse av medicinsk teknik. Det handlar också om att skapa förutsättningar att utveckla och upprätthålla kunskap inom området högspecialiserad vård i syfte att få fler uppdrag att utföra och även sälja mer vård. För att garantera länets invånare kvalitet och kontinuitet måste USÖ tillsammans med Karlskoga lasarett och Lindesbergs lasarett producera och fortsätta sälja mer vård.

Capio läkargruppen är en stor tillgång för vår regionala sjukvård. Region Örebro län har idag vårdavtal med Capio vilket innebär att alla remisser som skickas in till specialistvården fördelas mellan länets olika kliniker, Capio Läkargruppen inkluderat. Samarbetet har varit fördelaktigt för Regionen och bidragit till ökad tillgänglighet och kortare köer inom vissa områden.

Att utveckla och utöka avtalet ytterligare med Capio läkargruppen och göra dem till en naturlig del av Region Örebro läns hälso- och sjukvård är av högsta vikt för att öka tillgängligheten för länets invånare.

### Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att utveckla och utöka Region Örebro läns vårdavtal med Capio Läkargruppen.



## Ledarskap och organisation

I Region Örebro län, med gemensam sjukvårdsorganisation och tre sjukhus som ska samverka, är ett bra lokalt ledarskap många gånger avgörande för att verksamheten ska fungera. Det nära ledarskapet måste utvecklas och stärkas och såväl nya som befintliga ledare måste ges stöd i ett sådant utvecklingsarbete. Den ekonomiska uppföljningen och arbetet med budget i balans ska vara en prioritet likaså resurseffektiv produktionsplanering och schemaläggning

I organisationsförändringen av sjukvården i länet har den samlade sjukvårdsorganisationen delvis organiserats i länskliniker. Syftet med länskliniker har varit att ge länets patienter bättre förutsättningar för jämlik vård genom samlade hälso- och sjukvårdskompetenser med målet att underlätta rekrytering av medarbetare inom dessa specialiteter, förbättra förutsättningarna för forskning samt skapa en jämnare arbetsbelastning genom förbättrade möjligheter till produktionsplanering. Omorganiseringen till länskliniker har dock lett till stora problem i organisationen såsom personalflykt, försämrad arbetsmiljö, ökat behov av ambulanstransporter samt bristande tilltro till ledningen. Hälso- och sjukvårdsorganisationen bör utreda och utvärdera befintlig länskliniksorganisation ur ett arbetsmiljö-, patient-, kvalitets-, och effektivitetsperspektiv samt även kostnadsmässigt.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att i den fortsatta utvecklingen och vid omorganisering av sjukvården arbeta fram tydliga konsekvensanalyser.
- att utreda och utvärdera befintlig länskliniksorganisation.

## Högspecialiserad vård och medicinsk teknik

### Mål

- **Region Örebro läns sjukvård ska ligga i den medicinska utvecklingens framkant.**

Andelen såld högspecialiserad vård måste öka för att stärka USÖs position som universitetssjukhus. Det stärker också USÖ som attraktiv arbetsplats och ger bättre ekonomi och utvecklingskraft. Det kräver en fortsatt hög kvalitet, tillgänglighet och kostnadskontroll. Etablering i nationella och internationella nätverk för högspecialiserad vård ökar Regionens förutsättningar för att sälja vård. Region Örebro län ska också aktivt delta i utvecklingsarbetet av det europeiska sjukvårdssamarbetet. Långsiktig planering och tydliga visioner för den högspecialiserade vården är nödvändiga om Region Örebro län ska erbjuda högspecialiserad vård nationellt. Långsiktiga strategier och tydlig planering behövs för att säkerställa läkarutbildningen.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att ta fram en plan för utveckling och investering i medicinsk teknik.

Medicinsk teknik gör det möjligt för Region Örebro län att erbjuda patienter en effektiv och patientsäker vård. Därför ska det finnas ekonomiskt utrymme för nya medicintekniska investeringar. H-huset på Universitetssjukhuset i Örebro är en framtidsinriktad förnyelse för länets invånare som bidrar till att klara att möta kommande behov inom hälso- och sjukvårdsområdet, däribland målen för den högspecialiserade vården. Att bygga upp högspecialiserad vård är en långsiktig process som initialt kan vara en kostsam investering. Att våga göra sådana investeringar är en förutsättning för att kunna bedriva universitetssjukvård och för att vara i framkant inom den högspecialiserade vården.

## Sjukvårdsregion Mellansverige

Sjukvårdsregion Mellansverige består av sju regioner i samverkan med det övergripande målet att erbjuda en tillgänglig, jämlik vård av god kvalitet på lika villkor och bidra till ett effektivt resursutnyttjande av sjukvårdsregionens hälso- och sjukvård. Den mest specialiserade vården, som kräver stora resurser och särskild kompetens, sköts med fördel på sjukvårdsregionens två universitetssjukhus i Uppsala och Örebro. De är viktiga för vårdens utveckling och som centrum för utbildning och forskning. Regionerna samverkar också i processerna för sjukvårdsregional koncentration och nationell högspecialiserad vård. Samverkansnämnden fastställer även en sjukvårdsregional prislista som används för ersättning till regioner som tagit emot utomlänspatienter.

## En cancervård av hög kvalitet

Region Örebro län arbetar med standardiserade vårdförlopp inom cancervården. Det innebär att patienterna får en snabbare vårdprocess. I takt med den medicinska utvecklingen kan fler liv räddas. Efter en avslutad behandling får många patienter en existentiell kris samtidigt som samhället förväntar sig att de ska återgå till sitt vanliga liv. Därför är det viktigt att det finns en god eftervård och olika former av rehabilitering. Samhällsvinsterna av en förbättrad cancerrehabilitering är stora, inte minst för unga som har många års arbete, familjebildande och föreningsliv framför sig. Ingen patient ska behöva möta den så kallade cancerbaksmällan utan stöd.

## Screening för prostatacancer

Prostatacancer står för 30% av cancerfallen hos män. År 2021 insjuknade över 10 000 män i Sverige i prostatacancer. Socialstyrelsen har gjort bedömningen att screening för prostatacancer med enbart PSA-prov inte bör erbjudas, eftersom nyttan inte tydligt överväger de negativa konsekvenserna och felmarginalen blir för stor. Under senare år har det dock tillkommit fler tester som skulle kunna komplettera PSA-provet och därigenom minska andelen män som behöver genomgå vävnadsprover efter PSA-testning vilket skulle minska överdiagnostik. Det vetenskapliga underlaget för dessa tester behöver kompletteras och resultaten från pågående studier behöver vägas in. Region Örebro län bör noga följa utvecklingen av detta och så snart tillräckligt bra testmöjligheter finns tillgängliga börja arbeta med screening för prostatacancer.

## Hälso- och sjukvård i framkant med precisionsmedicin

Implementering av precisionsmedicin är ett av de viktigaste stegen i hälso- och sjukvårdens utveckling. GMS är en nationell satsning med visionen att möjliggöra individanpassade behandlingsval, forskning samt förbättrad diagnostik inom området precisionsmedicin. Detta görs i samverkan med näringslivet, universitet och sjukvården. GMS utförs endast av Regioner med universitet och universitetssjukvård såsom Örebro. Syftet med arbetet som bedrivs är att förbättra och utveckla diagnostik baserat på bred gensekvensering vilket möjliggör behandlingsval som är mer individanpassade. Detta är en metod som används vid cancer men även vid infektionssjukdomar och sällsynta diagnoser. Precisionsmedicin innebär en modernisering av svensk sjukvård och införandet ställer stora krav på flera områden såsom högteknologisk infrastruktur, säker datahantering, uppföljning av patienter, hälsoekonomiska analyser. Den enskilda patientens behov är i fokus. Region Örebro län ska ha ett precisionsmedicinskt centrum och fortsätta bedriva precisionsdiagnostik och – medicin i framkant.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att samarbeta med regionerna i Sjukvårdsregion Mellansverige när det kommer till uppskjuten cancervård.
- att införa screening för prostatacancer till alla män så snart bra testmöjligheter finns.
- att utveckla och förbättra rehabilitering och uppföljning av cancerpatienter efter avslutad behandling.
- att säkerställa att RÖL har ett Precisionsmedicinskt Centrum .

## Stöd till föräldrar förbättrar hälsan hos barn och unga

Hälsoläget för barn och unga i Sverige är generellt gott. Utmaningen är att skillnaderna i livsvillkor och hälsa mellan olika grupper i samhället har ökat de senaste årtiondena. Barn som växer upp i utsatta miljöer riskerar i högre utsträckning få en sämre hälsa, såväl fysiskt som psykiskt. Barn som växer upp i socioekonomiskt svaga områden har också en sämre språkutveckling. I Örebro län syns stora regionala skillnader. Föräldrarna är de som har störst påverkan på sina barns uppväxt och hälsa.

Föräldrar ska ges stöd och råd för att minska risken för ohälsa hos barn.

Föräldraskapsstöd, hälsosamtal, möjlighet att delta i föräldragrupper (fysiska såväl som digitala) och hembesök av en barnmorska är några viktiga stödfunktioner och mötesplatser för föräldrar. Ett tidigt hembesök ska erbjudas till alla nyblivna föräldrar. I enlighet med socialstyrelsens rekommendationer ska ytterligare ett hembesök erbjudas när barnet är ca åtta månader. Idag finns familjecentraler eller liknade verksamhet i alla länets kommuner. Däremot finns inte familjecentraler knutna till alla BVC varför det inte finns en naturlig koppling för alla familjer. Familjecentraler kan samlokaliseras med exempelvis öppen förskola, mödrahälsovård och socialtjänst för att utgöra en viktig funktion för såväl barn som föräldrar samt bidrar till trygghet och kontinuitet. Region Örebro län bör fortsätta att arbeta för fler familjecentraler i vårt län.



Föräldrastödet, stödet till syskon och vänner måste stärkas runt barn och unga med psykisk ohälsa, missbruk och debuterande psykisk sjukdom. Ungdomsmottagningen spelar en viktig roll och ska ges rätt förutsättningar för att effektivt kunna sprida information, möta ungdomar och bedriva verksamhet i hela länet året om.

För att barn och unga tidigt ska få hjälp och stöd utifrån sitt och även sin familjs behov, är tidiga och samordnade insatser viktiga för att se helheten. Region Örebro län har tillsammans med några av länets kommuner genomfört projektet Tillsammans för alla barns bästa (TABB), ett arbete baserat på Skottlandsmodellen. Modellen innebär ett ökat samarbete mellan skola, socialtjänst och hälso- och sjukvård för att i tidigt skede fånga upp och ge stöd till barn och ungdomar, där deras behov är i centrum och där både barn och vårdnadshavare görs delaktiga i processen.

Föräldraskapsstöd är en viktig insats för att stärka barns hälsa och trygghet, främja måluppfyllelsen i skolan samt förebygga att barn hamnar i ett socialt utanförskap pga missbruk eller kriminalitet. Föräldraskapsstöd kan erbjudas i olika former genom riktade aktiviteter, insatser eller verksamheter som stärker föräldraförmågan och förbättrar relationen mellan barn och förälder.

Det finns ett stort behov av att utveckla samarbetet med det civila samhället inom hälso- och sjukvården, särskilt runt familjer med svårt sjuka barn som behöver stöd och hjälp på olika sätt för att komma igenom sjukdomsperioden. Patient- och anhörigorganisationerna måste i högre grad involveras i arbetet med svårt sjuka barn.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att säkerställa att hembesök erbjuds till alla nyblivna föräldrar, oavsett
- socioekonomisk status, minst två gånger under barnets första levnadsår.
- att arbeta för fler familjecentraler knutna till BVC i länet.
- att arbetet med samordnade insatser för barn- och unga fortsätter och utvecklas i samverkan med länets samtliga kommuner.
- att erbjuda föräldraskapsstöd i olika former.
- att undersöka hur patient- och anhörigorganisationer kan involveras i högre grad i arbetet med svårt sjuka barn.

### Hälso- och sjukvård för åldersrika

#### Mål

- **Äldre ska garanteras en trygg och säker vård av hög kvalitet.**

Många över 65 år både kan och vill fortsätta att arbeta och många äldre är oberoende av hjälp trots en hög ålder. Det är positivt att allt fler lever friska längre men med åldrande ökar också risken för sjuklighet, kroniska sjukdomar och funktionsnedsättning. Det är viktigt att de äldre får tillgång till rätt vård och behandling. Det handlar om ett värdigt liv och livskvalitet. Det är nödvändigt att ha en helhetssyn på den äldres hälsa, vilket kräver god samverkan med berörda aktörer för att kunna erbjuda den äldre patienten en kvalitativ, god och säker vård.

Omkring 5 procent av patienterna använder mer än 50 procent av sjukvårdens resurser. Det är till största delen multisjuka äldre med stora vård- och omsorgsbehov. Vården ska utvecklas så att den bättre möter multisjuka äldres behov. Multisjuka äldre patienter med många olika diagnoser får sällan optimal vård eftersom hälso- och sjukvården inte ser helhetsbilden utan istället fokuserar på en specifik diagnos åt gången. Detta leder också till onödigt höga kostnader.

Genom att istället fokusera på helhetsbilden kan vården för dessa patienter bli bättre samtidigt som vårdens resurser kan användas på ett effektivare sätt. Ett sådant arbete förutsätter också bättre samverkan mellan hälso- och sjukvården och den kommunala äldreomsorgen. För att öka tillgängligheten och förbättra kvaliteten för mångbesökarna i vården ska Regionen arbeta med aktiv hälsostyrning. Mångbesökare på akuten ska identifieras tidigt och erbjudas rätt behandling. Det är extra viktigt att vården för den som ofta är sjuk samordnas bättre.

Anhöriga glöms ofta bort när man talar om äldre i vården eller äldrevården. Anhöriga ska ges möjlighet att kommunicera digitalt med vården, på ett sätt som är integritets- och patientsäkert för den äldre. Bristen på fasta läkare på vårdcentralerna drabbar särskilt äldre patienter med kroniska sjukdomar. Sjukhusvården är inte utformad för att passa äldre patienter med många sjukdomar och flera olika diagnoser. Sjuksköterskor i äldreomsorgen måste få bättre möjligheter att komma i kontakt med läkare för att kunna ge den äldre patienten rätt hjälp och vård på plats. Örebro län ska ligga i framkant när det gäller äldres hälsa. Nätverket för äldreforskning och vårdutveckling kan vara grunden för ett geriatriskt centrum, en arena där vård och omsorg som rör äldre patienter samordnas. Där samlas kunskap, beprövad erfarenhet och forskning under ett och samma tak. Där utvecklas geriatrik, gerontologi och kunskapen om multisjuka äldre ur ett helhetsperspektiv. Kunskap och insikt om diagnoser, vård- och omsorgsbehov, behandling och läkemedel ska bli tillgänglig för vård- och omsorgspersonal. Arbetet ska också överbrygga brister i kommunikation och informationsöverföringen mellan olika aktörer och öka tilltron till varandra. Fler medarbetare inom primärvården med geriatrisk och gerontologisk kompetens skapar goda förutsättningar för att öka kvaliteten i äldrevården. För såväl förebyggande friskvårdsfaktorer som bekämpande av ohälsa och sjukdom hos äldre är utvecklingen av ett geriatriskt centrum betydelsefull.

Närsjukvården ska fokusera på uppgiften att utveckla lösningar för att erbjuda den ökade andelen äldre medborgare en kvalitativ, god vård. Överlag måste den geriatriska kompetensen stärkas inom den nära hälso- och sjukvården för att möta det ökade vårdbehovet hos äldre. Det är viktigt att länets vårdcentraler kan möta äldre patienters behov på ett lämpligt sätt. Geriatriker och specialistsjuksköterskor med geriatrisk kompetens på vårdcentralerna kan både förbättra omhändertagandet av äldre och minska trycket på akutsjukvården.

En särskild äldrevårdsmottagning ska finnas i varje länsdel. Dessa mottagningar ska samordnas med utvecklingen av mobila team som vårdar äldre i hemmet. Tills dess att äldrevårdsmottagningar finns i samtliga fyra länsdelar ska samverkan med sjukhusens geriatriska kompetens stärkas och underlättas.

Rådgivning genom digitala geriatriska konsulter är ett steg i att stärka den geriatriska kompetensen i hela länets primärvård. Det går att förebygga flera av de psykiska och somatiska besvär och sjukdomar som drabbar äldre. Från 70 års ålder ska "seniorhälsa" erbjudas, vilket innebär hälsosamtal och hälsoundersökningar, med tillhörande hälsoplaner för att tidigt upptäcka och förebygga ohälsa.

Den omfattande läkemedelsanvändningen bland äldre ökar risken för biverkningar som leder till sjukhusinläggningar. Cirka 60 procent av läkemedelsorsakad akutsjukvård bedöms vara möjliga att förebygga. Alltför många patienter över 75 år behandlas med olämpliga läkemedel. Vissa läkemedel kan utlösa psykiska och somatiska besvär som en biverkning, samtidigt som andra läkemedel inte är lämpliga att användas tillsammans, vilket också kan leda till biverkningar. Läkemedelsgenomgångar ska göras för patienter med många läkemedel för att säkerställa rätt medicinering.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att etablera ett geriatriskt centrum.
- att införa äldrevårdsmottagningar i varje länsdel.
- att erbjuda "Seniorhälsa" för att förbättra omhändertagandet av äldre på länets vårdcentraler.

## Kvinnosjukvård

### Mål

- **Öka kunskapen om kvinnors sjukdomar.**
- **Kvinnosjukvården ska utvecklas och förbättras.**
- **En trygg och säker förlossningsvård för länets födande kvinnor.**

Kvinnosjukvården omfattar alltifrån gynekologisk mottagning, vårdavdelning och operation till specialistmödravård, förlossning, BB och fertilitetsenhet. Samtliga tre sjukhus i länet bedriver kvinnosjukvård, dess tillgänglighet och kvalitet kombinerat med ett professionellt och respektfullt bemötande, är viktigt för en jämlik och jämställd hälso- och sjukvård.

Fler kvinnor än män lider av långvarig smärta. Smärta är också en av de största orsakerna till långtidssjukskrivning. Smärta kan vara en sjukdom i sig, trots det ses den ofta som skaderelaterad.

Endometriosis drabbar en av tio kvinnor i fertil ålder och det dröjer ofta många år innan kvinnor får rätt diagnos, vilket är helt oacceptabelt. Kvinnors smärta ska tas på allvar och det krävs ett kunskapslyft om kvinnosjukdomar inom primärvård och elevhälsa. Endometriosis är en östrogenberoende sjukdom och besvären börjar ofta i tidiga tonåren, det är därför viktigt att elevhälsan redan då kan hjälpa elever med misstänkta symptom. Elevhälsan och primärvården i region Örebro län ska därför ha skriftliga rutiner för handläggning av misstänkt endometriosis, för att skapa en trygg vårdkedja för rätt diagnos och snabb behandling.

Livmoderhalscancer är en sjukdom som utvecklas långsamt och drabbar 500 kvinnor per år och orsakas främst av viruset HPV. Att erbjuda HPV-vaccinering är oerhört viktigt, det möjliggör en utrotning av livmoderhalscancer. Vaccinet ska erbjudas till kvinnor mellan 23 och 26 år i samband med första screening och som inte erbjudits detta under skolgång. Region Örebro län bör även erbjuda catch-up screening för kvinnor som i dag passerat den övre åldersgränsen för det nationella screeningprogrammet. Risken för livmoderhalscancer är störst för äldre kvinnor som inte deltagit i screeningprogrammet under längre tid, därför bör även de få delta i programmet.

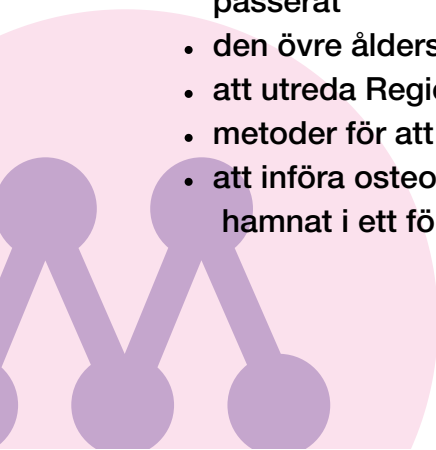
Migrän är en folksjukdom som drabbar 14 % av Sveriges befolkning, kvinnor drabbas särskilt. Migränvården är ojämn gällande kvalitet och underdiagnostik och underbehandling är vanligt. Därför bör nya evidensbaserade metoder för att förbättra migränvården tas fram.

Benskröhet (osteoporos) drabbar varannan kvinna och var fjärde man i Sverige. Mellan 80- 90 000 osteoporosrelaterade frakturer sker årligen. Att införa osteoperosscreening främst för kvinnor över 50 år eller kvinnor som befinner sig i ett för tidigt klimakterium skulle medföra att riskpatienter upptäcks i ett tidigt skede. Framförallt skulle det leda till minskade kostnader för regionen framöver.

Kvinnors sjukdomar har både inom forskning och kliniskt arbete varit eftersatt under lång tid. Det finns områden med stora kunskapsluckor om skillnaden mellan könen tar uttryck gällande bl.a. symptom och smärta. Hjärt- kärlsjukdomar är ett område där kvinnor inte får lika bra vård som män vid hjärtinfarkt och riskerar att bli feldiagnostiserade p.g.a. att kranskärlen ser normala ut hos kvinnan även om hon har en infarkt. Därför behövs både kunskap och forskning om detta stärkas.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att säkerställa att kvinnor som lider av endometriosis får diagnos och hjälp snabbare.
- att öka kunskapen om kvinnors sjukdomar i Region Örebro län
- att stärka forskningen om kvinnors sjukdomar i Region Örebro län
- att erbjuda HPV-vaccinering till unga vuxna kvinnor som inte fått vaccinet under sin skolgång
- att erbjuda catch-up screening för livmoderhalscancer till kvinnor som idag passerat
- den övre åldersgränsen för det nationella screeningprogrammet
- att utreda Regionens befintliga migränvård för att ta fram nya evidensbaserade
- metoder för att förbättra migränvården
- att införa osteoperosscreening främst för kvinnor över 50 år samt kvinnor som hamnat i ett för tidigt klimakterium.



## Förlossningsvård

### Mål

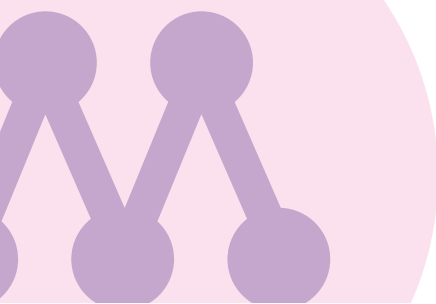
- **Öka kunskapen om kvinnors sjukdomar.**
- **Kvinnosjukvården ska utvecklas och förbättras.**
- **En trygg och säker förlossningsvård för länets födande kvinnor.**

Många kvinnor efterfrågar en större kontinuitet i mödrahälsovården och vill gärna ha samma barnmorska under graviditeten som vid förlossningen och tiden därefter. För kvinnor som lider av förlossningsrädsla är detta en trygghet som bör kunna möjliggöras genom att erbjuda samma barnmorska i så stor utsträckning som möjligt. Stängningen av Karlskoga BB har skapat stor oro bland personal, invånare och näringsliv. Närheten till förlossningsvården är avgörande för patienternas trygghet. Situationen inom förlossningsvården har varit mycket ansträngd och stängningen av förlossningsverksamheten vid Karlskoga lasarett har också fått konsekvenser för förlossningsverksamheten på USÖ som nu får ta emot fler födande kvinnor.

Det är viktigt att förlossningsverksamheten noga och kontinuerligt följs upp för att alla födande kvinnor i länet ska få en trygg och säker förlossning. Förlossningsvården i Region Örebro län ska vara nära, jämlik och trygg. Framförallt ska den vara patientsäker både för kvinnor och barn. Kvinnorna i vårt län har rätt till valfrihet och att i möjligaste mån planera hur de vill ha sin förlossning.

Moderaterna vill återöppna Karlskoga förlossning och ha länets två förlossningsavdelningar öppna dygnet runt, året om. Ingen kvinna ska känna oro för att bli hemskickad eller behöva ge sig ut på vägarna p.g.a. platsbrist. Region Örebro län har haft förmånen att ha två välfungerande förlossningsavdelningar. Bildandet av en gemensam länsklirik gällande länets kvinnosjukvård medförde dock sommarstängningar och tillslut stängdes Karlskoga BB sommaren 2019. Detta har orsakat ett ökat tryck på förlossningsavdelningen på USÖ och bidragit till färre vårdplatser inom länets förlossningsvård. Region Örebro län har erhållit stora summor i statliga medel öronmärkta för förlossningsvård och trots detta har man prioriterat att inte återöppna förlossningen i Karlskoga.

Sveriges förlossningskris är ett faktum och fler vårdplatser behövs, så även i vårt län. Länets födande kvinnor ska ha möjlighet till trygghet och valfrihet, länets två förlossningsavdelningar ska vara öppna dygnet runt, året om. Ingen kvinna i vårt län ska behöva vara rädd för att inte få plats eller att hennes partner inte får stanna kvar, när det är dags att föda.



Förlossningsskador ska tas på allvar och kvinnor ska inte behöva vänta flera år innan de får rätt behandling. Region Örebro län ska arbeta för att minimera förlossningsskador och risk för framtida inkontinens hos de som drabbas. För att ge kvinnor med sådana skador en fullgod vård ska det finnas specialistvård att tillgå med kompetens för förlossningsskador, som kan hantera både vanliga och ovanliga skador. Att behandla skadorna direkt och inte efter flera år ger ett mycket bättre resultat. Därför är det av högsta vikt att förlossningsskador både uppmärksammas och behandlas tidigt. Varje nyförlöst kvinna ska få möjligheten att bedömas och behandlas av kompetent kirurg vid skada.

Barnmorskorna i förlossningsvården i Region Örebro län arbetar under högt tryck och ofta stressade situationer. Att satsa på en betald specialistutbildning till barnmorska för sjuksköterskor skulle öka möjligheterna till att säkra kompetensförsörjningen till mödra- och förlossningsvården som i sin tur bidrar till minskad arbetsbelastning för länets barnmorskor. Region Örebro län bör också föra samtal med Örebro universitet för att se över möjligheten till en barnmorskeutbildning i Örebro.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att ta fram en långsiktig strategi för hur länets förlossningsvård och neonatalvård ska organiseras.
- att upprätta en handlingsplan för att förbättra arbetsmiljö och säkra kompetensförsörjningen inom länets förlossningsvård.
- att utreda möjligheten att införa "en barnmorska per födande".
- att återöppna Karlskoga förlossning och BB innan mandatperiodens slut.
- att arbeta för en barnmorskeutbildning vid Örebro universitet.
- att säkerställa att varje nyförlöst kvinna med förlossningsskador får möjlighet att bedömas av specialistkompetens.

### Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld

Det finns ett stort mörkertal vad gäller våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, samt könsstympning. Vårdens medarbetare har en stor uppgift i att fånga upp vad som hänt när en länsinvånare söker vård. För detta behövs god kunskap och förnyad kunskap när samhället förändras och fler tar mod till sig att tala med vården. Det är även viktigt att uppmärksamma våld i samkönade relationer, våld i nära relationer mellan äldre, samt barn som utsätts för- eller bevittnar våld eller övergrepp.

Mot hedersrelaterat våld och förtryck krävs särskilda kunskaper och åtgärder. Tidiga insatser är avgörande. Kunskapen om, och kompetensen att, upptäcka och motverka hedersrelaterat våld och förtryck måste stärkas och utvecklas på alla instanser. Snabba vägar till hjälp, vård och behandling ska finnas för alla inblandade, utsatta och förövare.



Region Örebro län ansvarar både för att ge ett professionellt bemötande, vård och omsorg till flickor och kvinnor som är könsstympade. Likaså att förebygga könsstympning genom att uppmärksamma flickor som riskerar att utsättas för detta.

Det krävs en utvecklad samverkan mellan Region, kommuner, berörda myndigheter samt det civila samhället för att möta behoven hos både de som utsätts för våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck, gemensamt på ett effektivt och samordnat sätt. Regionen ska bidra med kunskap och skapa långsiktiga förutsättningar för civila organisationer som gör stora insatser för dessa utsatta grupper. Regionen ska jobba för att förhindra att fler kvinnor utsätts för könsstympning och förebyggande mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Det uppdagades under 2022 att en läkare anställd av Region Örebro län utfört oskuldskontroller, vilket skapade stor debatt. Ingen läkare som är anställd av Regionen eller av privat aktör som har avtal med regionen ska tillåtas att göra sådana avskryvda kontroller. Regionen ska se till att det finns skarpa riktlinjer mot och krav på att detta aldrig får förekomma inom vår verksamhet.

Sexuellt våld är ett stort samhällsproblem, inte bara i Sverige utan i hela världen. BRÅ (brottsförebyggande rådet) skriver att antalet sexualbrott ökar kraftigt i samhället. Under 2021 anmäldes omkring 27 600 sexualbrott, varav 9 962 rubricerades som våldtäkt. Personer som blivit utsatta för sexualbrott väljer i vissa fall bort undersökning och spårsäkring när de får veta att det kostar pengar. Att få en faktura hemskickad kan leda till ytterligare försämrade hemförhållanden om det handlar om våld i nära relation. Att behöva betala för vård samt eftervård ska inte ligga hos den som blivit utsatt för denna typ av brott, samtliga besök ska vara avgiftsfria.

För att fler brott ska klaras upp och för att de som drabbas av sexualbrott ska få bättre stöd genom processen, bör en mottagning för sexualbrottsutsatta upprättas i Örebro län där kompetens och representation finns från polis, socialtjänst, juridisk expertis och sjukvården. Det är viktigt att vården är kunskapsbaserad och då måste sjukvården utbilda och rekrytera personal för att kunna möta patienten med rätt kompetens. Dels för att den som drabbats av brott ska få ett tryggt bemötande och rätt vård och dels för att säkra bevisning och stärka möjligheten att komma vidare i en rättsprocess som leder till en fällande dom.

### **Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag**

- att skapa ett system för att vårdens medarbetare ska kunna identifiera och anmäla våld i nära relationer, misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck samt könsstympning.
- att införa skarpa riktlinjer mot och krav på, att oskuldskontroller inte genomförs av medarbetare anställda av Region Örebro län. Dessa riktlinjer och krav ska även innefatta medarbetare anställda hos privat aktör som ingått avtal med Region Örebro län.
- att sprida kunskap och samordna åtgärder som verkar förebyggande inom kommuner, berörda myndigheter och civila samhället.
- att upprätta en sexualbrottsmottagning i Region Örebro län.
- att införa avgiftsfria besök för sexualbrottsutsatta.

## Psykiatri och psykisk ohälsa

### Mål

- **Personer med psykisk ohälsa ska få vård och behandling i tid.**
- **Inga självmord ska ske i Örebro län.**
- **En Barn- och ungdomspsykiatri utan köer.**

Psykisk ohälsa är ett växande folkhälsoproblem. Enligt Socialstyrelsen upplever en av fyra vuxna psykisk ohälsa någon gång under sin livstid. Depressioner, ångestsjukdomar och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ökar. Även pandemin har påverkat barn, unga och äldres psykiska mående på ett negativt sätt. Strukturella förändringar behöver göras inom psykiatrin i syfte att bättre kunna möta det behov av psykiatrisk vård som finns. Sådana förändringar behöver särskilt beakta effektivt resursutnyttjande och identifiering av produktionsstörningar kopplat till både intern och extern samordning. Användningen av vårdens resurser måste aktivt styras och planeras. Produktionsmål måste införas och tydligare definieras till dagens uppdrag. Ett effektiviserat vårdflöde leder till ett förbättrat resursutnyttjande, vilket kan korta köerna och göra att fler patienter får vård snabbare. Möjligheterna till intraprenader och upphandlingar av psykiatritjänster från andra aktörer bör ses över.

Psykiatrin ska samarbeta med primärvården, länets kommuner, det civila samhället och privata aktörer. Det ska gå snabbt att få kontakt med kurator, psykolog och psykiatriker. Därför ska den psykosomatiska kompetensen stärkas över hela linjen. Genom ett utökat samarbete kan den psykiatriska vården bli bättre, tryggare och mer tillgänglig. Primärvården är i behov av kompetensförstärkning för att klara rollen som första linjens psykiatri. Fler psykiatrisjuksköterskor, kuratorer och psykologer behövs för att kunna möta upp, behandla och hantera lindrig psykisk problematik i tidigt skede. Genom direkt bedömning av patienter utan behov av specialistvård kan fler patienter få rätt behandling snabbare, på rätt vårdnivå. Psykosociala team behövs inom primärvården för att bemöta psykosociala problem.

Den psykiatriska vården påverkas negativt av bristen på personal, vilket i sin tur påverkar tillgängligheten för patienterna. Trots att bristen varit tydlig länge är tillgängligheten fortfarande en av psykiatris största utmaningar. Psykiatrin behöver förbättras för att säkerställa att länets invånare får det stöd de behöver. Genom att samla psykiatrin i ett "psykiatris hus" får verksamheterna bättre förutsättningar att samla kompetens och bättre nyttja de resurser som finns inom verksamheterna.

Den rättspsykiatriska verksamheten ska ägnas en särskild översyn med huvudfokus på att klarlägga möjligheterna till en utveckling av den rättspsykiatriska kliniken, samt huruvida verksamheten helt eller delvis, kan bedrivas intäktsfinansierad. Till detta ska också behovsanalys genomföras gällande vårdplatser för rättspsykiatriska verksamheter på nationell nivå, samt samarbetsavtal med regioner som har intagna placerade på kriminalvårdsanstalter geografiskt placerade i länen och där rättspsykiatrisk vård är aktuellt.



## Barn och unga inom psykiatri (BUP)

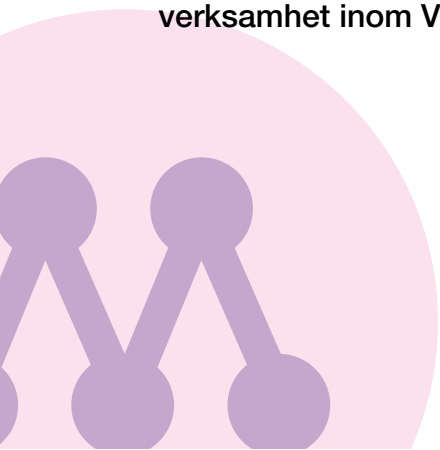
Ansvar för välfärdens stödfunktioner är utspritt vilket ofta leder till att barn hamnar mellan lagar och myndigheter. För att minska risken för ohälsa krävs tidiga insatser utifrån varje barns behov. Idag finns brister i samverkan med kommunerna. En förutsättning är att hälso- och sjukvården har en god samverkan med kommunerna i länet, främst skola och socialtjänst. En tydlig väg in till vården ska finnas.

De senaste åren har trycket på BUP ökat kraftigt, vilket framförallt är kopplat till det ökade antalet neuropsykiatriska utredningar. För barn och unga med psykisk ohälsa eller som är i behov av neuropsykiatrisk utredning är det viktigt med snabba vårdprocesser. Region Örebro län har idag avtal med en privat aktör vad gäller utredningsuppdrag. Det är rimligt att ytterligare upphandlingar görs för att fler barn och unga snabbare ska kunna få en utredning gjord.

Psykiatri måste som helhet bli mer personcentrerad. Fokus för barn- och ungdomspsykiatriens öppenvård måste ligga på utökad samverkan, såväl internt som externt. Med en länsövergripande förtätad samverkan, kompetensutveckling och kunskapsutbyte mellan BUP, primärvården, skolhälsovård och länets socialtjänst kan förebyggande och rätt hjälp sättas in snabbare. Barn och ungas psykiska ohälsa är både primärvårdens och specialistvårdens uppdrag. För att fler barn och unga ska må bra krävs effektiv samverkan och bärkraftiga samverkansstrukturer, avtal och rutiner. Det gäller från den politiska styrningen till verksamhetens förebyggande och upptäckande arbete och möjligheter att ge tidiga specialiserade insatser till barn som behöver vård och stöd. BUP ska ha bred kompetens för att möta barn och unga med komplexa behov.

Det livsviktiga partnerskapet mellan patient och vårdpersonal måste tryggas och därför måste vårdpersonalens nödvändiga, men också onödiga kringarbete, klargöras för att prioritera patientmötet. En barn- och ungdomspsykiatri med hög tillgänglighet ökar möjligheterna till en lyckad skolgång och förbättrar förutsättningarna för en socialt fungerande vardag men kanske framförallt minskar lidandet för den drabbade individen och dess närstående.

Att upphandla delar av barn- och ungdomspsykiatri från andra aktörer kan öka tillgängligheten och korta köerna. Vårdval BUP ska införas inom Region Örebro län, vilket ger privata vårdgivare möjlighet att ansöka om att få bedriva verksamhet inom Vårdval BUP.



Enligt WHO:s riktlinjer bör unga 6–17 år ha minst 60 minuters daglig fysisk aktivitet. För målgruppen unga med psykisk ohälsa är fysisk aktivitet ofta en stor utmaning, där den psykiska ohälsan i sig, ofta kan bidra till försämrad motivation.

Fysioterapeutisk behandling av barn och ungdomar har på senare år tagit stora kliv framåt och insatserna vilar nu tydligt på en vetenskaplig grund. Studier visar bl.a. positiva resultat gällande fysisk aktivitet och förbättring av kärnsymtom vid ADHD. Vid psykiatriska fysioterapimottagningen inom Region Örebro län arbetar fysioterapeuter med rörelse för att förbättra psykiskt mående hos personer med en pågående behandling inom psykiatrin. Denna verksamhet erbjuds dock endast till patienter över 18 år. Region Örebro län bör erbjuda psykiatrisk fysioterapi för patienter under 18 år inom Barn- och ungdomspsykiatrin.

## Äldrepsykiatri

Var femte man och var tredje kvinna över 77 år lider av ångest. Över en fjärdedel av de äldre känner sig ensamma, vilket kan leda till depression. Äldre män över 85 år toppar suicidtalerna. Det krävs kunskap om hur psykisk ohälsa tar sig uttryck hos äldre, ofta yttrar sig besvären fysiskt eller missas helt, då det ses som en naturlig del i åldrandet. Äldre med psykisk sjukdom ska få adekvat vård och omsorg, i synnerhet under perioder när den psykiska hälsan vacklar mer än vanligt. Primärvården bör utbilda och öka kunskaperna hos medarbetarna gällande äldres psykiska ohälsa och samverka med psykiatrin, för att tidigt upptäcka symtom och säkerställa att rätt behandling ges i rätt tid. Ett särskilt äldrepsykiatriskt team bör etableras för att säkerställa ett gott omhändertagande av äldre som lider av psykisk ohälsa eller samsjuklighet.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att genomföra en särskild översyn av den rättspsykiatriska verksamheten med fokus på möjligheter till utveckling samt möjlighet för verksamheten att bedrivas via intäkter.
- att göra strukturella förändringar i syfte att bättre kunna möta det ökande behovet av psykiatrisk vård.
- att etablera ett äldrepsykiatriskt team
- att inrätta psykosociala team på fler vårdcentraler i länet
- att genomföra utökad upphandling av neuropsykiatriska utredningar inom BUP.
- att utreda möjligheten för ett Psykiatrins Hus i Örebro
- att förbättra och utöka samverkan med länets kommuner, för tidiga insatser som främjar barn och ungas hälsa.
- att införa vårdval BUP.
- att öka antalet patientbesök per behandlare.
- att säkerställa att köer inte förekommer till barn- och ungdomspsykiatrin.
- att region Örebro län inför psykiatrisk fysioterapi för patienter under 18 år inom Barn- och ungdomspsykiatrin.

## Hjälpmedel

Alla har rätt till ett självständigt liv och att själv kunna bestämma över hur vardagen ska utformas. Personer med funktionsnedsättning ska ges samma möjlighet som andra att vara aktiva, kunna göra egna val och vara delaktiga i samhället. Det är allt fler barn i länet som får en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning diagnostiserad. Bättre och tidigare samverkan med skola och förskola, psykiatri och primärvård är nödvändig.

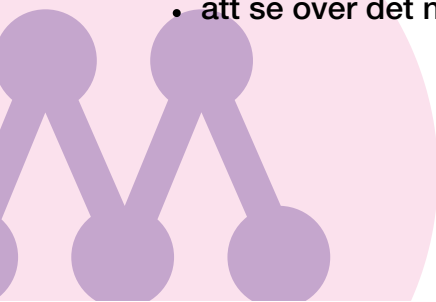
Habiliterings-, rehabiliterings- och utredningsapparaten är komplex, men med tydligare vägledning genom systemet för familjer och andra aktörer kan verksamhetens resurser utnyttjas bättre och fler kan få den hjälp de behöver och har rätt till. Det krävs en bättre dialog mellan habiliteringen och den som behöver hjälp. Särskilda åtgärder behöver vidtas för att minska omfattningen av uteblivna besök. Det individuella behovet ska tillmötesgå och individuella lösningar skapas i högre grad.

Nya, bättre och mer effektiva hjälpmedel utvecklas ständigt genom den moderna forskning och utveckling som bedrivs inom habiliteringsområdet. Hjälpmedelssortimentet ska kontinuerligt ses över och äldre hjälpmedel bytas mot modernare och bättre. Samtidigt ska Regionen sträva efter att vidga möjligheterna för privata aktörer inom rehabilitering och habilitering att etablera sig i länet. En viktig förutsättning för delaktiga och jämlika livsvillkor för de personer som lever med funktionsnedsättning är rätten till effektiva, användarvänliga och tillgängliga hjälpmedel.

Regionen ska se till varje patients individuella behov av hjälpmedel och skapa individuella lösningar därefter. Det ska vara möjligt att välja hjälpmedel som inte finns inom Regionens utbud. Personer ska kunna välja det hjälpmedel som bäst motsvarar det egna behovet. Om kostnaden för hjälpmedlet är högre än motsvarande hjälpmedel som erbjuds av Regionen får personen själv betala mellanskillnaden och stå för reparationer och service. Osakliga skillnader mellan vilka som får vilket hjälpmedel får inte förekomma. Det är viktigt att ha en behovsbaserad, jämlik och jämställd utdelning av hjälpmedel i hela länet. Aktiv tillämpning av Gender budgeting är ett sätt att få bättre kunskap om hur habiliteringens insatser och resurser fördelas på kvinnor respektive män.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att införa fritt val av hjälpmedel.
- att se över det nya avgiftssystemet för hjälpmedel.



## Missbruk och samsjuklighet

### Mål

- **Personer med psykisk ohälsa ska få vård och behandling i tid.**
- **Inga självmord ska ske i Örebro län.**
- **En Barn- och ungdomspsykiatri utan köer.**

Missbruket av alkohol, narkotika och läkemedel ökar. Kvinnor och män inom alla socioekonomiska grupper finns i riskgruppen för att hamna i ett missbruk. Det finns flera redskap för att arbeta mot narkotikamissbruk och dess påverkan för individ och samhället i stort. Den som vill ta sig ur sitt missbruk, ska ges möjlighet att göra det helt anonymt. Beroendecentrum ska erbjuda öppet intag till öppenvården. Det öppna intaget innebär att det går att ringa direkt till öppenvården och få hjälp.

Sprututbytesprogrammet är en viktig del för att minska smittspridning och skapa nya kontaktvägar till sjukvården

Regionen ska verka för att den samlade kunskapen och kompetensen som finns vid Beroendecentrum används i samverkan med andra aktörer för att förebygga missbruk. Långa väntetider i vården riskerar att skapa missbruk av läkemedel, vilket kan bli bestående.

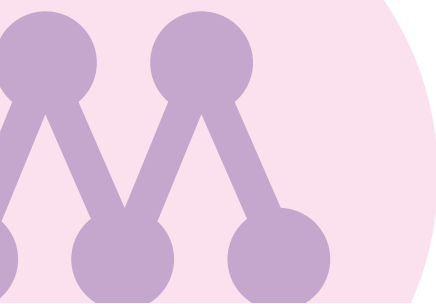
Det finns kopplingar mellan psykisk ohälsa, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och användande av narkotika. Vid sådan samsjuklighet kan det ta orimligt lång tid innan korrekt hjälp och behandling sätts in. Arbetet med att ge patienter med samsjuklighet ett personcentrerat, samordnat och behovsanpassat omhändertagande behöver förbättras och utvecklas i samverkan mellan region och kommun.

Vi ser ett ökat antal unga som provar och brukar droger av olika slag.

Tillgängligheten av exempelvis nättdroger, tillsammans med en allt mer tillåtande syn skapar känslan av legitimitet för bruk av cannabis, syntetiska droger och dopingpreparat bland ungdomar i hela länet. Maria Ungdom är en viktig plats för ungdomar med narkotikaproblem och deras anhöriga att besöka för att få råd, stöd eller behandling. Här utförs även drogtest. Denna verksamhet finns representerad i varje länsdel och bör utvecklas ytterligare i samverkan med länets kommuner.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att fortsätta utveckla arbetet med länets kommuner gällande Maria Ungdom.
- att förbättra omhändertagandet av patienter med samsjuklighet.



## Forskning och utbildning

### Mål

- **Region Örebro läns ska verka för ökad forskning som är relevanta för den verksamhet som Regionen bedriver.**

Region Örebro län ska lyfta de forskningsområden som är nödvändiga för att stärka Regionens position i framtida diskussioner om nivåstrukturering och skapa förutsättningar för Regionens verksamheter inom hälso- och sjukvården att implementera forskningsresultat. Det är också viktigt att våga lyfta områden där andra inte forskat, där Region Örebro län kan vara unikt och bli framstående såväl nationellt som internationellt. Framstående forskning är en förutsättning för ett framgångsrikt universitetssjukhus.

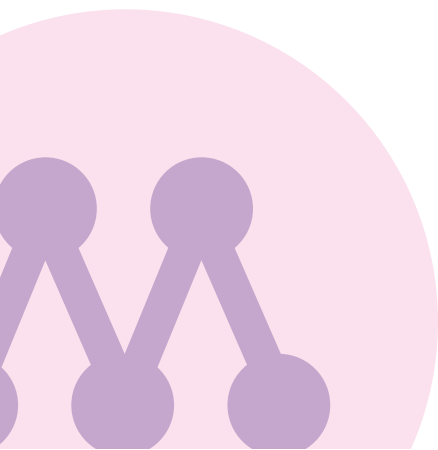
Läkarutbildningen, sjuksköterskeutbildningen, samt andra akademiska vårdutbildningar på Örebro Universitet är viktiga tillväxtfaktorer för länet. De ska ligga högt i kvalitetsmätningar och jämförelser för att klara av konkurrensen.

Övriga universitetsutbildningar som kopplas till forskning ska ges förutsättningar att utvecklas optimalt för att positionera Örebro som forskningscentrum. Vi har såväl psykologprogrammet som socionomprogrammet och påbyggnadsutbildningen för hälso- och sjukvårdskurator som har stark koppling till Region Örebro Län. Även forskning inom e-hälsa och digital vård är av stor relevans för Regionen.

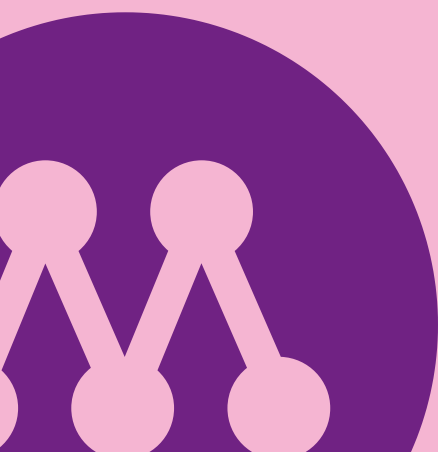
Regionen ska arbeta för att ha vårdcentraler som uppnår akademisk status. För att klara detta är det viktigt att utveckla fler universitetssjukvårdsenheter med den formella akademiska status som krävs nationellt. Såväl läkare som kuratorer, sjuksköterskor och sjukgymnaster och andra som disputerat och vill forska ska efterfrågas.

### Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag

- att lyfta de forskningsområden som är viktiga för att stärka Region Örebro läns position nationellt.
- att ta fram en strategi för att öka antalet disputerade medarbetare.
- att verka för kommersialisering av forskningsresultat.



# Folktandvårdsnämnden



Budget 2024 med plan 2025-2026 Region Örebro Län

## Om munhälsa

### Mål

- **En god munhälsa hos länets alla invånare**

En god munhälsa är väsentligt för människans välmående och tänderna fyller en viktig estetisk funktion som stärker självkänslan. En frisk mun är viktigt för välbefinnandet. Att kunna äta och njuta av en god måltid utan problem är viktig både för livskvalitén och ur ett socialt perspektiv. Ohälsa i munnen kan ge upphov till näringsbrist och sänkt immunförsvar på grund av ätsvårigheter, det kan även leda till social distansering. En regelbunden och förebyggande tandvård är en viktig framgångsfaktor för god munhälsa.

I dagens tandvårdssystem finns flertalet olika tandvårdsstöd, både statliga och regionala och det är av stor vikt att patienter informeras om dessa av sin behandlare. Vi har även avgiftsfri tandvård för barn och unga. Bättre information om tandvårdssystemet är en viktig del i att förebygga och bibehålla god munhälsa. Folktandvården arbetar även med abonnemangsavtal – Frisktandvårdsavtal. Tandstatus fastställs och ett avtal upprättas med en månatlig summa som betalas av patienten och Folktandvården kallar regelbundet till kontroller. Frisktandvårdsavtal ska utformas för att uppmuntra till ändrade levnadsvanor i syfte att uppnå en bättre munhälsa. Folktandvården har ca.27 000 Friskvårdsavtal och det är av stor vikt att de anpassas till de premieintäkter vi har idag.

## Tandvårdens framtida utmaningar

En av de största utmaningarna de kommande åren är det ansträngda ekonomiska läget i Regionen. 2023 finns ett prognostiserande underskott på över en miljard kronor. Folktandvården är inte undantagen där heller. En god hushållande ekonomi är av största vikt. Prioriteringar är nödvändiga. Satsningar ska inte uteslutas men de ska vara genomtänkta och ge resultat som är långsiktiga och hållbara. När vi nu står inför ett svårt ekonomiskt läge så är det viktigt att kartlägga och granska. En extern revision som granskar hela verksamheten skulle kunna ge en samlad bild var och hur resurser används ur ett ekonomiskt- och kvalitetsmässigt perspektiv. Den ekonomiska utmaningen och de andra framtida utmaningarna som beskrivs nedan hänger ihop. Kan inte verksamheten få ordning på dessa utmaningar så kommer ekonomin fortsätta att försämras. En ekonomisk utmaning som denna gör det svårt att kunna jobba med de framtida utmaningarna på rätt sätt. Därför är en extern revision en viktig del för att få en samlad bild av nulägesituationen.

### Folktandvårdsnämnden får i uppdrag

- att utreda Folktandvårdens samtliga kliniker genom extern revision ur arbetsmiljö-, effektivitets- och kvalitetsperspektiv.

Andra framtida utmaningar för tandvården är urbanisering, demografi och glesbygdsproblematik. Dessa benämns av flertalet andra områden inom hälso- och sjukvården. Folk tandvården behöver arbeta mer aktivt för att vara en attraktiv arbetsgivare och locka medarbetare till hela länet. Genom att erbjuda varierade arbetsuppgifter och förutsättningar, goda arbetsvillkor, tillgång till erfarna tandläkare för nyexaminerade samt möjlighet till fortbildning ökar man incitamenten för tandläkare att verka även i länets glesbygd. För privata aktörer är fri etableringsrätt, fri prissättning och kostnadstäckning väsentliga delar för deras möjligheter att verka i glesbygdsområden.

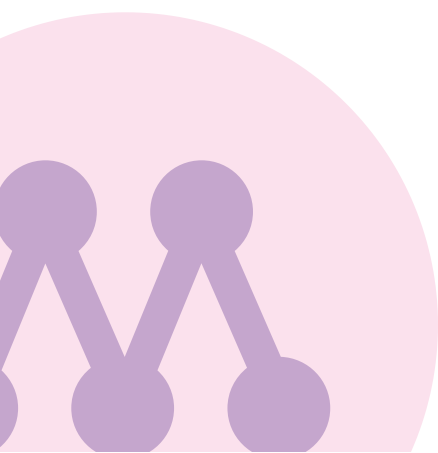
Många tandläkare är unga, nyexaminerade och saknar erfarenhet. Vi behöver se över arbetsvillkor och lönesättning för att behålla erfaren tandläkarkompetens samt etableringsstöd för de som vill verka utanför staden.

Som Folk tandvården är organiserad idag har inte klinikerna i samtliga kommuner öppet alla veckans dagar, tandläkarna är inte heller alltid anställda på de kliniker de arbetar på vilket gör det svårt att utläsa kostnader och intäkter kopplat till budget. Samtidigt går mycket tid åt att resa mellan kliniker på arbetstid som motsvarar flera heltidstjänster.

En större samverkan måste till mellan privata och offentliga tandvården för att tillgodose länets behov. Genom att ge tandvården dessa möjligheter ökar vi kvalitet och kontinuitet även i våra mindre kommuner. Folk tandvården behöver öka sin täckningsgrad för att få balans mellan intäkter och kostnader.

### **Folk tandvårdsnämnden får i uppdrag**

- att öka sin effektivitet och produktivitet så att man når rikssnittet vad gäller kostnadsnivå.
- att utöka samverkan med privata aktörer för förbättrad tillgänglighet, kompetensförsörjning och produktivitet i länets mindre kommuner.
- att införa etableringsstöd för tandläkare som väljer att arbeta eller bosätta sig i länets glesbygdskommuner. Detta ska även gälla privata aktörer som vill samverka med Regionen.
- att arbeta bort vårdskulden inom Folk tandvården.
- att öka andelen patienter färdigbehandlade på ett besök.
- att förbättra metoden samt öka transparensen gällande kostnader och intäkter per klinik.





## Arbetsmiljö

Sjukfrånvaron inom Folk tandvården ligger fortsatt på höga nivåer. Ett samlat arbete för att motverka och förebygga hög sjukfrånvaro och hög personalomsättning i tandvårdsteamerna är av stor vikt för att behålla våra medarbetare och skapa en god och trygg arbetsmiljö.

### Folk tandvårdsnämnden får i uppdrag

- att göra en översyn av arbetsmiljön inom Folk tandvården samt vad som ligger till grund för hög sjukfrånvaro.
- att undersöka möjligheten att starta en Tandhygienistutbildning i Örebro län.
- att se över löneutvecklingsmodellen för tandläkare, tandsköterskor och tandhygienister.

## Utbildning och forskning

Behovet av tandvård kommer att öka i framtiden och stort fokus bör ligga på det förebyggande arbetet. Idag råder brist på tandhygienister vars huvuduppgift är att arbeta med förebyggande tandvård och i framtiden har Folk tandvården strategiskt sett behov av fler tandhygienister än tandläkare. Socioekonomiskt svaga grupper, personer som lider av psykisk ohälsa, utrikesfödda och äldre är grupper som har stora behov av tandvårdsinsatser och ska nås genom förebyggande insatser och ökad tillgänglighet. För att möta det framtida kompetensförsörjningsbehovet av främst tandhygienister ska RÖL arbeta för att en tandhygienistutbildning av hög kvalitet startas även i Örebro län.

Folk tandvården i Region Örebro län är en av Sveriges största aktörer när det gäller specialistutbildning av tandläkare. Att satsa på odontologisk forskning lokalt kan bl.a. hjälpa till att tillgodose behovet av undervisande personer till befintliga och kommande utbildningar. Förutom resurser krävs ett aktivt samverkansarbete inom såväl vård som utbildning och forskning både regionalt och nationellt. Folk tandvården ska vara väl representerade på den nationella odontologiska arenan.

## Tillgänglighet och digitalisering

Det är avgörande för länets ökade och förändrade befolkningsunderlag att Folk tandvården fortsätter vara en flexibel verksamhet genom att anpassa verksamheternas utformning och lokalisering utifrån de behov som uppstår. Det kan bland annat innebära fler mobila lösningar liksom nya utvecklade arbetssätt genom digitalisering.



Folktandvården har bl.a. utökat tillgängligheten genom att öppna en digital mottagning där patienter kan få rådgivning och hjälp med besvär som inte kräver fysisk undersökning. Folktandvården arbetar med SMS-utskick till patienter där patienten själv kan boka in sin tid. Patienter som anmält att de kan komma med kort varsel skickas SMS för att på så vis försöka fylla tider som blivit lediga till följd av sena avbokningar. Det är en bra och viktig del i produktivetsarbetet. En utveckling av digitala lösningar och minskning av telefonsamtal bör vara en betydande del i tillgänglighetsarbetet för att öka produktivitet och effektivitet.

Folktandvården Direkt har prövats under två år på Folktandvården Lindesberg med syftet att ställa om från resurseffektiv till flödeseffektiv verksamhetsstyrning. För att möjliggöra omställningen användes verksamhetsstödet Hygga Flow som använts för tidsbokning, planering av resurser samt hjälpt till att skapa större möjligheter för flexibilitet och att effektivt ta tillvara på möjlig tid för behandling. Projektet visar goda resultat gällande arbetsmiljö, patientnöjdhet, flödeseffektivitet och ekonomi. Arbetsmodellen Folktandvården Direkt kan med fördel implementeras på flera av länets större kliniker.

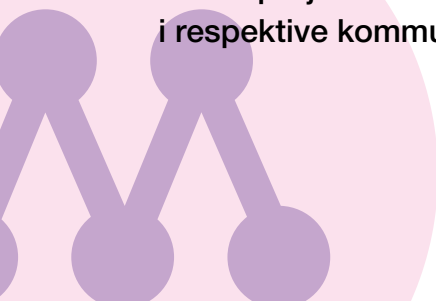
### **Folktandvårdsnämnden får i uppdrag**

- att implementera arbetsmodellen Folktandvården Direkt på länets större kliniker samt se över möjligheten om något liknade system går att införa på övriga kliniker i länet oavsett storlek.

## **God munhälsa hos barn och unga**

Nyblivna föräldrar erbjuds information om munhygien och goda kostvanor för att barnet ska få en bra start i livet. I vissa av länets orter och områden är det viktigt att etablera förstärkta tandvårdssatsningar för barn i förskola och skola. Folktandvårdens folkhälsoenhet arbetar i samverkan med familjecentraler aktivt med insatser i socioekonomiskt utsatta områden där barn och ungas tandhälsa konstateras vara sämre.

Viva Tanden i Vivalla är en mötesplats för råd och stöd avseende barns munhälsa och är ett projekt som gett mycket goda resultat. Glada Tanden är ett annat projekt som folkhälsoenheten driver tillsammans med några av länets förskolor där man arbetar med daglig tandborstning med fluortandkräm. Projektet Glada Tanden bör utökas till att vara länsövergripande och samtliga förskolor i länet bör erbjudas möjlighet att delta i projektet. Detta görs genom samverkan med utbildningsförvaltning och nämnd i respektive kommun.



Folktandvården ska stötta och uppmuntra länets förskolor, grundskolor och gymnasieskolor att organisera allmänna och regelbundna fluorsköljningar för att förebygga dålig munhälsa. Folkhälsan anordnar allmänna munhälsofrämjande aktiviteter mestadels centralt. Fluorsköljningar och tandvårdsrelaterade aktiviteter bör genomföras i länets samtliga kommuner. Uppsökande verksamhet genom mobila team på gymnasieskolor för att fånga upp de unga som inte kommer till klinikerna kan även det vara en del i det förebyggande arbetet. Och det kan resultera i att unga tar ansvar för sin mun-och tandhälsa tidigare och åldern för fri tandvård kan sänkas

Fler digitala verktyg för att intressera barn och unga för en god munhälsa bör tas fram. Appen "Rocka Munnen" är en rolig och omtyckt app där barnen lär sig hur man borstar tänderna till svängig musik och sedan kan spela ett spel.

### Folktandvårdsnämnden får i uppdrag

- att anordna munhälsofrämjande aktiviteter i hela länet.
- att uppdra till förvaltningen att redovisa resultaten av pågående projekt genom regelbundna uppföljningar.
- att genomföra uppsökande verksamhet med mobila team på länets gymnasieskolor
- för att fånga upp och uppmana eleverna så att de inte hamnar utanför tandvården.
- att sänka åldern för fri tandvård till 20 år.

## En god munhälsa för äldre

För äldre är en god munhälsa av högsta vikt för det allmänna hälsotillståndet. En dålig munhälsa kan orsaka infektioner i munnen men även i andra delar av kroppen. En dålig munhälsa kan även ge näringsbrist vilket på längre sikt kan leda till försämrad sårhäkning samt fallolyckor.

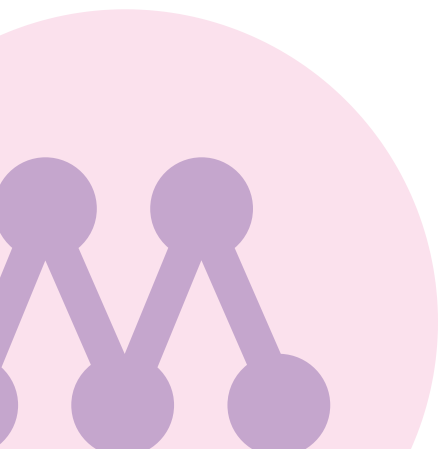
Allt fler äldre har idag många av sina egna tänder kvar, ofta med omfattande lagningar och komplicerade tandersättningar. Hos dessa äldre är kraven på daglig munvård höga och kontakt med tandvården behövs regelbundet. Regionen är skyldig att erbjuda nödvändig tandvård och kostnadsfri munhälsobedömning för personer med omfattande vård- och omsorgsbehov genom uppsökande verksamhet.

Kunskaps Centrum för Äldres Munhälsa (KCÄM) har ett tredelat uppdrag: att agera som en samlad enhet i Regionen för frågor rörande äldres munhälsa och tandvård, att fungera som kunskapsmässigt internt och externt stöd och att samverka med andra huvudmän och privata aktörer. KCÄM ska arbeta uppsökande mot länets äldre som har-, eller ligger i riskzonen för att utveckla dålig munhälsa. Det är viktigt att utveckla en nära och väl fungerande samverkan mellan KCÄM, akademien och kommunala vård- och omsorgsaktörer. De viktigaste områdena kring samverkan rör utbildning och kunskapsförstärkning kring äldres munhälsa för vård- och omsorgspersonal och mobila flexibla uppsökande behandlingsinsatser.

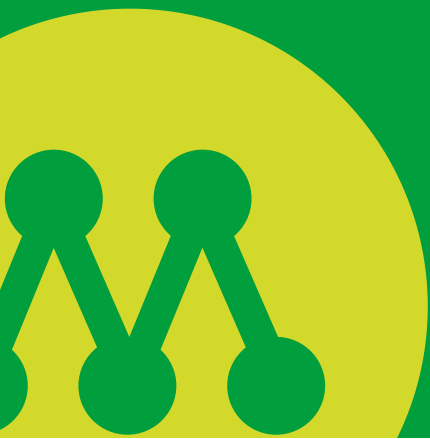
Folktandvården kan hjälpa patienter att upptäcka osteoporos. Normalt så bildas lika mycket ben som det bryts ner hos en yngre frisk människa och mängden benmassa blir oförändrad. Under klimakteriet, när kvinnors östrogenbildning minskar i äggstockarna, ökar benomsättningen med en dominans av bennedbrytande celler. Osteoporos uppkommer när vi får en obalans i benvävnaden så att mer ben bryts ner än vad som bildas. Tandvården har här en viktig roll att vid röntgen tidigt upptäcka förekomsten av eller risk för kommande osteoporos, benskörhet. För att möjliggöra detta så måste det kliniska arbetet förändras med en metod där osteoporos screening ingår, framförallt för kvinnor över 50 år eller som befinner sig i klimakteriet. Vinsten med att använda röntgenbilder som tas inom tandvården är att bedömningen av osteoporos inte innebär någon extra belastning, vare sig i pengar eller i stråldoser.

### Folktandvårdsnämnden får i uppdrag

- att utveckla en nära och väl fungerande samverkan mellan KCÄM akademien och alla länets kommunala vård- och omsorgsaktörer.
- att införa tätare besök av tandhygienist på länets äldreboenden.
- att införa screening för osteoporos, främst gällande kvinnor över 50 år eller som befinner sig i menopaus, klimakteriet.



# Kollektivtrafiknämnden



Budget 2024 med plan 2025-2026 Region Örebro Län

Fungerande transporter är nödvändiga för hela Region Örebro läns tillväxt. Vi behöver förbättra förutsättningarna för alla trafikslag och därmed göra det möjligt att utveckla ett starkt näringsliv i hela länet och för att tillgodose människors behov av resande. Idag ser vi kapacitetsmässiga hinder, liksom en lagstiftning som inte alltid lever upp till behovet av effektivitet. Transportsystemet och kollektivtrafiken ska bygga på att länsinvånarna lockas av att åka kollektivt. Därför behöver Region Örebro län bli bättre på att samordna olika trafikslag så som expressbussar, stadsbussar, landsortsbussar och tåg.

## Kollektivtrafikens ekonomiska fördelar

Kollektivtrafik kan ha ekonomiska fördelar, genom kollektivtrafiken blir resan ofta mer miljömässigt hållbar än med personfordon eftersom kollektivtrafiken kan transportera ett stort antal människor i ett enda fordon. Kollektivtrafiken skapar jobb inom transportsektorn och förbättra även tillgången till sysselsättningsmöjligheter för människor som är beroende av kollektivtrafik för att ta sig till jobbet.

Generellt sett är resande med kollektivtrafiken billigare än att äga och driva ett personfordon, vilket gör kollektivtrafiken till ett prisvärt alternativ för många.

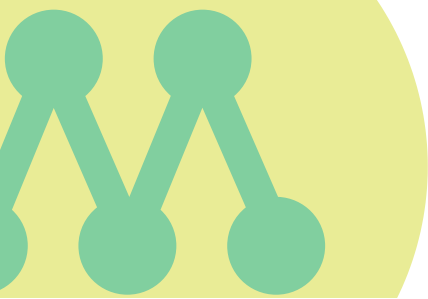
Det delägda bolaget Svealandstrafiken har tagit över delar av busstrafiken i Region Örebro län. Nämnden bör kontinuerligt granska att kostnaderna är konkurrenskraftiga.

En viktig del i det arbetet med att effektivisera kollektivtrafiken är bland annat att se över vilka trafikerade stråk där det idag finns en kommersiell aktör som också bedriver trafik i form av buss. Att omfördela trafiken från dessa linjer skulle gynna både de kommersiella krafterna som finns samtidigt som regionen skulle kunna spara pengar utan att resenärer påverkas i allt för stor utsträckning. Det skulle också bidra till att dörrar öppnas för att privata aktörer även ser nyttan på andra sträckor.

Regionen bör också se över dubbeltrafiken i egen regi. Under vissa tider på dygnet finns det både bussar och tåg som trafikerar samma sträckor och därmed "konkurrerar" med varandra, en effektivare organisation skulle bidra till en ökad bekvämlighet för resenärer då mer resurser kan användas i utveckling och underhåll av fordon.

### Kollektivtrafiknämnden får i uppdrag

- att öka Länstrafikens självfinansieringsgrad med målet 50 %.
- att se över vilka trafikerade stråk där det nu finns dubbeltrafik i syfte att minimera dessa.



## Tillgänglighet och effektivitet

### Mål

- Resandet med kollektivtrafiken ska öka

Kollektivtrafiken är ett bra färdmedel för de som inte har tillgång till en egen bil.

Förutsättningarna för kollektivt resande behöver utvecklas i hela länet.

Pendlingsmöjligheterna behöver ses över och länstrafiken behöver utvecklas.

Kollektivtrafiken kan vara ett effektivare sätt att resa än med personliga fordon, inte minst i tätbefolkade stadsområden där trafikstockningar kan vara ett stort problem.

Kollektivtrafiken kan minska trängseln på vägarna, vilket kan leda till förbättrat trafikflöde, färre olyckor och en trevligare och säkrare körupplevelse.

Kollektivtrafiken kan också erbjuda expresstjänster, vilket kan minska restiderna.

Kollektivtrafiken behöver byggas ut i de starka stråken, samtidigt som verksamheten anpassas till ett ökat resande för fler. Underlättade byten och bättre anpassade tidtabeller ökar också attraktiviteten. Det bör vara möjligt för resande att ta med sig sin cykel i eller på kollektivtrafiken fordon. Det underlättar för den som inte har gångavstånd mellan bostad och hållplats eller mellan hållplats och slutdestination.

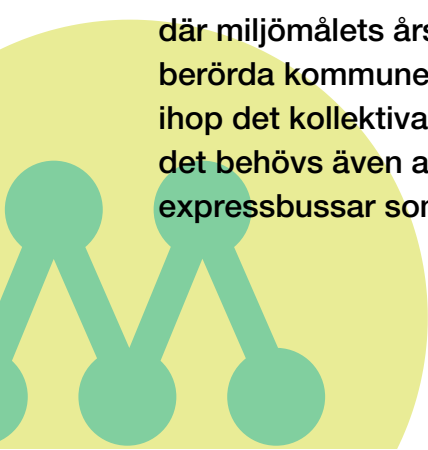
### Kollektivtrafiknämnden får i uppdrag

- att: utreda möjligheten att transportera cykel på kollektivtrafikens bussar i länet.

## Miljövinster

Nyligen tog EU ett stort steg mot att klara de tuffa utsläppsminskningar som krävs för att nå FN:s klimatmål. Det innebär också att många av Sveriges bensin- och koldioxidskatter kan visa sig onödiga. Klimatfrågan är inte löst, men mycket talar för att politikerna på nivån ovanför den nationella har åstadkommit betydligt mer än klimatdebatten ger sken av. När det gäller koldioxidutsläpp har Europa nu inte bara ett tydligt mål utan också ett bevisat verkningfullt verktyg på plats som styr mot det målet.

Små partiklar är lokalt för oss i tätorter ett allvarligt miljöproblem. Partikelmassan för partiklar med en diameter upp till 2,5 mikrometer refereras som PM<sub>2,5</sub>. Partiklar upp till dessa storlekar bildas främst vid förbränning och genom att gaser från förbränningen kondenserar. Små partiklar emitteras även från vägslitage, däck och bromsar. Utsläppen av PM<sub>2,5</sub> har minskat med en tredjedel i Sverige sedan år 1990, men har endast minskat svagt sedan millennieskiftet. Värden överskrids även i Örebro där miljömålets årsmedelvärde idag är 10 µg/m<sup>3</sup>. Vi måste tillsammans med de berörda kommunerna få en dialog och utveckla Hubbar med olika behov som kopplar ihop det kollektiva resandet in i t.ex. Örebro. Det räcker inte med pendlarparkeringar, det behövs även attraktiva möjligheter ställa bilen utanför tätorten med lokala expressbussar som för in passagerare till Örebro.



## Effektiv och attraktiv kollektivtrafik

Kollektivtrafiken en viktig pusselbit för att hela länet ska kunna utvecklas och bli framgångsrikt. Kollektivtrafiken runt om i Örebro län gör det möjligt att för en låg kostnad ta sig från en plats till en annan. Kollektivtrafiken behöver samtidigt bedrivas på ett sätt som gör det mer ekonomiskt ansvarsfullt för skattebetalarna.

Kollektivtrafiken skulle exempelvis kunna öka sina intäkter genom att sälja reklamplatser. Zon- och biljettsystemet behöver bli enklare. Andra typer av biljetter, exempelvis evenemangsbiljetter, skulle också kunna göra kollektivt resande mer attraktivt. För att skapa ett sammanhållet län där invånarna fritt och snabbt kan röra sig från en punkt till en annan spelar kollektivtrafiken en viktig roll. Kollektivtrafiken behövs både inom, och mellan kommunerna och till omgivande strategiska målpunkter. Moderaterna vill se en utbyggnad av kollektivtrafiken i länet. I ett sammanhållet län måste invånarna kunna förflytta sig snabbt både inom länet och över länsgränsen. Kollektivtrafiken ska anpassas till de behov som uppstår i takt med att samhället utvecklas. Kollektivtrafikens intäkter och självfinansieringsgrad behöver öka vilket också innebär att resandet med kollektivtrafik behöver öka.

### Kollektivtrafiknämnden får i uppdrag

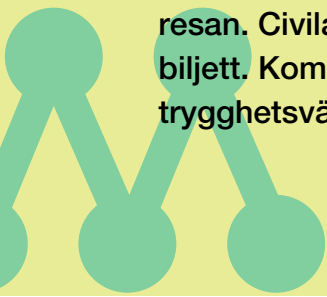
- att utreda möjligheten att tillsammans med arrangörer skapa särskilda evenemangsbiljetter i kollektivtrafiken.

## Arbeta när du reser

För att stärka attraktiviteten att resa kollektivt bör det finnas tillgång till internet, laddmöjligheter för teknisk utrustning och bekväma sittplatser under längre resor med tåg och buss. Det möjliggör att fler kan arbeta och studera samtidigt som de reser vilket skapar ytterligare incitament att resa med kollektivtrafik, och bör således ge en ökad kundnöjdhet. För att arbetspendling med kollektivtrafiken ska vara tilltalande måste kollektivtrafiken också vara punktlig och pålitlig.

## En trygg kollektivtrafik

Kollektivtrafiken ska inte bara vara ett ekonomiskt fördelaktigt sätt att resa, det ska också vara ett tryggt sätt att resa. Tryggheten i fordonen, vid knutpunkter, på perronger och hållplatser måste öka. Trygghetshöjande insatser behöver förstärkas genom utökad kameraövervakning. Det gäller så väl i fordonen som på de platser som ligger i anslutning till kollektiva resandet, såsom hållplatser. Även ökad belysning vid hållplatser ökar tryggheten. Regionen har ett ansvar att skapa trivsamma miljöer för kollektivtrafikens resenärer. Regionen bör således införa de åtgärder som krävs för att främja en ökad trygghet för att stärka attraktiviteten och kundernas nöjdhet av resan. Civila biljettkontrollanter ska upptäcka och bötfälla fler som reser utan giltig biljett. Kombinerat med detta kan kontrollanter också fungera som trivsel- och trygghetsvårdar.





## Mälardalsrådet - En bättre sits

En Bättre Sits är ett brett transportpolitiskt samarbete mellan de sju länen Stockholm, Uppsala, Västmanland, Örebro, Sörmland, Östergötland och Gotland.

Länsplaneupprättare, kollektivtrafikmyndigheter och kommuner arbetar tillsammans för en sammanhållen, hållbar region med infrastruktur och kollektivtrafik som underlättar människors vardag. Med rätt nationella investeringar kan Stockholm-Mälardalsregionen utveckla infrastrukturen, möjliggöra fler bostäder och skapa bättre förutsättningar för transporter och resor i Sverige.

Stockholm-Mälardalsregionen har i första hand behov av att öka tillgängligheten i de storregionala stråken in mot Stockholm, men även mellan Stockholms stadskärnor och regionstäderna. Ytterligare ett behov är att åstadkomma en mer effektiv godshantering. Nyligen antogs en ny systemanalys, ett samlat dokument i regionerna, där prioriteras bland annat ombyggnad av spår genom Örebro samt spårområdet på Västerås central för att klara utökade resenärflöden och frigöra kapacitet för gods.

## Oslo - Stockholm 2.55

Tågförbindelsen Oslo-Stockholm 2.55 är en prioriterad infrastruktursatsning för länets utveckling. Därför är det viktigt att regionen är en aktiv part i arbetet genom det gemensamma bolaget Oslo-Stockholm 2.55. I dag tar en tågresor mellan Oslo och Stockholm drygt fem timmar och därför väljer majoriteten av resenärerna flyget mellan huvudstäderna.

Stråket är ett av Sveriges befolkningsrikaste med 3,4 miljoner människor fördelat på 50 kommuner och åtta arbetsmarknadsområden. En bättre järnvägsförbindelse är avgörande för ett nytt hållbart resande, en starkare tillväxt och utveckling i hela Mellansverige. Det skulle gynna arbetspendling och därmed företagsamheten i vårt län.

## Bottniska korridoren

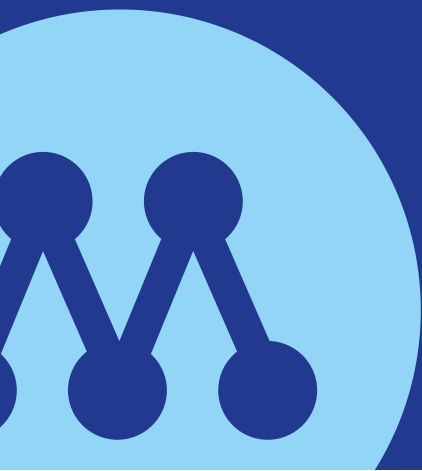
Region Örebro län deltar i samarbetet med en rad andra regioner inom den Bottniska korridoren, som med järnväg knyter samman norra och mellersta Sverige med Europa. Den utgör också Sveriges enda järnvägskoppling med Finland.

Bottniska korridoren länkar samman de norra regionerna med vår regions viktiga järnvägsnav - Hallsberg. Bottniska korridoren är den främsta godstransportleden från Haparanda i norr till Örebro-Hallsberg och Arlanda-Stockholm i söder.

Det är viktigt för hela länet att Region Örebro län fortsatt finns med i samarbetet och verkar för vår roll som viktigt järnvägslogistisk län in i framtiden.



# Serviceenämnden



Budget 2024 med plan 2025-2026 Region Örebro Län

Servicenämnden har bland andra uppgifter ansvaret för den interna servicen inom organisationen och därmed ansvaret för det interna miljöarbetet. Regionservice har en viktig funktion, som möjliggör Regionens övriga verksamheter bland annat genom hantering av IT och medicinsk teknik. Om inte en operationssal städas, förbrukningsmaterial fylls på och vatten och värme fungerar så kan inga operationer genomföras. Det finns dock inget egenvärde i att regionen ska ha varje funktion i egen regi. Snarare är det en konkurrenshämmande faktor att regionen driver exempelvis tryckeri, budverksamhet och restaurang.

## IT

### Mål

- **Region Örebro län ska ha hög IT-säkerhet**

IT är i stora stycken en nyckelfråga vad gäller effektivisering, säkerhet och miljö. Vi måste ha beredskap, resurser och kunskap för att kunna dra nytta av teknikutvecklingen. Tekniken gör det t.ex. möjligt att använda stationer för incheckning i samband med vårdbesök. Regionens IT-system ska kännetecknas av användarvänlighet och lättillgänglighet. En genomgång av befintliga datasystem och dessas syfte, funktion och möjlighet till integration med andra system behöver göras. Ett arbete med digital incheckning på vårdcentraler har redan inletts men vi ser ett stort behov av att möjliggöra detta på fler vårdcentraler och mottagning för att frigöra resurser till vården.

Region Örebro län ska i så stor omfattning som möjligt använda digitala handlingar i sitt interna arbete, på alla nivåer. Vår inriktning gällande IT är att samarbeta med övriga Regioner vid införande av program och system och i första hand använda, av andra, utvecklade produkter.

Sedan några år tillbaka arbetar Region Örebro län med vårdnära tjänster, vilket innebär att varje medarbetare ska arbeta på toppen av sin kompetens. Det ska leda till ökad produktivitet och kvalitet och minskade kostnader. Tyvärr har det visats sig att införandet av vårdnära service i vissa fall inneburit ökade kostnader för personal istället för att vara kostnadsneutral. Arbetet behöver därför kontinuerligt följas och utvärderas för att se att man når önskat resultat.

Region Örebro län ska i så hög grad som möjligt vara klimatneutral, och vid all verksamhet ska klimatbelastningen beaktas. Hela verksamheten ska fortsätta att utveckla sitt miljöarbete och bidra till att de övergripande målen och delmålen i programmet nås samt verka för att Region Örebro län blir en ledande aktör i det miljöstrategiska arbetet. Viktigt vid upphandling av livsmedel är att den görs uppdelat, mellan olika varor eller varugrupper. Detta för att göra det möjligt för mindre leverantörer att utgöra konkurrenskraftiga alternativ. Uppdelad upphandling ökar möjligheten att leva upp till ambitionerna i programmet för hållbar utveckling genom att till exempel ställa miljömässiga och etiska krav samt att dessutom kräva att upphandlade animalier producerats i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning.

### Servicenämnden får i uppdrag

- att aktivt arbeta med införandet av digitala lösningar.
- att under 2023 göra en översyn av Regionservice i syfte att konkurrensutsätta delar av verksamheten.
- att utreda energieffektiviteten i Regionens egna fastigheter.

## Fordonspark och parkeringar

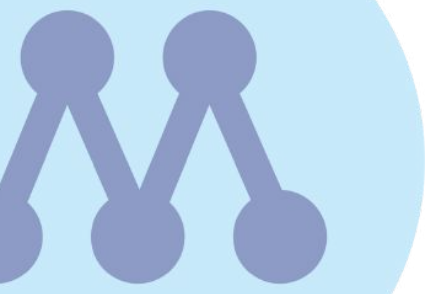
Region Örebro län förvaltar idag sin egen fordonspark. Fordonsparken finns för att Regionens medarbetare på ett smidigt sätt ska kunna förflytta sig inom regionen. Till största del används bilarna under kontorstid. Det innebär att regionens bilar ofta står oanvända stora delar av vardagsdygnet och på helger. Regionen borde istället för att ha en egen fordonspark kunna hyra bilar av privata aktörer. Det finns flera exempel på kommuner och myndigheter som använder sig av privata bilpoolsföretag. Region Örebro län ska vid upphandling kräva säkra och miljövänliga fordon av hög kvalitet.

Teknikutvecklingen går fort. Det är nödvändigt att Regionen följer med för att ta till vara nya och energieffektiviserande lösningar. Ett gott och långsiktigt samarbete med länets kommuner är nödvändigt. Den långsiktiga drivmedelsstrategin ska visa hur Region Örebro län ska uppmuntra till användandet av miljöklassade fordon för att minimera miljöpåverkan. På parkeringarna ska det finnas laddningsmöjligheter för elbilar.

Universitetssjukhuset i Örebro har nyligen fått ett nytt parkeringshus som inneburit en klar förbättring gällande parkeringssituationen för de anställda på sjukhuset. Det finns dock fortfarande en del problem att ta tag i gällande parkeringsfrågan som helhet i regionen, bland annat gällande möjlighet till köp av dag- och veckokort för personalen. Skattemässiga hinder finns angående dessa alternativ men borde kunna avhjälpas med möjlighet till förmånsbeskattning av personal som vill ha dag- eller veckokort.

Region Örebro län ska verka aktivt för att verksamhetens transporter görs med användning av alternativa drivmedel, t.ex. biogas. Den biogas som används ska i första hand vara lokalt producerad. Region Örebro län ska också påbörja införandet av elfordon inom den egna verksamheten.

Region Örebro län har ett stort antal bilar som varje dag körs av våra medarbetare. För att öka trafiksäkerheten ska Regionen i kommande upphandlingar ha som krav att fordonen är utrustade med alkoholås.



### **Servicenämnden får i uppdrag**

- att lägga ut en större del av RÖLs fordonspark än idag på entreprenad.
- att erbjuda privata aktörer möjligheten att placera laddstolpar på Regionens parkeringar.
- att införa möjlighet för personal att köpa dag- och veckoparkeringskort.
- att utreda införande av elbilar för transporter mellan olika verksamheter.
- att delegera till serviceförvaltningen att i kommande upphandlingar av fordon inkl. upphandling av externt utförda transporter, ställa krav på alkolås i fordonen. Undantag för utryckningsfordon ska göras.

## **Konst**

Regionen förvaltar och köper in lös konst för att utsmycka regionens publika utrymmen såsom entréer, väntrum, korridorer, grupp- och samtalsrum, konferensrum samt personalrum. Konstsamlingen består av ca 17 000 konstverk men det register där konsten är registrerad är inte uppdaterat och flera konstverk kan vara felplacerade eller helt enkelt försvunna. En del av konsten är lagerställd i förråd och har varit det över lång tid. Varken den lagerställda konsten eller Regionens konstregister är tillgängligt för medborgarna. Eftersom konsten är inköpt med skattemedel och ägs av det offentliga behöver den på ett bättre sätt komma medborgarna till handa. Konst som inte anses lämplig att använda inom regionen som utsmyckning ska avyttras.

### **Servicenämnden får i uppdrag**

- att utvärdera Region Örebro läns konstinnehav och utarbeta förslag på hur konsten kan göras mer tillgänglig.

## **Byggnader**

Servicenämnden förvaltar idag Regionens fastigheter såsom sjukhusen, flertalet vårdcentraler, regionkansliet m.fl. Då Regionen står inför stora investeringar ökar också behovet av resurser till dessa investeringar. Det är mycket glädjande att se idéer om flytt av regionkansliet till ny plats. På så sätt kan resurser frigöras. Det är av yttersta vikt att Regionen vid en eventuell försäljning av regionkansliets nuvarande lokaler får så mycket betalt som möjligt för dessa.

Region Örebro län både förvaltar och köper in konst till att utsmycka regionens offentliga utrymmen. För fastighetsinvesteringar som överstiger 5 miljoner har regeln varit att 1% av totala kostnaden går till byggnadsanknuten konst. Konstnärlig utsmyckning bidrar till ett mervärde för besökare och medarbetare i regionen men i rådande ekonomiska läge finns mycket litet utrymme för större konstinvesteringar. Det är rimligt att befintlig konst i första hand används. 1%-regeln bör därför tillfälligt avskaffas och istället bör maximalt 0,25% av ett byggprojekts kostnad finansiera konst.

Region Örebro län ska enbart äga och förvalta fastigheter som är ändamålsenliga för Regionens egen verksamhet. Vid om- och nybyggnation ska hög energieffektivitet eftersträvas.

### **Servicenämnden får i uppdrag**

- att säkerställa att Regionen får så mycket betalt som möjligt vid en försäljning av regionkansliets nuvarande lokaler.
- att minska konstens andel av kostnaden vid nybyggnation över 5 miljoner till 0,25%.

### **Effektivt resursutnyttjande**

För att få önskad effekt är det viktigt att vårdnära service används till att avlasta vårdutbildade medarbetare. Hälso- och sjukvårdsnämnden behöver se över och utvärdera effekten av beställda tjänster inom området vårdnära service.

### **Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag**

- att säkerställa effektivt resursutnyttjande inom vårdnära service.

### **Beredskap för allvarliga händelser**

Region Örebro län äger fastigheter som inrymmer skyddsrum. Det är viktigt att Regionen kontinuerligt ser över och underhåller dessa enligt de bestämmelser som finns, inte minst nu när vi ser oroligheter och krig i Europa.

Region Örebro län driver en verksamhet som är beroende av rinnande vatten och elektricitet. Därför måste Regionen hela tiden aktivt jobba med krishanteringsplaner samt se över den utrustning och de förutsättningar som finns för att bedriva verksamhet även om den normala vattenförsörjningen uteblir eller längre strömavbrott uppstår. Det handlar bland annat om alternativ vattenförsörjning och bränslereserver för generatorer.

Regionen behöver också ha beredskapslager av sjukvårdsmateriel och mat. Regionen måste kunna klara av att fortsätta bedriva verksamhet även om leveranser uteblir under en tid.

### **Servicenämnden får i uppdrag**

- att säkerställa att Region Örebro läns krisberedskap är hög och hålls uppdaterad.



# Regional Tillväxtnämnd



Budget 2024 med plan 2025-2026 Region Örebro Län

## Mål

- **Örebro län ska kännetecknas av företagsamhet, innovationer och högre utbildning.**

Region Örebro län ska vara ett attraktivt län där människor vill leva och verka och som erbjuder bra möjligheter till boende, utbildning, kommunikationer och sjukvård. Region Örebro län ska erbjuda ett rikt kulturliv samt ha en positiv attityd till och främja entreprenörskap med god samverkan med näringslivet. Region Örebro län ska medverka till och starkt bidra till att utveckla ett starkt och sammanhållet innovationssystem för att bygga ett långsiktigt ekonomiskt hållbart län, där teknik, miljö och social sammanhållning är viktiga komponenter. Här finns goda förutsättningar för utveckling. Kriget i Europa och en mer instabil värld samt digitaliseringen utgör både utmaningar och möjligheter för hela länet.

Region Örebro län växer befolkningsmässigt och industrin har i dagsläget stora rekryteringsbehov som en direkt följd av kriget i Europa. Försvarsindustrin växer och produktion flyttas tillbaka till Sverige. Det är positivt med de möjligheter det innebär men det medför också utmaningar när det gäller jobb, bostäder, skola och vård. Tillväxt, en stark ekonomi och jobb är viktigt för en god och hållbar utveckling i länet.

För ett hållbart län är jämställda villkor avgörande. För att Region Örebro län ska vara ett jämställt län där kvinnor och män har samma möjligheter att forma samhället, bidra med kompetens och innovation krävs en samhällelig förändring. Lagstiftning är ett viktigt redskap, men för reell förändring i Region Örebro län krävs ett strategiskt jämställdhetsarbete på alla områden och nivåer.

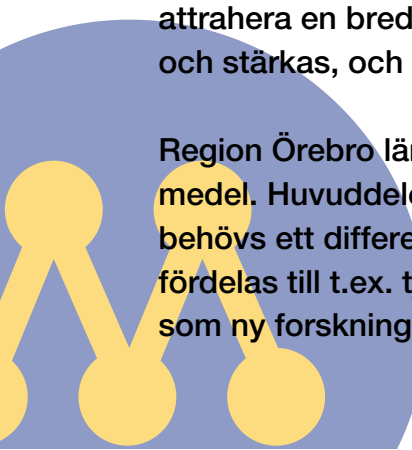
## Entreprenörerna och företagarnas region

### Mål

- **Region Örebro län ska inom åtta år ligga över rikssnittet vad gäller nyföretagande avseende både mäns och kvinnors företagande.**

En förutsättning för en stark ekonomi, en region i utveckling och fler jobb, där alla ges möjlighet att bidra med tillväxt, är att fler företag ständigt startar och kan och vill växa. Företagande bidrar till att fler kan lönearbeta och att resurserna till välfärden ökar. Nya företag innebär också att arbetsmarknaden breddas och möjliggör att attrahera en bredare yrkesgrupp och kompetensbas. Nyföretagandet i länet ska öka och stärkas, och särskilt när det gäller kvinnors företagande.

Region Örebro län fördelar idag statliga medel riktade till företag, så kallade 1:1 medel. Huvuddelen av dessa medel går till investeringstung tillverkande industri. Det behövs ett differentierat näringsliv och därför är det viktigt att se över hur stöden fördelas till t.ex. tjänsteföretag, innovationer inom alla områden och såväl tillämpad som ny forskning.





Entreprenörskapsfrämjande satsningar och ett system som stödjer innovation och forskning är nyckeln till en växande ekonomi. Fokus på aktiviteter som ska prioriteras ska ligga mot det som snabbt skapar effekt på tillväxten. Region Örebro län ska fortsätta utveckla samverkan mellan akademi, näringsliv, civilsamhället och det offentliga.

Regionen ska arbeta för ett näringslivsklimat som uppmuntrar till innovationer och skapar förutsättningar för entreprenörskap och företagande bland både kvinnor och män. Det är färre kvinnor än män som startar och driver företag i länet och graden av kvinnors företagande skiljer sig mellan länets kommuner. Nyföretagandet ligger under Sverigesnittet och kvinnors nyföretagande bland de sämsta i landet. Ett jämlikt och jämställt näringsliv stärker såväl Örebro län som dess invånare.

#### **Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag**

- att utvärdera effekterna av de bidrag nämnden ger i form av företags- och projektstöd.
- att prioritera de insatser som främjar innovation och företagande.
- att sammanställa tydliga mål för företags- och innovationsklimatet i länet.

## **Nyföretagande och Innovation**

### **Mål**

- **Region Örebro län ska öka insatserna till de operativa aktörerna inom ekosystemet för att stödja innovationer och företagande.**

För att bättre fånga upp innovativa idéer och entreprenörskap ska den tidiga delen i ekosystemet för att stödja innovationer stärkas. Det finns flera aktörer i Regionen som kan bidra till och uppmuntra nyföretagande och start-up företag. Exempel på aktörer som arbetar med att främja nyföretagandet är Nyföretagarcentrum, Business Region Örebro, Inkubera, Örebro universitet Holding AB samt privata aktörer. Intresset för att söka rådgivning har ökat de senaste åren.

Ung Företagsamhet och dess lokala organisationer har nått nära hälften av landets gymnasieskolor sedan 2009 och på så sätt gett elever möjlighet att driva UF-företag. Effekten av insatserna har medfört att 15% av eleverna har fortsatt bedriva entreprenörskap. Erfarenheterna från UF ökar också de ungas anställningsbarhet.

En god inställning till företagare och företagande är en avgörande framgångsfaktor för länets utveckling. Detta kräver en bra samordning. Business Region Örebro (BRO) är en plattform för kommunerna och länets företag. BRO ägs av Regionen och länets kommuner.

#### **Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag**

- att stärka samarbetet med Ung Företagsamhet.
- att utvärdera Business Region Örebros arbete i syfte att säkerställa verksamhetens kvalitet och nytta för kommunerna och för länet.

## Tillväxtfrämjande aktiviteter

### Mål

- **Region Örebro län ska stärka insatser på akademiska innovationer med målet att nå kommersiell aktivitet och tillväxt genom att ge resurser till Örebro universitet Holding AB samt till Inkubera.**
- **Region Örebro län ska aktivt stötta det nybildade Regionens IUC med målet att snabbt få effekt på det stora kompetensbehov som råder inom den avancerade tillverkningsindustrin.**

För en stark ekonomi och tillväxt behövs fler växande företag i länet. ALMI företagspartner erbjuder rådgivning och lån, och är en viktig utvecklingspartner till företag som kan och vill växa och utvecklas. Inkubera och Örebro universitet Holding AB är en viktig aktör för att omsättning av forskning och spetskunskap till innovationer och företag.

Region Örebro län ska satsa på forskning och innovationer. I länet finns en växande IT-bransch, en stor tillverkningsindustri och företag med unik kunskap inom teknik och avancerad tillverkningsindustri. Karlskoga är ett exempel på en kommun i regionen där den högteknologiska spetskompetensen finns inom försvarsindustrin, tillverkningsindustrin och processteknisk industri.

Det nya omvärldsläget medför att produktion flyttas tillbaka till Sverige och det ger Region Örebro län en stor potential för att växa. Både köpare och leverantörer har tappat kompetens och kunnande för att leverantörskedjan ska fungera optimalt. Det nybildade IUC i Region Örebro län har en mycket viktig roll i arbetet kring kompetensutveckling inom den avancerade tillverkningsindustrin.

### Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag

- att säkerställa att uppföljning och analys görs av Regionens ekosystem för att stödja innovationer och kommersiell aktivitet.

## Europa och internationalisering

I en alltmer globaliserad värld är det viktigt att Region Örebro län deltar i internationella sammanhang. Konkurrensen om kompetens, arbetskraft och företagande sträcker sig utanför Sveriges gränser. Region Örebro län ska stå stark i den internationella konkurrensen.

EU beslutar dagligen om lagar och regler som får konsekvenser för Region Örebro län. I Bryssel har Region Örebro län, tillsammans med Dalarna och Gävleborg, ett Bryssel-kontor, Central Sweden, som bevakar regionernas intressen. Regionen deltar också i Assembly of European Regions (AER), samt Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe (CPMR), där erfarenheter utbyts och frågor drivs tillsammans med ett hundratal andra regioner i Europa.

Ett viktigt fokusområde är också TEN-T, det transeuropeiska transportnätet, där ny förordning läggs fram 2023. Tågprojektet Oslo-Stockholm 2:55 är av stor betydelse för regionens utvecklingspotential vilket ska bevakas.

Inom EU finns möjligheten att söka finansiering för olika investeringar. Region Örebro län och dess aktörer ska bli bättre på att söka sådana EU-medel. Kompetensen inom detta område måste öka och möjligheten till hjälp med ansökningsförfarandet för näringslivet måste finnas tillgänglig. Konkurrensbeprövade medel innebär att bästa projekt får finansiering oavsett var projektet utförs. Region Örebro län måste bli bättre på att vinna projektansökningar till dessa program. Region Örebro län behöver sänka nivån av egenfinansieringsgrad och till större del använda och arbeta för den medfinansiering som finns inom EU:s strukturfonder, program och samarbeten. Genom att öka medfinansiering kan vi öka den nivå av medel som kommer in och växla ut delar av det regionbidrag vi lägger på regionalutveckling.

#### **Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag**

- att aktivt verka för tågförbindelsen Oslo-Stockholm 2.55.
- att öka andelen projekt i länet finansierade av EU-medel och följa upp att resultatet av dessa optimeras.

## **Landsbygdsutveckling och gröna näringar**

Som inköpare av livsmedel kan Region Örebro län verka för öppna landskap i det egna närområdet. Upphandling av livsmedel ska genomföras uppdelat för olika varor eller varugrupper för att möjliggöra för mindre och ”smala” leverantörer att bli konkurrenskraftiga alternativ. Uppdelad upphandling ökar möjligheten att leva upp till Regionens miljö- och hållbarhetsprogram genom att ställa miljömässiga och etiska krav samt att kräva att upphandlade animalier producerats i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning.

En konkurrenskraftig livsmedelskedja där den totala livsmedelsproduktionen ökar och bidrar till fler jobb och hållbar tillväxt i hela Örebro län är målet för den regionala handlingsplanen som grundar sig i den nationella livsmedelsstrategin.

Handlingsplanen Mat för hälsa och hållbarhet anger gemensam färdriktning för hur länet ska tillvarata branschens utvecklings- och tillväxtpotential. Dagens klimatutmaningar innebär möjligheter för näringslivet att utveckla och erbjuda klimatsmarta lösningar vilket innebär nya marknadsmöjligheter även i Örebro län.

Länet är också ett skogslän där skogsnäringen bidrar till möjligheterna inom den gröna omställningen. De gröna näringarnas restprodukter kan bland annat förse värmeverk och värmekraftverk i närområdet med bränsle för uppvärmning liksom skogens restavfall bidrar till råvara till exempel nya flygbränslen. Forskning pågår kring metoder och tekniska lösningar för att tillverka förnybara bränslen, till exempel flygbränsle av lignin. (RISE)

### **Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag**

- att följa forskning och utvecklingen kring de gröna näringarna för att hitta regionens möjlighet till utvecklingsområden.

## **Integration, utbildning och kompetensförsörjning**

Örebro län är svagt när det gäller matchning på den regionala arbetsmarknaden. Samtidigt som det är mycket stor efterfrågan på rätt kompetens inom industrin i länet är utlandsföddas arbetslöshet fortsatt relativt hög. Därför måste multikompetens, yrkesväxling och vidareutbildning stärkas. Det ska vara möjligt att "lära hela livet", att byta yrke eller stärka sin kompetens. Därför behöver också marknadsföringen inom och utom region Örebro län öka i syfte att locka till sig rätt kompetens. Regionen med dess kommuner och företag ska marknadsföras som en framtidsregion att flytta till.

Region Örebro län ska också arbeta för att förbättra förutsättningarna för personer som står långt från arbetsmarknaden att komma i arbete och att tillvarata och bygga på kunskaper och erfarenheter. Region Örebro län ska verka för att stärka vuxenutbildningen för att öka möjligheten till arbete fram till och efter pensionsåldern. Förbättrad validering för de med utbildningar från andra länder och språkkunskap är nyckeln för att komma in i sysselsättning. Nyttänkande förebilder i länet kring nya utbildningskonceptet bör lyftas och spridas. Region Örebro län ska verka för en stärkt och strukturerad samverkan mellan vuxenutbildningen och näringslivet samt mellan arbetsmarknadsutbildningar, näringslivet och SFI.

Länets kommuner har ansvaret för att höja kvaliteten och förbättra resultaten i grund- och gymnasieskolorna. Goda utbildningsresultat är en förutsättning för att kompetensnivån i länet höjs. Region Örebro län ska samverka med länets kommuner via det Regionala samverkansrådet. En fortsatt satsning på Vård- och Teknikcollege och fler yrkeshögskoleutbildningar är viktigt för länets fortsatta utveckling liksom uppmuntran att bryta normtänkandet avseende yrkesval.

### **Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag**

- att öka marknadsföringen av regionen som en framtidsregion för att dra till sig både företag och högtbildad kompetens.

## **Folkhögskolorna**

Region Örebro län är huvudman för två folkhögskolor, Kävesta och Fellingsbro. Övriga folkhögskolor i länet drivs av andra aktörer. Region Örebro län ska avsäga sig sitt huvudmannaskap för Kävesta och Fellingsbro och i stället låta andra aktörer få möjligheten att driva och utveckla folkhögskolorna.

### **Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag**

- att överlåta ägande och drift av de två folkhögskolorna som Region Örebro län är huvudman för till extern aktör.

## Civila sektorn

Social ekonomi syftar till att de som hamnat utanför ordinarie arbetsmarknad eller ”mellan stolarna” hos Arbetsförmedling, Försäkringskassan och socialtjänsten inkluderas i meningsfull verksamhet och får stöd som leder till egenförsörjning, ger egenmakt, självkänsla och egenvärde. Det är därför angeläget att regionen stödjer arbetet med social ekonomi och sociala innovationer samt aktörer som Finsam för att motverka socialt utanförskap. Färre sjukskrivningar och minskat beroende av försörjningsstöd är bra för både den enskilde människan och för samhällsekonomin. Region Örebro län ska även fortsättningsvis stödja samverkan mellan Coompanion, Finsam och Länsbygderådet.

### Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag

- att stötta arbetet med social ekonomi och stödet för en väg tillbaka in i arbetslivet samt följa upp resultatet för respektive aktör.

## Besöksnäring

En av de näringar som utvecklats mycket är upplevelseindustrin som är starkt kopplad till turism. Örebro län är rikt på natur- och kulturmiljöer som erbjuder möjligheter till upplevelser och rekreation. I turismsammanhang är det viktigt att lyfta verksamheter som genom sin särprägel kan ha dragningskraft på besökare utifrån.

Arbetet med Restauranghögskolan i Grythyttan av bland annat Carl Jan Granqvist har resulterat i ett varumärke med akademisk status. Detta riskerar länet gå miste om särprägel med lokaliseringen i Grythyttan inte utnyttjas.

Naturturismen ökar länets nationella och internationella attraktionskraft och synlighet och lockar resenärer från hela världen. Inom länet finns goda förutsättningar för att utveckla och stärka naturturismen och se skogen och vatten som en resurs för att öka nyföretagandet.

Besöksnäringen och naturturismen är lämpad för ett utvecklingsarbete i samverkan med den gröna näringen och måltidsbranschen. Förutsättningarna för en expansion inom branscherna ska förstärkas genom en regional strategi för besöksnäring. Närproducerad mat och dryck är något som tilltalar många och som kan stärka både näringslivet och turismen i länet. I vårt län har vi flera lokala producenter av öl och vin att vara stolta över. En statlig utredning från 2010 (SOU 2010:98) har visat att gårdsförsäljning inte skulle ha några negativa konsekvenser för folkhälsan, utan stället skulle vara en möjlighet att stärka näringslivet och turismen.

### Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag

- att kontinuerligt kartlägga tillgängligheten i länets besöksnäring.
- att medverka i arbetet för att säkra Restauranghögskolan i Grythyttan.



## Kultur – en förenande kraft i samhället

Kultur är en sammanlänkande kraft som binder samman människor och ger oss möjligheten att utöka våra perspektiv. Genom kulturella upplevelser kan vi uppleva välbefinnande och läkning, oavsett om det är genom en skogs promenad, teaterföreställning, dans, konst eller en vacker solnedgång. Det är en påminnelse om att människan är mer än en maskin och att kulturen är en del av vår gemensamma historia som förenar såväl det gamla och det nya Sverige som vår kultur i alla delar av länet. Denna koppling är av stor betydelse och bör därför värderas och bevaras.

## Kultur för ett levande och attraktivt län

För att regionen ska kunna växa och utvecklas är kulturen av central betydelse. Genom att ha en tydlig inriktning för den regionala kulturverksamheten i den Regionala kulturplanen kan man uppmärksamma jämställdhet och prioritera barn och unga. Det är viktigt att kulturen är tillgänglig för alla invånare i hela länet, oavsett var man bor. Detta innebär att kulturen måste finnas tillgänglig både fysiskt och digitalt, och att det krävs en balans mellan möjligheten att resa och att kulturen når ut till alla delar av länet.

Tillgängligheten till kulturen är en demokratifråga och kulturen bör vara inkluderande för personer med funktionsnedsättning både som utövare och mottagare av kultur. Det är också viktigt att följa upp verksamheten regelbundet utifrån dessa aspekter. För att kunna genomföra detta krävs det en kraftsamling i samverkan mellan länets kulturaktörer. De etablerade kulturinstitutionerna utgör en grund och plattform för att bära och förnya utvecklingsprojekt inom kultursektorn. Därför bör samarbetet mellan kulturinstitutioner, entreprenörer och andra aktörer uppmuntras.

För att uppnå tillväxt i länet är det viktigt att kulturutövare och kulturföretag samarbetar och hittar nya samarbeten med mer traditionella företag i regionen. Detta innebär att det finns stora möjligheter för kulturutövare att tänka utanför boxen och att använda lokaler mer effektivt genom samordning och samarbete.

## Kultur på hög nivå

De regionala kulturinstitutionerna har ett mångfasetterat uppdrag och ska erbjuda länets invånare kultur av hög kvalitet. Region Örebro Län har ett ansvar att tillsammans med kulturinstitutionerna säkra kulturens framtid. De regionala kulturinstitutionerna behöver också arbeta aktivt med att öka sin självfinansieringsgrad. En större grad av självfinansiering leder till friare och mer oberoende kulturinstitutioner.





Örebro slott är en viktig tillgång som lockande resmål i vårt län. Region Örebro län ska skapa förutsättningar för Länsmuseum att utveckla slottsutställningen för att ytterligare stärka besöksattraktionen.

Alfred Nobels Björkborn är en viktig del i länets industri- och kulturarv och har stor potential att bidra till besöksnäringen i hela länet.

Örebro läns museum har begränsade resurser i en nationell jämförelse, både generellt och vad avser möjligheten att visa konst. Likväl är det viktigt att Länsmuseum uppfyller en för länet central roll i bild- och formsammanhang, En diskussion behöver föras med Örebro kommun om muséets roll och uppdrag i syfte att stärka det kommunala engagemanget. Det är också viktigt att Örebro läns museums lokaler så snart som möjligt kan tas i bruk igen.

Örebro länsteater ägs gemensamt av Region Örebro län och Örebro kommun. Örebro länsteater har två scener i Örebro, Örebro teater och Nya China, men uppdraget inkluderar konstnärlig närvaro i hela länet.

Länsmusiken som ägs av Örebro kommun och Region Örebro län producerar, utvecklar och stödjer professionell musik. Verksamheten utgår från Örebro konserthus men inkluderar också kreativa samarbeten för att gynna länets musikaliska kulturutbud som helhet.

Alla dessa kulturinstitutioner är betydande för vår region och därför behövs tydlig redovisning och uppföljning av verksamheterna.

#### **Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag**

- att öka det kommunala engagemanget i Örebro läns museum

### **Kultur – en arena för folkbildning**

Regionens bibliotek har en viktig del i regionens folkbildning, därför är det viktigt att de når brett. Ett nutida bibliotek är inte längre bara böcker och därför måste den digitala utvecklingen gå framåt på dessa områden. Den digitala utvecklingen ska beaktas av kulturinstitutionerna i länet och användas för att på bästa sätt locka fler besökare. Att använda sig av digital teknik kan hjälpa till i arbetet att nå hela regionen.

Folkbildningen har en stor betydelse som kulturspridare. Studieförbunden är den i särklass största kulturarrangören med många arrangemang, ofta genomförda tillsammans med föreningslivet. Demokratikriteriet är väldigt viktigt att ta i beaktande vad gäller dessa verksamheter. En viktig poäng med studieförbunden är att de ska verka för gemenskap och inte splittring, därför är det viktigt att förbunden inte har etniska förtecken utan är öppna för alla.

Den verksamhet som bedrivs inom folkbildningen främjar i allra högsta grad folkhälsan. Det egna frivilliga skapandet skapar egenvärde, självkänsla och välmående. Det motverkar dessutom isolering och utanförskap. Region Örebro län tilldelar det civila samhället bidrag för 1–3-åriga projekt inom kultursektorn. Det civila samhället utgör en viktig arena där ideella föreningar, nätverk, stiftelser med flera kan bidra till kulturutbudet. Regionens projektstöd ska i möjligaste mån komma alla kommuner till del.

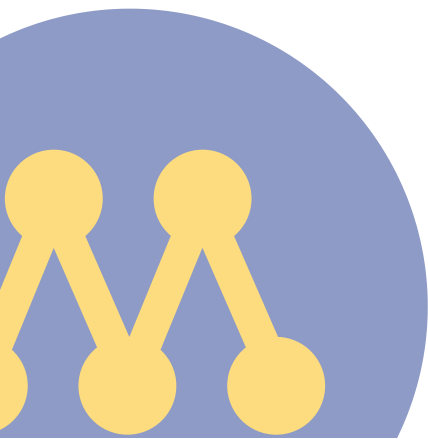
## **Kultur – för ett blomstrande föreningsliv**

Länets olika föreningar är viktiga. Allt från politiska ungdomsförbund, idrottsföreningar, ungdomsorganisationer, kulturföreningar och mycket annat. I ett samhälle är dessa frivilliga krafter en nyckel för att människor ska finna mening i tillvaron. Små gemenskaper är en fundamental pusselbit i ett lyckat samhällsbyggande. För många av dessa föreningar är stödet från Regionen viktigt, men föreningarna själva behöver också arbeta aktivt med att öka självfinansieringen. Detta ökar föreningarnas demokrati och oberoende. Det är viktigt att de föreningsbidrag som Region Örebro län delar ut kontinuerligt följs upp och utvärderas.

Länets föreningar kan bidra på många olika sätt. Föreningsgemenskap bör bidra till integration och jämställdhet. Länets föreningar ska inte bidra till segregering. Föreningar som bygger på etnicitet ska därför inte tilldelas bidrag. De föreningar som specifikt arbetar med ungdomar ska ha en policy för ANDT (alkohol, narkotika, doping och tobak).

### **Regionala tillväxtnämnden får i uppdrag**

- att utvärdera effekten av de olika stöden och att mottagarna uppfyller regelverkens krav.
- att se över regelverken och säkerställa att de ställer relevanta krav på verksamheten, deltagande och demokrati.





**Gemensam nämnd  
för  
företagshälsovård  
samt tolk- och  
översättarservice**



Den gemensamma nämnden för företagshälsovård samt tolk- och översättarservice har det övergripande ansvaret för det arbete som förvaltningen Företagshälsa och tolkförmedling bedriver. Det sker gemensamt för Region Örebro län, Örebro kommun, Kumla kommun, Hallsbergs kommun, Lindesbergs kommun, Laxå kommun, Ljusnarsbergs kommun, Lekebergs kommun och Nora kommun. Förvaltningen består av två verksamheter, dels Regionhälsan som avser företagshälsa och dels Tolk- och översättarservice som avser språktolkning och översättningar. Syftet är att tillhandahålla relevanta tjänster till anslutna kundorganisationer och bidra till att skapa goda förutsättningar för gott arbetsmiljöarbete samt underlätta kommunikation där gemensamt språk saknas.

## Tolk- och översättarservice

Vid lättare tolkning bör möjligheten att använda översättningsprogram ses över. Vid tolkuppdrag som inte kräver platstolkning ska alltid distanstolkning erbjudas som första alternativ. För att få tillgång till platstolkning ska alltid särskilda skäl eller lagkrav ligga till grund för att få detta beviljat. Genom utökad användning av distanstolkning minskar resor och restid för tolkarna, vilket innebär att en större del av arbetstiden kan ägnas åt faktisk tolkning. Samtidigt ökar tillgängligheten och det blir lättare att snabbt få tolkhjälp om sådan behövs.

### Gemensamma nämnden för företagshälsovård samt tolk- och översättarservice får i uppdrag

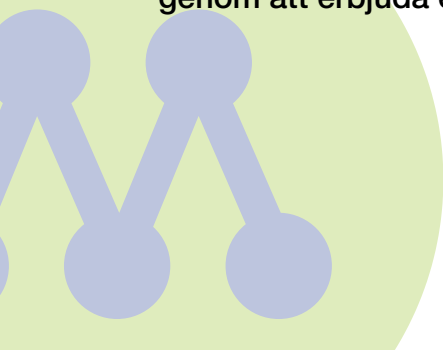
- att utveckla skärmtolkning samt aktiv telefontolkning för att öka tillgängligheten och samtidigt minska resor och restid.
- att följa utvecklingen inom AI-tolkning samt implementering av detta när tekniken tillåter.

## Företagshälsovård

### Mål

- **Regionhälsan ska erbjuda tjänster och verksamheter som är konkurrenskraftiga**

Genom att satsa mer på förebyggande arbete har företagshälsovården möjlighet att bidra till minskad sjukfrånvaro i medlemskommunerna och skapa attraktivare arbetsplatser genom att erbjuda en bra arbetsmiljö.



Företagshälsan medlemmar har över 30 000 anställda vilket gör att man har möjlighet att påverka den allmänna hälsan positivt, såväl den fysiska som den psykiska, hos personalen med liten eller ingen kostnad.

Företagshälsovården kan kommunicera de goda effekterna med fysiska aktiviteter och bra kost till över 30 000 ambassadörer vilket även kan ha positiv effekt på hälsan hos övriga kommuninnevånare i medlemskommunerna.

### **Gemensamma nämnden för företagshälsovård samt tolk- och översättarservice får i uppdrag**

- att aktivt arbeta för att minska sjukfrånvaron.
- att ta fram adekvata mätetal för konkurrenskraften hos nämndens verksamheter.



# Patientnämnden



Budget 2024 med plan 2025-2026 Region Örebro Län

## Mål

- **Nämndens rapporter är kända och används i verksamhets- och kvalitetsutvecklingen i hälso- och sjukvården och tandvården.**

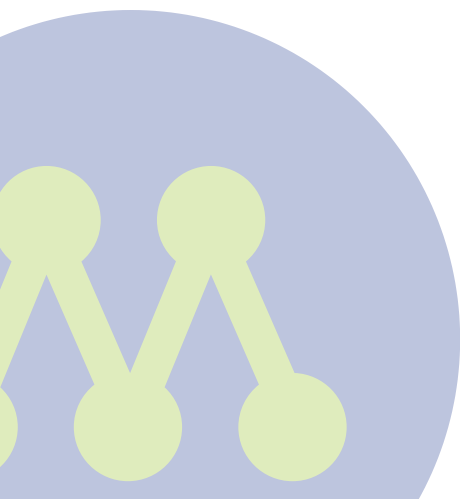
Till patientnämnden kan länets invånare vända sig för att lämna synpunkter och klagomål gällande:

- Hälso- och sjukvård i Region Örebro län
- Hälso- och sjukvård i Örebro läns kommuner
- Hälso- och sjukvård som utförs av privata vårdgivare enligt avtal med Region Örebro län eller någon av länets kommuner
- Folk tandvården eller annan tandvård som helt eller delvis finansieras av Region Örebro län
- Den kommunala elevhälsans medicinska insatser

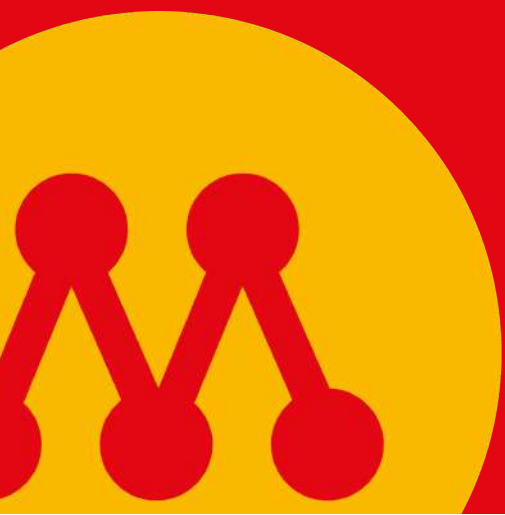
Patientnämndens uppgift är att hjälpa både patienter och närstående att föra fram synpunkter och klagomål till vårdgivaren och att se till att vårdgivaren besvarar dessa. Patientnämnden kan också hjälpa medborgare att få information som behövs för att ta till vara medborgarens intressen i vården.

Det åligger patientnämnden att särskilt beakta barnens bästa om patienten är barn. Verksamheten har utvecklat arbetssätt för hur synpunkter och klagomål på vården ska tas omhand och hur barnets bästa ska beaktas.

Patientnämnden gör ingen bedömning av klagomålet och tar inte ställning till om vårdgivaren har begått fel. Patientnämnden utser också stödpersoner till patienter som vårdas enligt tvångsvårdslagstiftning. Patientnämndens kansli tar fram rapporter om patientens synpunkter och klagomål på vården. Nämndens rapporter utgör ett viktigt underlag i arbetet med att stödja, kvalitetsutveckla och förbättra hälso- och sjukvården.



# Ekonomi



## 1.1 Ekonomi

### 1.1.1 Internationell och svensk ekonomi

Världsekonomin präglas 2023 av den ännu höga inflationen, trots att den i de flesta länder i år blir lägre än 2022. Vad som därtill utmärker 2023 är låg global BNP-tillväxt. Till stor del är detta följderna av hög inflation och stigande räntor 2021–2023. Hushåll världen över möter kraftigt ökande levnadsomkostnader medan lönsamheten pressas alltmer i räntekänsliga delar av näringslivet. Den höga inflationen tvingar centralbanker världen över till fortsatt åtstramande penningpolitik också i år.

Trots efterfrågeförsvagningar har arbetsmarknaden i flera länder hittills stått emot oväntat väl. Sysselsättningstillväxten mattades dock av 2022, varpå den nedgång av andelen arbetslösa som syns i flertalet länder tycks ha upphört. Svagare sysselsättning och stigande arbetslöshet väntas på flera håll i år, inte minst i Sverige. Den svaga omvärldstillväxten bidrar i år till att svensk ekonomi tappar fart. BNP utvecklas svagare i Sverige än i de flesta andra OECD-länder och minskar med 1,0 procent jämfört med 2022. Den svenska inflationen beräknas i år vara högre än i flertalet jämförbara länder.

Att svenska hushåll är högt skuldsatta och har kort genomsnittlig räntebindning ger snabbt betydande negativa effekter för hushållens reala disponibela inkomster. Till årets nedgång av svensk BNP bidrar, förutom sjunkande hushållskonsumtion, en fortsatt nedgång i bostadsbyggandet. Sysselsättningen dämpas med fördröjning, men en högre löneökningstakt i år och nästa år motverkar försvagningen av skatteunderlaget. De högre löneökningarna ger dock inte mer resurser till kommuner och regioner, då även löneökningarna i dessa sektorer väntas bli höga. I reala termer beräknas det kommunala skatteunderlaget sjunka i 2023, med 2,5 procent. Det är första gången sedan 2004 som det reala skatteunderlaget minskar.

### Regionsektorns resultat 2022

Verksamhetens resultat för regionerna uppgick år 2022 till 24 miljarder kronor. Resultatet innebar en förbättring med 10 miljarder kronor jämfört med 2021.

Verksamhetens intäkter minskade från 101 miljarder kronor 2021 till 93 miljarder kronor 2022. Minskningen motsvarar 7 procent. Verksamhetens kostnader ökade marginellt med 4 miljarder kronor. Finansiella intäkter minskade med 10 miljarder kronor medan finansiella kostnader ökade med 12 miljarder kronor.

Till följd av sämre finansnetto redovisade regionerna ett betydligt lägre resultat 2022 jämfört med 2021. Årets resultat uppgick till 9 miljarder kronor, 13 miljarder kronor lägre än 2021. Samtliga regioner redovisade ett positivt verksamhetsresultat för 2022. Årets resultat var negativt för 7 av 21 regioner. (Källa: SCB)

### Prognos 2023 och 2024 för regionsektorn

Trots starka ekonomiska resultat i regionerna de senaste åren bedömer SKR att sektorn står inför två ekonomiskt besvärliga år. 17 av 21 regioner har år 2023 beslutat om en negativ budget. De

ekonomiska utmaningarna är en konsekvens av generella kostnadsökningar, att inflationen bidrar till ökade kostnader för pensioner samt strukturella underskott som styrande politiska partier inte lyckats arbeta bort. År 2023 bedömer SKR att resultatet i regionsektorn blir -14 miljarder kronor. Ytterligare försämringar är att vänta 2024.

De ekonomiska förutsättningarna innebär att alla regioner står inför stora ekonomiska utmaningar och kommer att behöva ta beslut om åtgärder för 2024 som förbättrar resultatet.

### 1.1.2 Budget för 2024 samt plan för 2025 och 2026

#### **Allmänna förutsättningar**

Resultatbudgeten baseras på ekonomiskt utfall till och med 2022 samt SKRs prognos för skatteunderlag och löne- och prisindex från april 2023. Resultatbudgeten omfattar de ekonomiska effekterna av tidigare beslutade särskilda satsningar. En planeringsreserv finns för respektive år för att kunna möta tillfälliga resultatsvängningar. I de regiongemensamma posterna finns kostnader för pensioner, vilka har beräknats utifrån Skandias prognos per 31 december.

Finansnettot är budgeterat utifrån att investeringar görs med viss upplåning och en avkastning på placerade medel på 5 procent. Hela avkastningen budgeteras att realiseras. För åren 2025 och framåt budgeteras realiserade finansiella intäkter motsvara den finansiella kostnaden för pensionsskulden respektive år. Mellanskillnaden dessa år mellan den beräknade avkastningen om 5 procent och det som räknats in i resultaträkningen redovisas som orealiserade värdeökningar i resultatbudgeten. Dessa får inte räknas in i balanskravet.

#### **Skattesats**

Skattesatsen är oförändrad, 11,55 kronor, för Region Örebro län år 2024.

#### **Skatteintäkter, generella bidrag och specialdestinerade statsbidrag**

SKR har lämnat planeringsförutsättningar för regionerna för åren 2022-2024. Skatteintäkterna år 2024 beräknas till 8 763 miljoner kronor.

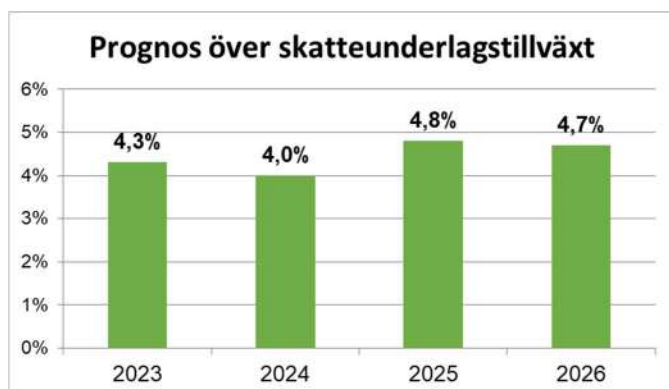
Generella statsbidrag och utjämningsavgiften beräknas sammantaget till 3 220 miljoner kronor. I beloppet ingår statsbidraget för läkemedelsförmånen 2023. Justering av statsbidraget för läkemedelsförmånen för kommande år blir känt i början av 2024. Efter beslutet tar regionstyrelsen beslut om tilläggsbudgetering till berörda nämnder.

När det gäller övriga generella statsbidrag baseras dessa på statsbudgeten 2023 samt SKRs bedömningar till exempel vad avser förändringar i de parametrar som ingår i inkomst- och kostnadsutjämningsystemen. Det innebär att budgeten för övriga generella statsbidrag vare sig är utökad jämför med 2023 eller inflationssäkrad.

Riktade statsbidrag som är kopplade till befintliga överenskommelser mellan staten och SKR ingår inte i budgeterad ram. De riktade statsbidrag tillfaller berörd nämnd utifrån hur kriterierna för

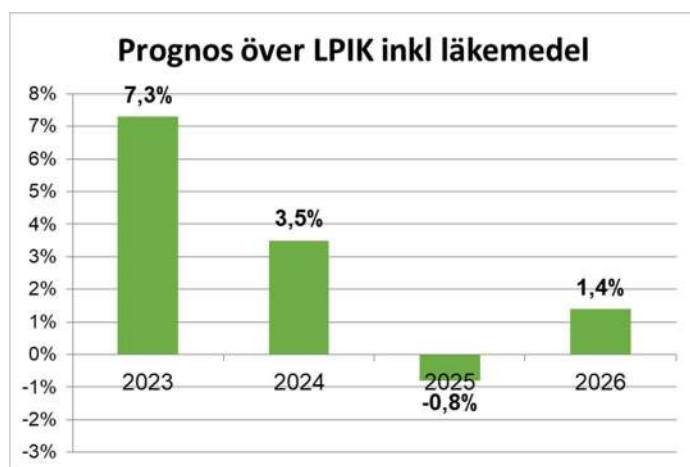


respektive riktat statsbidrag uppfylls. I det fall nya eller utökade statsbidrag beslutas efter att regionfullmäktiges budget har fastställts ska regionstyrelsen fatta beslut om vilka nämnder som får ta del av statsbidraget.



### Bedömd prisutveckling i sektorn

I löne- och prisindex (LPIK) ger SKR sin bedömning av regionsektorns prisutveckling. LPIK baseras på SKR:s ekonomiska antaganden och ändras i takt med nya bedömningar av samhällsekonomin. I indexet ingår inga volymförändringar. Aktuell prognos över LPIK inklusive läkemedelspriser framgår av grafen nedan.



### Ramar till verksamheterna

Ramarna till styrelse och samtliga nämnder räknas upp med LPIK inklusive läkemedel. Uppräkningen för 2024 uppgår till totalt 389 miljoner kronor.

### Ekonomiska åtgärder

De ekonomiska förutsättningarna innebär att budgeten för 2024 omfattar flera åtgärder.

- Ökade intäkter. Regionens taxor och avgifter höjs med 15 procent inom kollektivtrafiken och 10% inom hälso- och sjukvården samt övrig verksamhet. Beräknad effekt uppgår till ca 87,8 miljoner kronor.

- Kostnadsreduceringar som uppgår till 482 miljoner kronor. Reduceringarna ska fokusera på den stora administrativa överbyggnad som arbetats upp under många år. Både inom hälso- och sjukvården men också inom övrig verksamhet i organisationen. Detta ska leda till att Region Örebro län fokuserar på att klara av sitt kärnuppdrag, dvs en tillgänglig hälso- och sjukvård. Kostnadsreduceringar görs också inom den politiska organisationen genom en avskaffning av kulturnämnden. Budgeten innebär att samtliga nämnder får i uppdrag att reducera sina kostnader enligt nedan.

<b>Kostnadsreducering per nämnd</b>	<b>mnr</b>	<b>Intäktsförstärkning per nämnd</b>	
Regionfullmäktige	1,0	Regionstyrelsen	2,1
Regionkansliet/Regionstyrelsen	40	Hälso- och sjukvårdsnämnd	29,6
Hälso- och sjukvårdsnämnd	360	Folktandvårdsnämnd	14,4
Folktandvården	10,6	Servicenämnd	5,5
Servicenämnd	10,7	Kollektivtrafiknämnd	34,7
Kollektivtrafiknämnd	21	Regional tillväxtnämnd	1,4
Regional tillväxtnämnd	24,2	Kulturnämnd	0,1
Kulturnämnd	25		
<b>Summa</b>	<b>492,5</b>	<b>Summa</b>	<b>87,8</b>

### **Särskilda prioriteringar**

För år 2024 och framåt kommer Moderaternas prioriteringar vara på kärnuppdraget, dvs hälso- och sjukvården. En stor reduktion görs på hela organisationen med fokus på att minska den administrativa överbyggnad som byggts upp under en lång tid. Inte minst inom hälso- och sjukvården. Med en anställningstakt på cirka 200 nya medarbetare varje år, varav minst hälften inom administrativa yrken, ska ett anställningsstopp för administrativ personal som inte arbetar vårdnära införas. En reduktion av antalet administrativa tjänster ska också ske. Nya arbetsätt, enklare digitala system, lokalt ledarskap och en satsning på primärvården ska leda till en kostnadsreducering inom organisationen. En besparing läggs också på den politiska organisationen genom att kulturnämnden tas bort.

En förstärkning om totalt 240 miljoner kronor görs inom hälso- och sjukvården där 200 miljoner förstärker HS-nämndens ram och 40 miljoner förstärker primärvårdens (Hälsoval) ram.

### **Ekonomiska reserver**

Stor osäkerhet avseende de kommande årens ekonomiska förutsättningar medför behov av ekonomiska reserver. Följande reserver budgeteras:

- En planeringsreserv behövs för att kunna möta eventuella uteblivna intäkter eller tillkommande kostnader som uppstår under året. För samtliga år i planperioden budgeteras en planeringsreserv på 30 miljoner kronor, vilken styrelsen kan besluta om att disponera.
- Regionens resultat 2022-2023 kommer att vara svaga och tillsammans med hög investeringsnivå bidra till en ökad låneskuld. Under de följande åren förväntas resultaten

förbättras. En ekonomisk buffert budgeteras dessa år som kan bidra till amortering av regionens låneskuld.

### Årets resultat

Utifrån ovanstående förutsättningar uppgår årets resultat och balanskravsresultat till 202 miljoner kronor år 2024, 776 miljoner kronor år 2025 och 1042 miljoner kronor år 2026.

### Investeringar i anläggningstillgångar

Investeringsramarna för 2024 uppgår sammantaget till 632 miljoner kronor.

Nämnd (mnkr)	Immateriella	Fastigheter	MT	IT	Övr invest	Totalt
Regionstyrelsen inkl oförutsett 10 mnkr					13,5	13,5
Hälso och sjukvårdsnämnden	3,0		141,6		36,4	181,0
Folktandvårdsnämnden			7,4		3,0	10,4
Servicenämnden		254,2		127,1	27,2	408,5
Kollektivtrafiknämnden					18,3	18,3
Regional tillväxtnämnd					0,4	0,4
Gem nämnden/företagshälsa tolförmedl						0,0
<b>SUMMA</b>	<b>3,0</b>	<b>254,2</b>	<b>149,0</b>	<b>127,1</b>	<b>98,8</b>	<b>632,1</b>

### Finansiering av investeringar

Utgångspunkten i Region Örebro läns strategi för finansiering av investeringar är att de över tid ska ske med egna medel. Lånefinansiering ska därför endast förekomma vid höga investeringsnivåer eller för finansiering av fastigheter med externa hyresgäster.

I de fall en fastighet med externa hyresgäster finansieras med externa lån ska finansieringskostnaden via hyran betalas av den externa hyresgästen. Huvudregeln för investeringar för eget bruk är att de över tid ska finansieras med avskrivningar och årets resultat, det vill säga egenfinansieras.

Om ytterligare likviditetsbehov ändå uppstår ska regionen i första hand använda tillgängliga medel i likviditetsfonden. I andra hand ska finansiering ske genom långfristig upplåning eller att kortfristigt använda checkräkningskrediten. Val av upplåningsalternativ beror på hur lång period som likviditetsbehovet bedöms finnas samt ränteläge. Inför 2024 finns flera osäkerhetsfaktorer i vår omvärld och inom regionen, till exempel utvecklingen av skatteunderlag, konjunkturen, inflationen, hur snabbt beslutad investeringsbudget genomförs, hur snabbt beslutade ekonomiska åtgärder i regionens verksamheter får effekt med flera, som innebär att regionens betalningsberedskap behöver säkras genom att utöka regionens checkräkningskredit.

För att säkerställa att regionen under 2024 har en tillfredsställande likviditetsberedskap beslutas följande:

1. Låneramen utökas med 10 miljoner kronor för finansiering av investeringar i fastigheter med externa hyresgäster. Aktuellt projekt avser upprustning av Läns museet.

2. Regionens checkräkningskredit utökas med 1 miljarder till 2 miljarder kronor.

### Utlåning och borgensåtagande för andra juridiska personer

Region Örebro län har lämnat långfristigt lån till dotterbolaget Region Örebro läns förvaltnings AB på 182 miljoner kronor. Därutöver lämnas ett lån till Svenskt Ambulansflyg på 20 miljoner kronor och Arkiv Centrum på 0,5 miljoner kronor.

Borgensåtagandena för andra juridiska personer, det vill säga utnyttjade borgensbelopp, uppgår till 2 077 miljoner kronor vid årsskiftet 2022, varav den största är Länsgården Fastigheter AB om 1 225 miljoner kronor. Totalt har Region Örebro län en beviljad borgen för lån till Länsgården Fastigheter AB på 2 719 miljoner kronor. För Svealandstrafiken AB:s investeringar i fordon lämnar Region Örebro län en borgen om 600 miljoner kronor, vilken vid årsskiftet nyttjades om 351 miljoner kronor. Svealandstrafiken planerar för ytterligare investeringar i framförallt elfordon närmsta tiden så utnyttjad borgen kommer att öka kommande år. Övriga större borgensåtaganden avser solidarisk borgen för AB Transitio om 396 miljoner kronor avseende finansiering av spårfordon samt borgen för Örebro Läns Flygplats AB som nyttjas till 78 miljoner kronor.

Region Örebro län har lämnat långfristigt lån till dotterbolaget Region Örebro läns förvaltnings AB på 182 miljoner kronor. Därutöver lämnas ett lån till Svenskt Ambulansflyg på 4 miljoner kronor och Arkiv Centrum på knappt 1 miljon kronor.

Kreditlimiter för bolag som den 1 januari 2024 ingår i regionens koncernkontosystem uppgår till:

	(mnkr)
Länstrafiken Örebro AB	0
Scantec AB	5
Länsgården Fastigheter AB	10
Region Örebro läns förvaltnings AB	0

Region Örebro län debiterar en borgensavgift i de fall borgen för lån lämnas till hel- eller delägt bolag som bedriver verksamhet på en konkurrensutsatt marknad. Borgensavgifter gäller från 2024 enligt följande:

Länsgården Fastigheter AB	0,40%
Örebro läns flygplats AB*	0,35%
Svealandstrafiken AB**	0,40%
Scantec AB	0,40%

\*) samordnad med Örebro kommun

\*\*\*) samordnad med Region Västmanland

## Pensionsmedelsportfölj

Pensionsskulden i balansräkningen prognostiseras öka kommande år till följd av att vissa grupper anställda fortsatt har ett intjänande av förmånsbestämd ålderspension, samt till följd av hög inflation hög nivå på värdesäkringen av redan intjänade pensionsrätter.

För att säkerställa att pensionsmedelsportföljen i framtiden matchar skuldjusteringar till följd av variationer i inflation, diskonteringsränta och livslängdsantaganden är målsättningen att skuldtäckningsgrad uppgår till 120 procent. Värdeökningarna utöver 120 procent kan därefter användas till amorteringar eller finansiering av investeringar.

Region Örebro län har årligen sedan 2008, med undantag för återlån under åren 2017-2020, gjort avsättningar till pensionsmedelsportföljen motsvarande förändringen av pensionsskulden i balansräkningen respektive år. I budgeten ingår för åren 2024-2025 avsättningar motsvarande förändringen av pensionsskulden. För 2024 innebär det en avsättning om 512 miljoner kronor.

Från den 1 januari 2023 gäller det framåtriktade, helt avgiftsbestämda, pensionsavtalet AKAP-KR i kraft för alla nyanställda inom kommun, region och kommunala bolag. AKAP-KR öppnar också för flertalet anställda som omfattas av äldre pensionsavtal att välja AKAP-KR. Detta val ska ske senast den 31 maj 2023. Andelen som kommer att välja AKAP-KR kommer att avgöra framtida storleken på nya avsättningar. Budgeterade årliga placeringar i pensionsportföljen bygger på att samtliga personer som kan stanna kvar i AKAP-KL väljer att stanna kvar. Om en större andel skulle välja det nya avtalet innebär det större årliga utbetalningar till de anställda, samtidigt som det medför motsvarande lägre behov av årliga placeringar i pensionsmedelsportföljen.

## Känslighetsanalys

En känslighetsanalys är ett sätt att visa hur olika förändringar i Region Örebro läns omvärld påverkar organisationen finansiellt och kan utgöra ett underlag till bedömningar och beslut. I nedanstående tabell redovisas hur ett antal händelser påverkar regionorganisationens ekonomi:

Känslighetsanalys	Kostnader/intäkter (mnkr)
Löneförändring 1 procent	± 77
Förändring av övriga driftskostnader 1 procent	± 59
10 öre förändrad utdebitering	± 73

### 1.1.3 Riktlinjer för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv

I och med beslutet om verksamhetsplan med budget beslutar regionfullmäktige om följande riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Målet för Region Örebro läns ekonomiska politik är att skapa en långsiktig, stark ekonomi samt uppnå en verksamhetsmässig och finansiell, god hushållning.

Grundtanken med god ekonomisk hushållning i Region Örebro län är att varje generation av länets invånare ska bära kostnaderna för den service som de själva beslutar om och drar nytta av samt att gjorda investeringar ska kunna ersättas. Det medför att god ekonomisk hushållning idag är en förutsättning för att också i framtiden bedriva och utveckla en bra verksamhet för länets invånare.

En långsiktig stark ekonomi omfattar att ha reserver som klarar anpassningar från högkonjunktur till lågkonjunktur utan drastiska åtgärder. Det krävs därför mer än nollresultat för att finansiera verksamheterna över tid. Över mandatperioden ska utvecklingen av Region Örebro läns resultat, tillgångar och skulder resultera i att soliditeten (inklusive samtliga pensionsförpliktelser) som uppgick till -5 procent i bokslutet 2022 blir positiv senast 2030.

Region Örebro läns intäkter i form av skatter och statsbidrag utgör den ekonomiska ramen för omfattningen på den verksamhet som regionorganisationen kan erbjuda till länets invånare. Därför är det av största vikt att respektive verksamhets omfattning anpassas efter de ekonomiska ramarna och redovisar ett resultat varje år som är noll eller större. Den ekonomiska styrningen av verksamhetens omfattning innebär även att varje verksamhet ska ta hänsyn till, och inom befintlig ram, finansiera förändrade avskrivningskostnader till följd av beslutade investeringar.

Region Örebro län ska använda tillgängliga resurser på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. Det innebär att verksamhet bedrivs på rätt sätt, med rätt insatta resurser och vid rätt tidpunkt. Detta gäller oavsett om verksamheten bedrivs i regionorganisationens regi eller av privata entreprenörer.

För att uppfylla kravet på god ekonomisk hushållning ska huvuddelen av finansiella och verksamhetsmässiga mål vara uppfyllda. Vid bedömningen om kraven på god ekonomisk hushållning har uppfyllts ska årets resursutnyttjande ställas mot verksamheternas övergripande måluppfyllelse.

### **Riktlinjer för resultatutjämningsreserv**

Riksdagen har beslutat att kommuner och regioner under vissa förutsättningar kan avsätta medel i en resultatutjämningsreserv (RUR). Resultatutjämningsreserven ska ge en möjlighet för kommuner och regioner att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, att bygga upp en reserv under goda tider för att senare kunna utnyttja reserven i sämre tider.

Följande riktlinjer för resultatutjämningsreserv gäller för Region Örebro län:

Reservering till RUR:

- Reservering till resultatutjämningsreserven får göras med ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsutredning som överstiger 1 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning om det egna kapitalet är positivt.
- Om det egna kapitalet är negativt, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, ska gränsen för när reservering får ske i stället uppgå till 2 procent.
- Resultatutjämningsreserven får uppgå till högst 10 procent av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

- Det är regionfullmäktige som i samband med att årsredovisningen behandlas beslutar om reservering till RUR.

Fullmäktige kan besluta om att disponera medel ur resultatutjämningsreserv (RUR) om regionfullmäktige bedömer att reserven helt eller delvis behövs för att ett visst år bidra till att klara balans i ekonomin. Det kan exempelvis vara aktuellt i en konjunkturedgång, när det reala skattunderlaget är lågt eller vid andra omständigheter som påverkar de ekonomiska förutsättningarna negativt. Om medel från RUR planeras att användas ska det aviseras inom ramen för den normala planerings-/uppföljningsprocessen. Slutligt beslut fattas av regionfullmäktige i samband med årsredovisningen.

### **Finansiella mål och uppdrag**

Mål: Region Örebro län bedriver verksamhet med hög effektivitet och hög produktivitet.

Soliditeten förbättras.

Region Örebro län redovisar över mandatperioden 2023-2026 ett resultat som motsvarar minst 1,25 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

Styrelsen och nämnderna ska var för sig redovisa ett resultat i balans

Betalningsberedskapen uppgår vid varje tillfälle till minst en månad

Uppdrag:

Regionstyrelsen och samtliga nämnder får i uppdrag: att fortsätta förändrings- och effektiviseringsarbete för att klara ekonomi i balans varje år under perioden 2023-2026.

Arbetet ska resultera i konkreta, hållbara och långsiktiga åtgärder, med redovisning av åtgärdernas konsekvenser. Uppföljning ska ske i varje del- och årsrapportering till såväl Regionstyrelse som till Regionfullmäktige.

Regionstyrelsen och Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag: att genomföra ett utvecklingsarbete för att tydligt effektivisera de administrativa processerna i vården, minska den administrativa bördan och överbyggnaden, samt tillföra digitala verktyg för att skapa mer effektiva vårdprocesser och en mer ändamålsenlig ledning och styrning.

Regionstyrelsen får i uppdrag att utreda vilka av Region Örebro län ägda, direkt eller via bolag, fastigheter som är lämpliga att säljas. Utredningen ska avrapporteras vid delårsrapportering.

Regionstyrelsen och samtliga nämnder får i uppdrag: att ta fram relevanta mått för att kontinuerligt mäta effektivitet och produktivitet i den egna verksamheten.

### **Budgetkalkyl**

Bilagor

Bilaga 1: Budget 2024 samt plan 2024-2025

<b>RESULTATRÄKNING mnkr</b>	<b>Utfall 2022</b>	<b>Budget 2023</b>	<b>Budget 2024</b>	<b>Plan 2025</b>	<b>Plan 2026</b>
Budgetramar till nämnderna		-10 219	-10 921	504	386
Löne- och prisjustering		-451	-389	92	-160
Inflationsbuffert		-158	0	0	0
Särskilda prioriteringar		-307	-240	-240	-240
Effektiviseringar			482	482	482
Resultatåterställning				-300	-300
Regionstyrelsens planeringsreserv, årets		-50	-30	-30	-30
Regionstyrelsens planeringsreserv, föreg års		0	0	-30	-30
Regionstyrelsens verksamhetskostnad		-217	-241	-236	-233
<b>Verksamhetens nettokostnader</b>	<b>-11 020</b>	<b>-11 402</b>	<b>-11 340</b>	<b>766</b>	<b>897</b>
<b>Skatteintäkter</b>	<b>8 217</b>	<b>8 414</b>	<b>8 763</b>	<b>9 145</b>	<b>9 537</b>
<b>Generella statsbidrag och utjämning</b>	<b>3 193</b>	<b>3 100</b>	<b>3 220</b>	<b>3 222</b>	<b>3 259</b>
<b>Verksamhetens resultat</b>	<b>390</b>	<b>112</b>	<b>644</b>	<b>601</b>	<b>899</b>
Finansiella intäkter	157	296	310	351	371
Finansiella kostnader	-792	-638	-752	-186	-236
<b>Finansnetto</b>	<b>-635</b>	<b>-342</b>	<b>-442</b>	<b>165</b>	<b>134</b>
<b>Årets resultat</b>	<b>-245</b>	<b>-229</b>	<b>202</b>	<b>766</b>	<b>1 033</b>
<b>Balanskravsjusteringar</b>	<b>545</b>	<b>75</b>	<b>0</b>	<b>-214</b>	<b>-175</b>
<b>Årets resultat efter balanskravsjusteringar</b>	<b>300</b>	<b>-155</b>	<b>202</b>	<b>552</b>	<b>858</b>



DRIFTREDOVISNING, mnkr	Aktuell ram 2023*	Justeringar inför 2024	Löne- o pris-uppräknig	Prioriteringar	Effektiviseringar	Ramar till nämnderna 2024
<b>Budgetramar till nämnderna</b>						
Regionfullmäktige	-19,0		-0,7		1,0	-18,7
Regionstyrelsen						
varav						
- Regionstyrelsen och regionkansliet	-389,1	3,5	-13,5		40,0	-359,1
- Hälsovalsenheten	-2 077,9		-74,5	-40,0		-2 192,5
- Tandvårdsenheten	-261,2		-9,1			-270,3
Hälso- och sjukvårdsnämnd	-7 221,3	9,0	-255,7	-200,0	360,0	-7 308,0
Forsknings- och utbildningsnämnd	0,0		0,0			0,0
Folktandvårdsnämnd	0,0		0,0			0,0
Service-nämnd	-51,7		-1,8		10,7	-42,8
Kollektivtrafiknämnd	-677,9		-23,7		21,0	-680,6
Regional tillväxtnämnd/Kulturnämnd	-156,7	40,0 *	-4,1		24,2	-196,8
Kulturnämnd	-121,9	0,9 **	-4,2		25,0	0,0
Gem nämnd för företagsh.o tolk	0,0		0,0			0,0
<b>Summa budgetramar till nämnderna</b>	<b>-10 976,8</b>	<b>53,4</b>	<b>-387,4</b>	<b>-240,0</b>	<b>482,0</b>	<b>-11 068,8</b>
- Inflationsbuffert	-157,8					0,0
- Regionstyrelsens verksamhetskostnad	-217,3					-241,0
- Regionstyrelsens planeringsreserv	-50,0					-30,0
<b>Verksamhetens nettokostnader</b>	<b>-11 401,9</b>					<b>-11 339,8</b>
Regionstyrelsens finansförvaltning	11 172,6					11 541,8
<b>Årets resultat</b>	<b>-229,3</b>					<b>202,0</b>

DRIFTREDOVISNING, mnkr	Utfall 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
<b>Ramar till nämnderna</b>		-10 218	-11 161	-11 115	-11 089
Löne- och prisjustering		-451	-389	92	-160
Löne- och prisjustering tid års		0	0	-389	-297
Effektiviseringar			482	482	482
<b>Summa ramar till nämnderna</b>		<b>-10 669</b>	<b>-11 069</b>	<b>-10 930</b>	<b>-11 064</b>
Inflationsbuffert		-158	0	0	0
Resultat från verksamheten					
Resultatåterställning				-300	-300
Särskilda prioriteringar		-307	-240	-240	-240
Regionstyrelsens planeringsreserv, årets		-50	-30	-30	-30
Regionstyrelsens planeringsreserv, föregående års		0	0	-30	-30
<b>Summa verksamheter</b>	<b>-10 877</b>	<b>-11 184</b>	<b>-11 339</b>	<b>-11 530</b>	<b>-11 664</b>
<b>Regionstyrelsens verksamhetskostnad</b>	<b>-143</b>	<b>-217</b>	<b>-241</b>	<b>-236</b>	<b>-233</b>
<b>Verksamhetens nettokostnader</b>	<b>-11 020</b>	<b>-11 401</b>	<b>-11 580</b>	<b>-11 766</b>	<b>-11 897</b>
<b>Regionstyrelsen</b>					
Skatteintäkter	8 217	8 414	8 763	9 145	9 537
Generella statsbidrag och utjämning	3 193	3 100	3 220	3 222	3 259
Finansiella intäkter	157	296	310	351	371
Finansiella kostnader	-792	-638	-752	-186	-236
<b>Årets resultat</b>	<b>-244</b>	<b>-229</b>	<b>-38</b>	<b>766</b>	<b>1 033</b>

DRIFTREDOVISNING, mnkr	Utfall 2022	Budget 2023	Plan 2024	Plan 2025	Kalkyl 2026
<i>Pensioner</i>					
Pensionsutbetalning intjänat före 1998	-263	-251	-267	-262	-259
Löneskatt på pensionsutbet	-64	-61	-65	-64	-63
Pensionsutbetalning intjänat efter 1998	-111	-140	-162	-175	-185
Löneskatt på pensionsutbet efter 1998	-27	-34	-39	-42	-45
Pensionsutbetalning ÅDEL		-21	-21	-21	-21
Löneskatt på pensionsutbet ÅDEL		-5	-5	-5	-5
Övrigt	-4	-2	-2	-2	-2
<i>Ökad pensionsavsättning</i>					
Avgiftsbestämd del KAP-KL	-273	-352	-356	-380	-402
Förändring pensionsavsättning	-113	-334	-412	-33	27
Löneskatt avg.best del KAP-KL	-66	-85	-86	-92	-97
Löneskatt på pens.avsättn.förändr	-27	-81	-100	-8	7
Pensionskostnad utöver skandias kalkyl		-21	-25	-25	-25
Löneskatt på premiebetalning KAP-KL					
Schablonber pensionskostnad	535	826	929	588	560
Schablonber löneskatt	130	200	225	143	136
Arbetsgivaravgifter	1				
Tandvårdsmoms	16	16	16	16	16
Patientförsäkring LÖF premie	-44	-40	-41	-42	-43
<i>Internäntor</i>					
Fastigheter	51	75	75	75	75
Inventarier	10	12	12	12	12
Övrigt	-2	1	1	-1	1
<b>Avkastningskrav/fastighetsfinansiering</b>					
Regionservice		7	7	7	7
Fastighetsfinansiering		72	72	72	72
Folktandvården		2	2	2	2
<i>Summa avk krav o ej nyttjad planeringsreser</i>	103				
<b>Summa</b>	<b>-143</b>	<b>-217</b>	<b>-241</b>	<b>-236</b>	<b>-233</b>
<b>Verksamhetens nettokostnader</b>		<b>-11 401</b>	<b>-11 580</b>	<b>-11 766</b>	<b>-11 897</b>

<b>BALANSRÄKNING</b>	<b>Budget 2024</b>	<b>Plan 2025</b>	<b>Plan 2026</b>
<b>TILLGÅNGAR</b>			
<b>Anläggningstillgångar</b>			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	59	59	59
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	6 278	6 338	6 338
Maskiner och inventarier	1 573	1 698	1 823
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	191	191	191
Aktier och andelar			
Långfristiga fordringar			
<b>Summa anläggningstillgångar</b>	<b>8 101</b>	<b>8 285</b>	<b>8 410</b>
<b>Omsättningstillgångar</b>			
Förråd	105	105	105
Fordringar	1 200	1 200	1 200
Kortfristiga placeringar pensionsmedelsportfölj	7 024	7 416	7 787
Kassa/bank o kortfr placeringar likv portfölj	465	760	1 387
<b>Summa omsättningstillgångar</b>	<b>8 793</b>	<b>9 481</b>	<b>10 479</b>
<b>SUMMA TILLGÅNGAR</b>	<b>16 894</b>	<b>17 766</b>	<b>18 889</b>
<b>EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER</b>			
<b>Eget kapital</b>			
Ingående eget kapital	3 881	4 083	4 849
Årets resultat	202	766	1 033
<b>Summa eget kapital</b>	<b>4 083</b>	<b>4 849</b>	<b>5 881</b>
<b>Avsättningar</b>			
Avsättning för pensioner inkl löneskatt	7 815	7 992	8 154
<b>Summa avsättningar</b>	<b>7 815</b>	<b>7 992</b>	<b>8 154</b>
<b>Skulder</b>			
Långfristiga skulder (inkl finans leasing)	1 422	1 350	1 279
Kortfristiga skulder	3 575	3 575	3 575
<b>Summa skulder</b>	<b>4 997</b>	<b>4 925</b>	<b>4 853</b>
<b>SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER</b>	<b>16 894</b>	<b>17 766</b>	<b>18 889</b>

<b>KASSAFLÖDE</b>	<b>Utfall 2022</b>	<b>Budget 2023</b>	<b>Budget 2024</b>	<b>Plan 2025</b>	<b>Plan 2026</b>
<b>DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN</b>					
Årets resultat	-245	-229	202	766	1 033
Justering för av- och nedskrivningar	529	463	503	506	506
Justering för gjorda avsättningar	279	1 013	1 213	177	162
Justering för övr ej likv.påverkande poster	-56	0			
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>	<i>507</i>	<i>1 247</i>	<i>1 918</i>	<i>1 449</i>	<i>1 701</i>
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	-214	0	0	0	0
Ökning/minskning förråd och lager	-12	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	-317	0	0	0	0
Justering ej likvidpåverkande poster					
<b>Kassaflöde från den löpande verksamheten</b>	<b>-36</b>	<b>1 247</b>	<b>1 918</b>	<b>1 449</b>	<b>1 701</b>
<b>INVESTERINGSVERKSAMHETEN</b>					
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar	-1	-14	-3	-6	-6
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-957	-770	-619	-684	-625
Investeringar i materiella anläggningstillgångar, ext hyresgäst		-25	-10	0	0
Försäljn/utrangering materiella anläggningstillgångar	6				
Investeringar i finansiella tillgångar (årets placeringar)		-515	-512	-41	0
Realis avkastning på pensionsmedelsportf, återinvesteras		-373	-310	-137	-196
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar					
Justering ej likvidpåverkande poster	8	75	0	-214	-175
<b>Kassaflöde från investeringsverksamheten</b>	<b>-944</b>	<b>-1 623</b>	<b>-1 454</b>	<b>-1 083</b>	<b>-1 002</b>
<b>FINANSIERINGSVERKSAMHETEN</b>					
Amortering långfristiga skulder	-13	-63	-72	-72	-72
Nyupptagna långfristiga skulder	150	476	0	0	0
Nyupptagna långfristiga skulder, externa hyresgäster		25	10	0	0
Förändring långfristiga fordringar	1				
Justering för ej likviditetspåverkande poster					
<b>Kassaflöde från finansieringsverksamheten</b>	<b>138</b>	<b>438</b>	<b>-61</b>	<b>-72</b>	<b>-72</b>
<b>ÅRETS KASSAFLÖDE (exkl förändr pensionsmedel)</b>	<b>-842</b>	<b>62</b>	<b>403</b>	<b>295</b>	<b>628</b>

## Bilaga 2: Investeringsbudget

### 1.1.4 Övergripande förutsättningar

Respektive nämnd som gör en investering ska rymma ökade driftkostnader till följd av investeringar inom den befintliga ramen. Investeringsbudgeten anger ramar för respektive investeringsgrupp och nämnd som kommer att bära kostnaden för investeringen. Fastighetsinvesteringar över 10 miljoner kronor och som innebär en ny eller utökad verksamhet ingår i regionfullmäktiges beslut. Även medicintekniska investeringar som innebär en ny verksamhet beslutas av regionfullmäktige. Utifrån regionfullmäktiges angivna ramar ska respektive nämnd verksamhetsplan med budget specificera investeringsramen.

Servicenämnden har övergripande ansvar för att genomföra av regionfullmäktige beslutade fastighetsinvesteringar om inget annat har beslutats. Servicenämnden ansvarar för beslutsprocess för fastighetsinvesteringar samt har rätt att överföra investeringsmedel mellan beslutade investeringsobjekt om utrymme finns i andra objekt. Om en sådan justering av investeringsbudgeten leder till ökade driftkostnader ska justeringen först godkännas av berörd nämnd

### 1.1.5 Överföring av investeringsmedel mellan åren

Efter avslutat verksamhetsår sammanställs de investeringar som har beslutats men ännu inte verkställts. För fastigheter och medicinteknisk utrustning ska de investeringar som beslutats för mer än tre år sedan, men ännu inte verkställts tas bort och för övriga investeringar ska beslut som inte verkställts inom ett år i normalfallet tas bort. Återstående investeringar som ska föras över till nästa år tas upp till beslut av regionfullmäktige i samband med behandling av årsredovisningen. Totala investeringsramen för 2023 är 1 840 miljoner kronor, inklusive överförda beslut från tidigare år. Prognosen för genomförda investeringar 2023 är per april 954 miljoner kronor. Mellanskillnaden 886 miljoner kronor kan därför bli föremål för bedömning om det är investeringsbeslut som ska strykas eller föras över till 2024 års budget.

### 1.1.6 Investeringsramar 2024

Investeringsbudgeten för 2024 fokuserar på att uppfylla lagkrav, öka robustheten och säkerheten i regionens tillgångar samt att slutföra redan påbörjade projekt. Sammantaget ger det nedanstående investeringsramar för 2024 fördelat på nämnd och investeringsgrupp.

Nämnd (mnkr)	Immateriella	Fastigheter	MT	IT	Övr invest	Totalt
Regionstyrelsen inkl oförutsett 10 mnkr					13,5	13,5
Hälsa och sjukvårdsnämnden	3,0		141,6		36,4	181,0
Folktandvårdsnämnden			7,4		3,0	10,4
Servicenämnden		254,2		127,1	27,2	408,5
Kollektivtrafiknämnden					18,3	18,3
Regional tillväxtnämnd					0,4	0,4
Gem nämnden/ företagshälsa tolförmedl						0,0
<b>SUMMA</b>	<b>3,0</b>	<b>254,2</b>	<b>149,0</b>	<b>127,1</b>	<b>98,8</b>	<b>632,1</b>



### 1.1.7 Fastigheter

Ramen för fastighetsinvesteringar för 2024 uppgår till 254,2 miljoner kronor. I den ingår en pott för förstudier och planering samt projektering av nya fastighetsinvesteringar om totalt 15 miljoner kronor. Fördelning av fastighetsinvesteringar per nämnd som kommer hyra lokalerna framgår nedan. Totalsumman för fastighetsinvesteringar innefattar även 10 miljoner kronor för investeringar åt externa hyresgäster, vilket avser Stiftelsen Länsmuséet.

Fastighetsinvesteringarna avser	mnkr
Regionstyrelsen	0,1
Hälso och sjukvårdsnämnden	69,6
Folktandvårdsnämnden	3,0
Servicenämnden	154,3
Regional tillväxtnämnd	1,8
Externa hyresgäster	10,4
Pott förstudier, projektering mm	15,0
<b>SUMMA</b>	<b>254,2</b>

För att utveckla universitetssjukhusområdet efter verksamhetens behov pågår arbeten med långsiktiga, fysiska planer. Eftersom ett större fastighetsprojekt tar cirka 10 år att genomföra sker planering för 20 år framåt. Dagens och kommande behov kommer inte att tillgodoses med en nybyggnation på USÖ, utan flera byggnader behöver tillskapas under denna tidsperiod. Flera olika byggnadsalternativ övervägs. När alternativen har konkretiserats kommer investeringsbudgeten att tillföras medel för projektering av denna fastighetsutveckling.

### Nyinvesteringar över 10 miljoner kronor i fastigheter

*Objekt: Lagkrav, åtgärder på system för medicinska gaser, länet*

Enligt nya lagkrav behöver omfattande åtgärder på system för medicinska gaser genomföras. Även underhållsåtgärder på befintligt system och att skapa ytterligare säkerhet ingår i budgeten.

*Objekt: Karlskoga lasarett Åtgärder fasader och fönster*

Fasader och fönster på Karlskoga lasarett har nått sin tekniska livslängd och behöver bytas ut.

*Objekt: Länsmuséet*

Omdisponering av Länsmuséets lokaler samt underhåll av fastigheten går nu in i en ny fas. Underhållsinvesteringen bedöms uppgå till 172 miljoner kronor och den totala investeringen som kommer att bli hyresgrundande för lokalhyresgästen Stiftelsen Länsmuséet bedöms uppgå till 76 miljoner kronor. Därtill kommer Stiftelsen behöva göra byggnadsanslutna investeringar på 23 miljoner kronor, vilket inte ingår i regionens investeringsbudget. Budgeterade investeringar kommer att medföra hyresökningar för Stiftelsen. De samlade ekonomiska konsekvenserna för Stiftelsen kommer att behandlas och prioriteras inom ramen för regionens kommande budgetar för kulturverksamhet.

### 1.1.8 Immateriella investeringar

Under immateriella investeringar budgeteras 3 miljoner kronor inom hälso- och sjukvårdsnämnden.

### 1.1.9 MT-investeringar

För MT-investeringar budgeteras en ram om 175 miljoner kronor för 2024, varav 8 miljoner finansieras via ALF-medel. Det planeras inte för några nya verksamheter utan det är återinvesteringar i utrustning som används sedan tidigare.

### 1.1.10 It-investeringar

Investeringsramen för IT-utrustning 2024 sätts till 142 miljoner kronor. Det bedöms vara stort behov av investeringar för att klara både driftsäkerhet och IT/informationssäkerhet framåt. I summan ingår också investeringar för flytten till Regionhuset i slutet av 2024 med 16 miljoner kronor.

### 1.1.11 Övriga investeringar

Totala investeringsramen för övriga investeringar sätts till 108 miljoner kronor. Fördelning per nämnd framgår av tabell ovan. I servicenämndens investeringar ingår möbler och utrustning till flytten till Regionhuset. Kostnaden för dessa investeringar kommer efter inflyttning att fördelas ut på de verksamheter som hyr in sig i lokalerna.

## 1.2 Bilaga 3: Direktiv 2024 för Region Örebro läns majoritetsägda bolag

Enligt Region Örebro läns bolagspolicy fastställer regionfullmäktige årliga direktiv till de majoritetsägda bolag som en del i beslutet om regionens budget och flerårsplan. Direktiven för bolagen anger mål, inriktning och resultatkrav för bolagets verksamhet.

### 1.2.1 Direktiv för samtliga majoritetsägda bolag

Regionens ägda bolag ingår som organ i regionens organisation. Särskilt majoritetsägda bolag ska bedriva sin verksamhet så att de långsiktigt bidrar till arbetet att uppnå fullmäktige i Region Örebro läns målsättningar.

Bolagen ska i sin verksamhet ta hänsyn till den samlade effekten för regionkoncernen som helhet för att åstadkomma största möjliga koncernnytta. Ägaren, moderbolaget Region Örebro läns förvaltnings AB och de majoritetsägda bolagen har därför ett ansvar att i samråd söka lösningar som tillgodoser helhetsintresset.

### 1.2.2 Region Örebro läns förvaltnings AB

#### Mål och inriktning

Bolaget ska uppnå mål enligt beslutat ägardirektiv samt det övergripande direktivet för majoritetsägda bolag enligt ovan. Bolaget ges i uppdrag att under 2024 se över dotterbolagens ägardirektiv. I de fall bolaget ägs tillsammans med andra ska samråd ske med de övriga ägarna.

#### Resultatkrav

Bolagskoncernens verksamhet ska bedrivas på affärsmässiga grunder med beaktande av kommunala principer. Moderbolaget ska finansiera sin verksamhet genom i form av koncernbidrag från

dotterbolagen. Bolagskoncernen ska sträva efter ett ekonomiskt resultat som ger utrymme för långsiktig konsolidering i moderbolaget och i dess dotterbolag samt en skälig avkastning till Region Örebro län. Förvaltningsbolaget ska under 2024 inklusive ersättning för ränta på lån generera en utdelning på 12 miljoner kronor till ägaren.

### 1.2.3 Länsgården Fastigheter AB

#### **Mål och inriktning**

Bolaget ska följa beslutad bolagsordning, aktieägardirektiv samt det övergripande direktivet för majoritetsägda bolag enligt ovan. Det innebär att Länsgården Fastigheter AB har i uppdrag att genomföra fastighetsförsäljningar som bidrar till koncernnytta eller där fastigheten inte primärt ingår i vård- och omsorgsuppdraget.

#### **Resultatkrav**

Bolagets verksamhet ska bedrivas på affärsmässiga grunder med beaktande av kommunala principer. Bolaget ska sträva efter ett ekonomiskt resultat som ger utrymme för långsiktig konsolidering och årlig avkastning i form av koncernbidrag eller aktieutdelning till Region Örebro läns förvaltnings AB. Avkastningskravet på bolaget ska, i samråd med dess styrelse, årligen prövas och fastställas av styrelsen för Region Örebro läns förvaltnings AB med utgångspunkt från bolagets konsolideringsbehov.

### 1.2.4 Länsteatern i Örebro AB

#### **Mål och inriktning**

Bolaget ska följa beslutad bolagsordning, ägardirektiv samt det övergripande direktivet för majoritetsägda bolag enligt ovan. Det innebär att bolaget ska erbjuda invånare i Örebro kommun och Örebro län professionell teater och scenkonst av hög konstnärlig kvalitet samt vara en resurs för kommunerna inom länet, för professionella teateraktörer och amatörteater samt för skolan i dess olika former.

#### **Resultatkrav**

Bolagets verksamhet ska bedrivas på affärsmässiga grunder med beaktande av kommunala principer. Bolaget ska sträva efter ett ekonomiskt resultat som ger utrymme för långsiktig konsolidering. Under 2024 kommer bolaget att erhålla ett koncernbidrag om 10 miljoner kronor och motsvarande lägre driftbidrag från regionen.

### 1.2.5 Svealandstrafiken AB

#### **Mål och inriktning**

Bolaget bedriver trafikrörelse avseende kollektivtrafik samt därmed förenlig verksamhet i Västmanlands län och Örebro län.



Bolaget ägs till lika delar av Region Västmanland och Region Örebro län. Bolaget är en del av respektive regions verksamhet. Bolaget ska i sin verksamhet beakta detta. Bolagets verksamhet regleras, utöver av lag och av bolagsordningen, av direktiv utfärdade av respektive regions fullmäktige eller styrelse, fastställda av bolagsstämma.

Uppdraget enligt nedan är ett komplement till ägardirektiv och bolagsordningen och baseras på de förutsättningar och målsättningar som förelåg inför bildandet av ett gemensamt ägt bolag.

Följande effekter förväntades uppstå:

- Flera positiva stordriftsfördelar och synergier, med lägre kostnad som följd.
- För Region Örebro län förväntades:
  - högre upplevd kundnöjdhet
  - bättre anställningsvillkor för busschaufförer
  - fortsatt högre andel anställda kvinnor i bolaget än branschen i övrigt

Bolaget ges fortsatt i uppdrag att i samband med ägardialoger redovisa aktiviteter och effekter utifrån målsättningarna ovan.

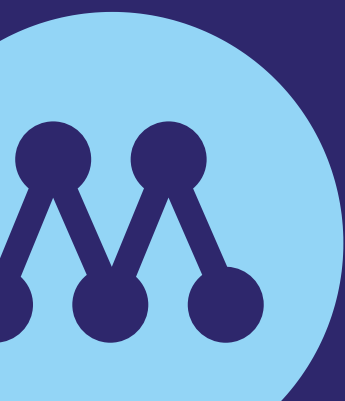
### **Resultatkrav**

Bolaget ska ha som inriktningsmål att nå ett resultat i verksamheten som medger avkastning på insatt kapital motsvarande 10 procent. Den närmare nivån beslutas på ägarsamråd årligen.

Beslut om utdelning av avkastning till ägarna måste föregås av beslut vid ägarsamråd.

Bolaget ska eftersträva att vid varje tillfälle ha en soliditet på minst 15 procent.

# Regionfullmäktigegruppen 2023-2026



Moderaterna Region Örebro län